

T.C

BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

SERMAYE PİYASASI VE TİCARET HUKUKU

ANONİM ŞİRKETLERDE TASFİYE SÜRECİ VE İŞLEYİŞİ

AV. FATMA ÜNAL

T.C
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

SERMAYE PİYASASI VE TİCARET HUKUKU

ANONİM ŞİRKETLERDE TASFİYE SÜRECİ VE İŞLEYİŞİ

TEZ DANIŞMANI :DR. FATİH AYDOĞAN

T.C.
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SERMAYE PİYASASI VE TİCARET HUKUKU YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

Tezin Adı:Anonim Şirketlerde Tasfiye Süreci Ve İşleyişi

Öğrencinin Adı Soyadı: Av. Fatma ÜNAL

Tez Savunma Tarihi:

Bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak gerekli şartları yerine getirmiş olduğu Sosyal BilimlerEnstitüsü tarafından onaylanmıştır.

Doç. Dr. Burak KÜNTAY

Enstitü Müdürü

Bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak gerekli şartları yerine getirmiş olduğunu onaylarım.

Program Koordinatörü

Bu Tez tarafımızca okunmuş, nitelik ve içerik açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak yeterli görülmüş ve kabul edilmiştir.

	Ünvan/Ad	İmza
TezDanışmanı	DR. FATİH AYDOĞAN	
Üye	DR. AYŞE ŞAHİN	
Üye	DR.TURKAY ÖZDEMİR	

ÖZET

ANONİM ŞİRKETLERDE TASFİYE SÜRECİ VE İŞLEYİŞİ

AV. FATMA ÜNAL

SERMAYE PİYASASI VE TİCARET HUKUKU

TEZ DANIŞMANI :DR. FATİH AYDOĞAN

İş bu tez 2019 yılı, mart ayı içinde sunulmuş olup toplam 101 sayfadan oluşmaktadır.

Anonim şirketlerde tasfiye süreci ve işleyişine Ticaret Kanununda 529. Madde ve devamında yer verilmiştir. Tasfiye süreci; şirketlerdeki sona erme ve tasfiye kararı aşamasında ortaya çıkmaktadır. Şirketlerin sona ermesine ise; ülkenin ekonomik koşulları, enflasyon, şirket yönetim politikası, piyasa koşulları, birleşme, bölünme, tür değiştirme ve diğer nedenler sebep olabilmektedir.

Anonim şirketin sona erme sebeplerinin ortaya çıkmasıyla birlikte aktif ve pasiflerin hesaplanmasına yönelik iş ve işlemlerin yapılması tasfiye sürecidir.

Tezim de tasfiye süreci ve işleyişini; Şirketlerin Sona Erme Süreci, Tasfiye Memurlarının Atanması, ilk Envanter ve Bilançonun Belirlenmesi, Alacakların Çağrılması ve Korunması, Diğer Tasfiye İşlemleri, Pay Sahiplerine Dağıtım, Defterlerin Saklanması, Ticaret Kaydının Silinmesi, Ek Tasfiye ve İhya olarak inceleyeceğim.

Anahtar Kelimeler;Sona Erme, Tasfiye, Tasfiye Memuru, Ek Tasfiye, İhya

ABSTRACT

LIQUIDATION PROCESS AND OPERATION IN JOINT STOCK COMPANIES

AV.. FATMA ÜNAL

CAPITAL MARKET AND COMMERCIAL LAW

THESIS ADVISOR: DR. FATİH AYDOĞAN

This thesis is presented in March 2019, in total 101 page.

Liquidation process and operation in joint stock companies are given in Article 529 of the Commercial Code. The process of liquidation; companies in the stage of the expiration and liquidation decision. The termination of the companies; economic conditions of the country, inflation, company management policy, market conditions, merger, division, change of type and other reasons can be caused.

With the emergence of the reasons for the termination of the joint stock company, it is the process of liquidation that the operations and transactions for the calculation of the assets and liabilities are made.

In my thesis, the process of liquidation and its operation; I will examine the Expiration Process of Companies, Assignment of Liquidators, Determination of First Inventory and Balance Sheet, Call and Protection of Receivables, Other Liquidation Procedures, Distribution to Shareholders, Storage of Books, Deletion of Trade Record, Additional Liquidation and Remuneration.

Keywords; Termination, Liquidation, Liquidation Officer, Additional Disposal, Liquidation Return

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	1
ABSTRACT.....	11
İÇİNDEKİLER.....	111
KISALTMALAR.....	vii
GİRİŞ.....	1

Birinci Bölüm

ANONİM ŞİRKETLERİN SONA ERMESİ

I.Sona Erme Kavramı.....	2
II.Sona Erme Sebepleri.....	2
A.Kanunda öngörülen sona erme sebepleri.....	2
B.Özel Sona Erme Sebepleri.....	5
C.Sona Ermenin Tescil ve İlanı.....	7

İkinci Bölüm

TASFİYE TANIMI, AMACI VE TASFİYE SÜRECİ

I.Genel Olarak.....	8
II.Tasfiye Tanımı.....	9
III.Tasfiyenin Amacı.....	9
IV. Tasfiye Süreci.....	10

Üçüncü Bölüm

TASFİYE MEMURLARI

I. TASFİYE MEMURLARININ ATANMASI

A.Genel Olarak.....	12
B.Tasfiye Memurlarının Atanma Şekilleri.....	12
1.Esas Sözleşmeyle Atanma.....	12
2.Genel Kurul Kararıyla Atanma.....	13
3.Kanunla Atanma.....	14
4.Mahkeme Kararıyla Atanma.....	14

II. TASFİYE MEMURLARININ NİTELİKLERİ

A. Tasfiye Memuru Olabilecek Kişiler Ve Nitelikleri.....	15
B. Tasfiye Memurunun Sayıları ve Görev Süreleri.....	16
C. Tasfiye Memurlarının Hak ve Sorumlulukları.....	17

III. TASFİYE MEMURLARININ HUKUKİ VARLIĞI

A. Genel Olarak.....	20
B. Tasfiye Memurları İle Şirket Arasındaki Hukuki İlişki.....	20

IV. TASFİYE MEMURLARININ ŞİRKETİN DİĞER ORGANLARIYLA İLİŞKİLERİ

A.Tasfiye Memurlarının Organ Fonksiyonu.....	22
B. Tasfiye Memurlarının Şirket Organları ile İlişkileri,,.....	23

V. TASFİYE MEMURLARININ GÖREV VE YETKİLERİ

A. Genel Olarak.....	26
B. Yetki Türleri.....	26
1.Tasfiye Memurlarının Görev Ve Yetkileri.....	26
2.Tasfiye Memurlarının Temsil Yetkisi.....	28

VI. TASFİYE MEMURLUĞUNUN SONA ERMESİ

A. Sona Erme Sebepleri.....	36
1.Kendiliğinden Sona Erme.....	36
2.Görevden Alma.....	37
i.Genel Kurul Kararıyla Görevden Alma.....	37
ii.Mahkeme Kararıyla Görevden Alma.....	39
iii.İstifa.....	42
3. Sona Ermenin Etkisi.....	43
4. Tescil ve İlan.....	43

VII. TASFİYE MEMURUNUN SORUMLULUĞU

A. Genel Olarak.....	44
B.Sorumluluk Tanımı, Türleri, Şartları, Sonuçları.....	46

VIII. KANUNLARA GÖRE TASFİYE MEMURUNUN SORUMLULUĞU

A.Türk Ticaret Kanunu Açısından Tasfiye Memurunun Sorumluluğu.....	49
B.Borçlar Kanunu Kanunu Açısından Tasfiye Memurunun Sorumluluğu.....	51
C.Kurumlar Vergisi Kanunu Kanunu Açısından Tasfiye Memurunun Sorumluluğu...	52
D.Vergi Usul Kanunu Açısından Tasfiye Memurunun Sorumluluğu.....	53
E. Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanunu Açısından Tasfiye Memurunun Sorumluluğu.....	54
F.İcra İflas Kanunu Açısından Tasfiye Memurunun Sorumluluğu.....	55
G.Bankacılık Kanunu Açısından Tasfiye Memurunun Sorumluluğu.....	56
H.Sermaye Piyasası Kanunu Açısından Tasfiye Memurunun Sorumluluğu.....	57

Dördüncü Bölüm

TASFİYE İŞLEMLERİ

A. TASFİYE İŞLEMLERİ VE KAPSAMI.....	58
B. İLK EVANTER VE BİLANÇONUN HAZIRLANMASI.....	59

C. ANONİM ŞİRKETLERİN MAL, DEFTER VE BELGELERİNE EL KONULMASI	63
D. ALACAKLILARIN ÇAĞRILMASI VE KORUNMASI	64
E. DİĞER TASFİYE İŞLERİ	66
F. TASFİYE SONUCU DAĞITMA	68
G. UYGULANACAK DİĞER HÜKÜMLER	74

Beşinci Bölüm

EK TASFİYE VE İHYA

I. EK TASFİYE	75
A. Genel Olarak	75
B. Ek Tasfiye Gerektiren Sebepler	75
C. Ek Tasfiyeye Başvurabilecek Kişiler	77
D. Ek Tasfiye Görevli ve Yetkili Mahkeme	77
E. Ek Tasfiye Memuru Atanması ve Temsil Yetkisi	78
F. Ek Tasfiye Memurlarının Görevden Alınması	80
G. Ek Tasfiyenin Etkisi, Hükümü Ve Sonuçları	81
II. TASFİYEDEN DÖNME (İHYA)	85
A. Genel Olarak	85
B. Tasfiyeden Dönme Zamanı	86
C. Tasfiyeden Dönme Çeşitleri	88
1. Birleşme Yoluyla Tasfiyeden Dönme	88
2. Genel Kurul Kararıyla Tasfiyeden Dönme (Açık İhya)	89
3. İflasın Kaldırılması Halinde Tasfiyeden Dönme (Örtülü İhya)	90
D. Bankaların Tasfiyeden Dönme Süreci	92
E. Tasfiyeden Dönme Kararının Tescili	92
F. Tasfiyeden Dönmenin Hüküm ve Sonuçları	93

Sonuç ve Değerlendirme.....95

Özgeçmiş

Kaynakça

KISALTMALAR

AT	: Avrupa Topluluğu
BanK	: Bankacılık Kanunu
BK	: Borçlar Kanunu
Bkz./bkz.	: Bakınız
dpn.	: Dipnot
E.	: Esas
ETK	: 6762 sayılı Eski Ticaret Kanunu
TB	: Ticaret Bakanlığı
HD	: Hukuk Dairesi
HGK	: Hukuk Genel Kurulu
HMK	: Hukuk Muhakemeleri Kanunu
İİK	: İcra İflas Kanunu
KHK	: Kanun Hükmünde Kararname
M./m.	: Madde
MK	: Medeni Kanun
N./Nr.	: Numara
RG	: Resmi Gazete
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
SPK	: Sermaye Piyasası Kanunu
SPKur	: Sermaye Piyasası Kurulu
TK/TTK	: Türk Ticaret Kanunu
TSY	: Ticaret Sicil Yönetmeliği
vd.	: ve devamı
VUK	: Vergi Usul Kanunu
Yarg.	: Yargıtay
YTM	: Yatırımcı Tazmin Merkezi

GİRİŞ

Anonim şirketlerde tasfiye süreci ve işleyişi 6762 sayılı yasada ki kollektif ortaklığın tasfiyesine ait hükümlere atıf yapılmakta iken, artık 6102 sayılı Ticaret Kanununda anonim şirket ve ortaklıklar için özel düzenleme yapılmıştır.

Eski kanun hükümlerinin bazıları da dikkate alınarak Yargıtayın yerleşik içtihatlarıyla birlikte yasada yapılan açık düzenlemeye göre anonim şirketin sona ermesiyle birlikte tasfiye sürecine ait uygulanacak tüm hükümler; Ticaret Kanunu 529 ile 548. Maddeler arasında yer almıştır.

Bu düzenlemenin amacı ise ticari hayatı sona eren bir şirketin hukuk alemindeki varlığını sona erdirmektir. Hukuk alemindeki varlığın sona ermesinden maksat şirketin tüzel kişiliğinin sona ermesiyle birlikte şirket tüzel kişiliğinin ticaret sicilinden silinmesidir.

6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu tüzel kişiliği sona eren ve ticaret sicilinden silinecek olan bir anonim şirket için tasfiye işlemlerinin doğru ve makul sürede tamamlanmasını amaçlamıştır. Zira makul sürede bitmeyen bir tasfiye süreci pay sahipleri, alacaklılar ve diğer üçüncü kişileri zarara uğratacağından tasfiye süreci belirli kurallara bağlanmıştır. Tasfiye sürecine ait işlemlerin belirli kurallara bağlanmasındaki maksat ise ticari hayatın korunmasıdır.

Ancak şunu belirtmek gerekir ki tasfiye süreciyle birlikte anonim şirket fiilen hareket edememektedir. Zira şirket malvarlığı toplanıp, alacaklılar belirlenmekte ve malvarlığı paraya çevrilmektedir. Bu süreçte şirketten alacaklı olduğunu bildirmeyen kişilerin alacakları teminat altına alınmaktadır.

Tez çalışmam için ticaret kanununda düzenlenen tasfiye süreci ve işleyişi hakkında etkili kütüphane araştırması yaparak yabancı kaynaklardan da inceleme yapmış bulunmaktayım. Tez konusunun seçilmesinde ki etkili faktör ise; grup şirket vekilliği yapmış olmam sebebiyle amacım tasfiye süreci, ek tasfiye ve ihya konularına ticaret kanunu ve yasal mevzuat çerçevesinde diyalektik bir bakış açısı katmaktır.

Birinci Bölüm

ANONİM ŞİRKETLERİN SONA ERMESİ

I. SONA ERME KAVRAMI

Anonim şirketler tek kişi ile kurulabilen tüzel kişiliğe haiz, sermayesi belirli ve paylara bölünmüş olan, borçlarından dolayı yalnız malvarlıklarıyla sorumlu olan ticaret şirketleridir.¹ Anonim şirketlerin sona erme süreci genel ve özel sebeplerin varlığıyla ortaya çıkmaktadır. Genel veya özel sebepler; anonim şirketin tüzel kişiliğini ortadan kaldırmasıyla birlikte hukuki şirketin varlığını da sona erdirmektedir.

II. SONA ERME SEBEPLERİ

A.KANUNDA ÖNGÖRÜLEN SONA ERME SEBEPLERİ

Anonim şirketlerin genel olarak kanunda öngörülen sona erme sebepleri TK 529 vd. düzenlenmiştir. Anonim şirket için bir süre öngörülebileceği gibi süresiz olarak kurulmaları da mümkündür.

- Esas sözleşmede anonim şirket belirli bir süreye bağlanmışsa sürenin sona ermesiyle anonim şirketin varlığı son bulur. Ancak esas sözleşmesindeki süre bitmesine rağmen faaliyetlerine devam ediyorsa belirsiz süreli anonim şirket olarak hukuki varlığı ve tüzel kişiliği devam etmektedir(TK m. 529/1-a)². Bu eski TK döneminde tartışmalı bir konu iken 6102 sayılı yeni TK ile Yargıtay içtihatları doğrultusunda çözüme kavuşturulmuştur. Buna göre Yargıtay hukuk Genel Kurulu Kararlarında belirtilen belirsiz süreli anonim şirketin süreye ilişkin esas sözleşme değişikliği kararı aranmayacak, artık esas sözleşmeyle belirli bir süreye bağlanan anonim şirket; fiilen süre bitiminden sonra da faaliyetlerine devam ediyorsa belirsiz süreli anonim şirketin hukuki varlığı ve tüzel kişiliği devam edecektir.

1 Aynı yönde bkz. Arslanlı, Halil, Anonim Şirketler, iv-v, İstanbul 1961, s. 148.; Eriş, Gönen, Açıklamalı-İçtihatlı Uygulamalı Anonim Şirketler Hukuku, Ankara 1995, s. 696.; Karahan, Göktepe, Ticaret Hukuku-II, Anadolu Üniversitesi AÖF Yayını, Eskişehir, 2013, s.5-6.

2 Gerekçe, TK m. 529.

- Diğer bir yandan işletme konusunun gerçekleşmiş olması veya işletme konusunun gerçekleşmesinin imkansız hale gelmesi de şirket tüzel kişiliğini sona erdirmektedir. Artık 6335 sayılı TK daki “ Şirket Maksadı ” ifadesi yerine “ 6102 sayılı TK 529. Md³ de “ işletme konusu “ kullanılmakta olup anonim şirketin sona erme kapsamını genişletilmiştir.
- Esas sözleşme de öngörülmüş herhangi bir sona erme sebebinin varlığı da genel olarak kanunda öngörülen sona ermedir. Sona erme sebepleri şirket kurulmasında esas sözleşmede yer alabileceği gibi sonradan esas sözleşme değişikliği kararı ile de kararlaştırılabilir. Sona erme sebeplerinde düzenleme yapılırken pay sahiplerinin müktesap hakları göz önünde bulundurulmalıdır. Esas sözleşmede öngörülen sona erme sebeplerinin gerçekleşmesi sonunda anonim şirket kendiliğinden sona erer. Esas sözleşmede kararlaştırılan sona erme sebeplerinin gerçekleşip gerçekleşmediği hususunda ortaklar mahkemeye başvurup sona ermenin tespitini mahkemeden talep edebilir. Sona erme sebepleri gerçekleşmeden önce esas sözleşmeden kaldırılmak isteniyorsa sebeplerin hangi nisap oranına göre genel kurul tarafından kaldırılacağı yasada düzenlenmemiştir. Bu sebeple genel kurul TK 421/3-4 fıkralarındaki nisaplara göre sebebin kaldırılmasına yönelik karar alabilecektir.
- TK 421. Madde 3. ve 4. Fıkralara uygun olarak alınan genel kurul kararları genel sona ermedir. Genel kurul pay sahiplerini temsil ettiğinden ister belirli ister belirsiz süreli anonim şirket olsun, ortaklar da genel kurul kararıyla ortaklığın sona ermesine karar verebilir. Genel kurulun sona erme kararı esas sözleşme değişikliği değildir. Zira anonim şirket için öngörülmüş bir azami süre olmadığı için, esas sözleşme de belirtilen süreden önce genel kurul kararıyla şirketin sona ermesi durumu da kararlaştırılabileceğinden esas sözleşme değişikliği niteliğinde değildir.⁴

3 Açıklamalar için Bkz. Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi, s.52

4 Gerekçe, TK m. 421

- TK 421/3 e göre; Şirketin işletme konusunun tamamen değiştirilmesi, imtiyazlı pay oluşturulması, nama yazılı payların devrinin sınırlandırılmasına ilişkin esas sözleşme değişikliği kararlarının sermayenin en az %75 ini oluşturan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin olumlu oylarıyla alınması durumlarında genel kurul ortaklığın sona ermesine karar verebilir.
- TK 421/4 e göre; Bilanço zararlarının kapatılması için yükümlülük veya ikincil yükümlülük koyan kararlar, şirketin merkezinin yurt dışına taşınmasına ilişkin esas sözleşme değişikliği kararları, sermayenin tümünü oluşturan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin oybirliğiyle alınması durumlarında genel kurul ortaklığın sona ermesine karar verebilir.

Ancak öngörülen nisaplara ulaşamadığı takdirde izleyen toplantılarda da aynı nisap aranmaktadır. Aksi takdirde genel sona erme sebepleri ortaya çıkmaktadır.⁵ Genel kurulun şirketin sona ermesine yönelik vereceği karar yetkisi mutlak olup başka bir organa devredilemez. Genel kurulun bu yetkisi esas sözleşme hükmüyle de yasaklanamaz. Aksine yapılan veya yapılacak eylemler de yok hükmündedir.⁵

- Genel kurul anonim şirketin iflasına veya feshine karar vermesi durumunda; esas sözleşmede açıkça düzenlenmemiş olsa bile sözleşme serbestisi gereği ortaklık sermayeyi oluşturan pay sahiplerinin % 75 olumlu ağırlaştırılmış oylarıyla genel kurul kararıyla şirket tüzel kişiliği sona erer.⁶
- Anonim şirketin sona ermesine kanunda öngörülmüş diğer haller ise; Kamu düzenine veya işletme konusuna aykırı işlemlerde ve faaliyetlerde bulunmak, esas sermayenin üçte ikisinin kaybedilmesi, kuruluştaki eksiklik, şirketin amacının kanuna ve ahlaka aykırı olması, şirketin tabiyetinin değişmesi ve yurt dışına naklidir.

5 Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, Nr.1564.

6 İcra İflas Kanununda düzenlenen iflas yolları; Adi İflas, Kambyo Senetlerine Mahsus İflas Yolu, Doğrudan Doğruya İflas yolu İİK M.

155 - 181 arasında düzenlenmiştir. Yönetim kurulunun iflas bildiriminde bulunabileceği gibi iflas erteleme yönünde de bildirimde

bulunabileceği yönünde bkz. Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), Ortaklıklar Hukuku I, 13. Bası, İstanbul 2014, Nr.1552.

Kamu düzenine aykırılık durumunda Ticaret Bakanlığı fesih davasını hazırlık ve faaliyetlerini öğrenmesinden itibaren 1 yıl içinde açabilecektir. Ancak Bakanlığın sadece fesih davası yönünde yetkisi bulunmakta olup fesih davası dışında örneğin iptal davası, idari başvuru vb davaları açamayacaktır.⁷

Şirketin yurt dışına nakli durumunda ilgili genel kurul kararında pay sahiplerinin oy birliği aranmaktadır. Şirketin yurt dışına nakli fesih gerektiren bir durum olmayıp, sadece pay sahiplerinin genel kurul kararında oy birliğinin olmaması TK m. 421/2-b gereği fesih gerektiren bir durumdur.⁸

B. ÖZEL SONA ERME SEBEPLERİ

Özel sona erme sebepleri TK m. 530'da düzenlenmiştir. Organların eksikliği; uzun süreden beri şirket gerekli organları yoksa, genel kurul toplanamıyorsa, pay sahipleri, şirket alacaklıları veya gümrük ve ticaret mahkemesinde yönetim kurulu dinlenir, şirketin hal ve durumu kanuna uygun hale getirilmesi için bir süre verilir. Bu süre içinde herhangi bir düzelme yoksa mahkeme şirketin feshine karar verir.⁹

Organ eksikliğinden maksat genel kurul ve yönetim kuruludur. Yönetim kurulunun hiç veya gereği gibi toplanmaması, genel kurulun yılda en az bir defa toplanamaması hallerinde pay sahipleri, alacaklılar ve Ticaret Bakanlığı fesih davası açabilmektedir. Mahkeme organların kurulması veya toplanması için yönetim kurulunun görüşünü alarak bir süre tanıyabilir. Ancak tanınan süre sonunda organların kurulamayacağı veya toplanamayacağı anlaşılıyorsa fesih kararı konusunda takdir yetkisi bulunmamaktadır.¹⁰

7 Anayasa Mahkemesince kapatılan siyasi partinin fikirlerini bir şirket üzerinden yaymaya devam etmesi konusunda ilgili bakanlıkça fesih davası açılabilceği

yönünde bkz. Yargıtay TD.25.9.1972 tarih, 1972/2538E, 1972/3860K.

8 Karahan/Pınar, Şirketler Hukuku, 2. Baskı, Konya 2013, s. 716; anonim şirketin tabiyetinin değişmesi infisah gerektireceği yönünde bkz. Arslanlı, Anonim Şirketler, C I, Umumi Hükümler, s.196.

9 Gerekeçe, TK m. 530.

10 Yargıtay 11. HD. 24.11.1981 tarih, 1981/4751E. 1981/5019K. “...Süresi onunda organ kurulamıyorsa şirketin feshine karar verilmelidir...” (Sinerji Mevzuat)

Haklı sebeple fesih; Yeni TK ile öngörülen bir uygulama olup ilk kez anonim şirketlere getirilmiş bir uygulamadır. Artık hakim kararıyla anonim şirketlere son verilecektir. Buna göre;

- Dava; şirketin sona ermesi ancak dava ile mümkündür. Haklı sebeple fesih davası ancak azınlık pay sahiplerine tanınmış bir haktır. Kural olarak anonim şirketlerde sermayenin en az onda birine veya halka açık anonim şirketlerde yirmi de birine sahip azınlık pay sahipleri dava açma hakkına sahiptir.
- Haklı sebeple fesih; kanunda bir tanım bulunmamakla birlikte pay sahiplerinin objektif olarak şirket ortağı olmaya devam edemeyeceği durumlarda veya üçüncü kişi menfaatlerinin şirketin devamlılığını karşılamayacağı durumlarda dava yoluyla anonim şirketi sona erdiren bir özel fesih sebebidir.
- Hakimin duruma uygun çözümleri; sebepler haklı bile olsa hakim feshe karar vermek zorunda değildir. Şirketin feshini haklı kılacak sebeplerin varlığına rağmen hukuka, hakkaniyete, ekonomik açıdan şirketin devamlılığının faydalı olacağına inandığı durumlarda hakim, anonim şirketin feshine karar vermeyebilir.¹¹ Bununla birlikte TK 531 açısından fesih talebinde bulunan pay sahiplerinin; paylarına en yakın piyasa değerinin ödenip şirketten çıkarılmalarına karar verebilir.¹² Başka bir çözüm yolu ise duruma uygun ve kabul edilebilir bir karar verebilir.¹³

11 Mahkeme azınlık paylarının üçüncü kişilere devrine karar veremez. Ancak azınlık pay sahiplerinin paylarının şirket tarafından geri alınmasına karar verebilir. Şahin, Ayşe, Anonim Ortaklığın Haklı Nedenle Feshi, İstanbul 2013 s.486

12 Gerekçe, TK m. 531.

13 Açıklamalar için Bkz. Kervankıran, 2015 Anonim Şirketlerin Tasfiyesi s. 51.

C. SONA ERMENİN TESCİL VE İLANI

Anonim şirketlerin sona ermesiyle birlikte yönetim kurulu tarafından ticaret siciline tescil ve ilan ettirilir. Ancak kanun iki istisna hariç yönetim kurulu üyelerinin tek başına tescil talebinde bulunma imkanı tanımamıştır.¹⁴ Kanunun cevaz verdiği istisnalar ise iflas ve mahkeme kararıdır. İflas ve mahkeme kararıyla birlikte yönetim kurulu üyelerinden biri anonim şirketin sona erdiğini ticaret siciline tescil ve ilan ettirebilir. 6762 Sayılı ETK’da sadece iflas kararı yönetim kurulu üyelerinden birinin istemiyle ticaret siciline tescil ve ilan ettirilebilirken 6102 Sayılı TK iflas ve mahkeme kararı tescil ve ilan işlemini sürüncemede bırakmamayı amaçlamıştır. Artık iflas idaresinin başvurusu zorunlu olmayacak, mahkeme kararıyla doğrudan tescil ve ilan edilebilecektir.¹⁵

Yönetim kurulu tescil konusunda kanunun yetkili kıldığı tek organdır. Ancak toplanamaması durumunda genel kurul yönetim kurulu üyeleri arasından bir veya birkaç kişiyi görevlendirebilir. Genel kurulun toplanamadığı durumlarda ise tescil ve ilan görevi tasfiye memurlarınınındır.¹⁶

Tescile ilişkin bir süre kanunda öngörülmemişse, kanunun genel hüküm düzenlemesi TSY m.. 33/1 ve TK m. 30’a göre “*aksine hüküm yoksa tescili talep süresi 15 gün*” olarak uygulanmaktadır. Tescil zamanı tescil dayanağı işlemin gerçekleştiği tarihten itibaren 15 gün olarak uygulanacaktır.¹⁷ Tescil bildirici nitelikte olup, sona erme ve tasfiye hallerinde üçüncü kişilere karşı aleniyet kazanması için zaruridir.¹⁸

İlan şekli esas sözleşmede belirlenmiş se, Türkiye Ticaret Sicil Gazetesinde yapılacak ilanla birlikte esas sözleşme de öngörülen ilan şekline göre de yapılması zorunludur.¹⁹

15 RG 27.01.2013 tarih, 28541.

16 İflas kararı anonim şirket için zorunlu olduğundan ayrıca sona ermenin tescili için bir mahkeme kararının gereksiz olduğu yönünde bkz. Kendigelen, Yeni Türk Ticaret Kanunu, Değişiklikler, Yenilikler, ve ilk Tespitler, 2. Bası, İstanbul 2012, s.436.

17 Anonim şirkete kayyum atana durumlarda tescil ve ilan başvurusunu kayyumun yapacağı yönünde bkz. Arslanlı, Anonim Şirketler Hukuku C I, Umumi Hükümler, s. 203; Karahan, Şirketler Hukuku, 1. Baskı Konya 2012, s.12.

18 Gerekçe, TK m. 532.

19 Karahan, Şirketler Hukuku, 1. Baskı Konya 2012, s.13

İkinci Bölüm

TASFİYE TANIMI, AMACI VE TASFİYE SÜRECİ

I. GENEL OLARAK

Anonim şirketin sona ermesiyle birlikte tasfiye sürecinin başlayacağı TK 533 vd maddelerinde düzenlenmiştir. Literatürde tasfiye kavram olarak ayıklama, temizleme veya arıtma anlamlarına gelmektedir. Ancak kelime kavramının yanında hukuki kavrama da değinmek gerekirse tasfiye sonucu belli olmayan hesap ve işlemleri tespit edip düzenlenmesinden sonra şirket mallarının aktif ve pasiflerinin farkının hesaplanmasıdır.²⁰ Başka bir deyişle sona erme sebepleri gerçekleşen anonim şirketin alacak, mal ve borçları tespit edilecek, tespit edilen mal ve alacaklar tahsil edilip borçlar ödendikten sonra arta kalan miktar olursa esas sözleşme ve kanuni şartlara göre pay sahiplerine dağıtılacaktır.

Sona erme ve tasfiye farklı kavramlar olup tasfiye; sona erme sebeplerinin meydana gelmesiyle birlikte şirket tüzel kişiliğinin ticaret sicilinden silinmesiyle son bulmaktadır. İşte sona erme sebepleri ile sicilden terkin zamanı arasındaki süreç tasfiye süreci olarak adlandırılmaktadır. Ancak anonim şirketin tasfiyesiz sona ereceği de kanunda istisna olarak öngörülmüştür. Buna göre TK 136 md. anonim şirketin birleşme sonunda başka bir sermaye şirketi veya kooperatife devrolması, TK 159 m. ve 179/3. m. gereği anonim şirketin tam bölünmesi, TK Geçici 7. Md. anonim, limited ve kooperatiflerin özel hükümlerde belirtilen prosedür uygulanmadan tasfiyenin yapılacağı durumlarda tasfiyesiz sona erme istisnai bir durum olarak düzenlenmiştir.²¹

Tasfiye sürecindeki amaç alacaklıların tatmin edilmesiyle birlikte şirket tüzel kişiliğinin ortadan kaldırılması ve sürecin kanunda öngörülen şartlara uygun ve etkin bir biçimde yürütülmesidir. Tasfiye şirketin tüm özellik ve durumları göz önünde bulundurularak iç tasfiye veya dış tasfiye hükümlerine göre yapılabileceği öngörülmüştür. İç tasfiye sermaye hesabının ortaklara borçlar hesabının kapatılmasıyla gerçekleşirken, dış tasfiye ise sermaye hesabının alacaklara borçlar hesabıyla kapatılmasıyla gerçekleşmesidir. Her iki tasfiye türü, şirketin aktif ve pasif durumunun tasfiye sürecine nasıl etki edeceği öngörülerek belirlenir.

20 İzmirli, Yadigar, Türk Ticaret Kanununa Göre Tasfiye Memurlarının Görev Yetki ve Sorumlulukları, Ankara 2001, s.4.

21 TK 159, 179, Geçici 7. Maddeler

II. Tasfiye Tanımı

Tasfiye sözlük anlamı olarak arıtım, saf ve katışıksız hale getirmedir. Bir ticaret terimi olarak tasfiye ise, bir ticari kuruluşun sona erme sebeplerinin ortaya çıkmasıyla birlikte ticari kuruluşa ait aktif, pasif ve alacakların hesaplanması ve arta kalan miktarın pay sahiplerine dağıtılmasıdır.²²

Tasfiye bir süreç olup anonim şirketin sona ermesiyle süreç başlamakta şirket ünvanının sicilden silinmesiyle sona ermektedir. Ancak tasfiye ile sona erme kavramları birbirinden farklı olup tasfiye sona ermenin bir sonucudur. Her sona erme sebebi ise şirketi tasfiyeye sürüklememekle birlikte bazı önlemlerin alınmasıyla şirket varlığını korumaktadır. Ancak alınan önlemler sona eren bir şirketin tasfiye aşamasında olduğu gerçeğini değiştirmemektedir.²³ Sadece şirket tasfiye amacı ile sınırlı olarak tüzel kişiliğini ve faaliyetlerini sürdürmeye devam etmektedir.

Tasfiye süreci; şirketin tamamen sona ermesi ve ihya ile sona ermekte iken iflas halinde tasfiye ise İİK hükümlerine göre yapılmaktadır. Şirketin sona ermesi tasfiye sürecini sona erdirmekte iken ihya ise istisnai bir durumdur. İflasta tasfiye ise iflas idaresi tarafından İİK m. 154 vd hükümlerine göre müflise ait haczi mümkün olan mal, hak ve alacakların tespiti ile borçların karşılanması amaçlayan işlemlerin tümüdür.²⁴

III. Tasfiye Amacı

Sona erme sebepleri gerçekleşen bir anonim şirketin; tasfiye sürecine girmesiyle hukuki varlığı ortadan kaldırılacak sebeplere ilişkin uyuşmazlıkların çözülmesi, aktiflerin paraya çevrilmesiyle birlikte alacaklıların tatmin edilmesi gibi durumlarda tasfiye prosedürünün hukuka uygun bir şekilde uygulanmasıyla tasfiye amacı gerçekleşmiş olur.²⁵

²² İzmirli, Yedigir, Türk Ticaret Kanununa Göre Tasfiye Memurlarının Görev Yetki Ve Sorumlulukları, Ankara 2001, s.4.

²³ Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları, s.192.

²⁴ Çevik,O.Nuri, Anonim Şirketler, Ankara 1988, s.1099.; Menekşe, Türk Hukukunda Tedrici Tasfiye Ankara 1983, s.2 vd.

²⁵ Arslanlı, Anonim Şirketler C. I Umumi Hükümler, s. 147.

Sona erme sebepleriyle birlikte ortaya çıkan tasfiye sürecinde şirket tasfiye amacıyla sınırlı olarak varlığını sürdürmekte, tasfiye amacı ve sürecine aykırı olmadıkça kanun ve esas sözleşme hükümleri tasfiye halindeki şirket içinde geçerliliğini korumaktadır.

Tasfiye süreci ve amacına aykırı olmama durumu tasfiye sırasında yapılan işlemlerin ancak tasfiye amacına uygun olarak yürütülebileceği, aksi halde amaca aykırı işlem ve alınacak tedbirlerin gerçekleştirilemeyeceği açıktır.

Tasfiye amacı sadece şirketi tasfiye etmek olmayıp yeni işlem gerçekleştirerek hak elde etme ve borçlar altına girebilmeyi de kapsamaktadır. Yeni işlemlerden maksat kural olarak tasfiye amacının gerektirdiği ölçüde tasfiye memurlarının tasarrufunda olan işlemlerdir. Başka bir ifade ile tasfiye sürecinde yeni işlem yapılabilmesi mümkün olup yeni işlemlerin amacı kar sağlamak olmayıp tasfiye amacını gerçekleştirmeye yönelik olmalıdır.²⁶Bundan maksat ise pay sahiplerine daha fazla tasfiye payı dağıtmak ve alacaklarının haklarına kavuşabilmelerini sağlamaktır.²⁷ Aksine bu amaç dışına çıkarak tasfiye aşamasında kazanç elde etmeyi amaçlayan yeni işlemlerin tasfiye amacına aykırı olduğu Türk hukukunda kabul görmüştür.

IV. Tasfiye Süreci

Sona erme sebeplerinin gerçekleşmesiyle birlikte şirketin tasfiye sürecine girdiğini daha önce belirtmiştik. Tasfiye süreci içinde TK m. 533/2 gereği şirket tüzel kişiliğini korumaktadır. Başka bir ifadeyle şirket tüzel kişiliğini pay sahipleri ve üçüncü kişiler bakımından korumaktadır.

Şirketin sona erme sebepleri tüzel kişiliğinin devam edip etmeyeceğini belirlememektedir. Dolayısıyla şirketin genel kurul kararıyla sona ermesi ile iflas halinde sona erme arasında bir fark olmayıp tasfiye süreci herhangi bir sona erme sebebiyle başlayabilmektedir.

Tasfiye sürecini başlamasıyla birlikte şirket organları varlığını devam ettirmektedir. Şirket tüzel kişiliğine ait organlar tasfiye sürecinde de hak elde edip borç altına girebilmektedir. Ayrıca tasfiye sürecinden önce var olmayan ve tasfiye süreciyle birlikte organ sıfatına haiz olan tasfiye memurları da faaliyet göstermeye başlamaktadır.

26 Arslanlı, Anonim Şirketler C. I Umumi Hükümler,s. 147.

27 Steiger, Fritz v.,Rechtsfragenbetr. DieAktiengesellschaft in liq. SAG 22 (1949/50), s.42.

Tasfiye sürecinde tüzel kişilik değişmediğinden şirketin ticaret ünvanı da değişmemektedir. Başka bir ifadeyle sadece şirketin ticaret ünvanına “ tasfiye halinde ” ibaresi eklenerek tüzel kişiliği sınırlı hale getirmektedir. Başka bir deyişle şirket tüzel kişiliğine ait organlar şirketin ticaret ünvanını kullanarak ancak tasfiye sürecinin gerektirdiği ölçüde sınırlı olarak işlem yapabilmektedir.

Şirketin ticaret ünvanına “ tasfiye halinde” ibaresinin eklenmesi TTK M. 533/2 gereğidir. İmregün bunun sebebini şirket amacında ortaya çıkan değişikliği göstermek üçüncü kişi ve alacaklıların korunması amacıyla zorunlu olması gerektiğini açıklamıştır.²⁸

Şirketin ticaret ünvanına ‘tasfiye halinde’ ibaresinin yazılmamış olmasına ilişkin sorumluluk TK da düzenlenmemiştir. Sadece TK 51/1 gereği mahkemeler, noterler, memurlar, ticaret ve sanayi odaları, Türk Patent Enstitüsü görevlerini yaparken ticaret ünvanının hukuka aykırı kullanıldığını öğrenmelerinden itibaren yetkili makamlara bildirmek zorundadırlar. Ancak kanuna aykırı kullanım durumunda yaptırımın ne şekilde uygulanacağı kanunda düzenlenmemiş olup zarara uğrayan kişi genel hükümler çerçevesinde tazminat hakkına sahiptir.²⁸

Şirketin tasfiye sürecine girmesiyle birlikte şirket amacı da değişmektedir. Bu amaç tasfiye sürecinden önce ekonomik amaçlar doğrultusunda işlem yapmak iken, şirketin tasfiye sürecinden sonra ise alacaklıların korunmasını sağlamakla birlikte kalan şirket malvarlığını pay sahiplerine dağıtmaktır. Başka bir ifadeyle tasfiye amacıdır.

Tasfiye amacının gerçekleşmesi, tasfiyenin tarafsız bir şekilde gerçekleşmesi, alacaklıların tatmin edilmesi, kalan malvarlığının pay sahiplerine payları oranında dağıtılması ve ticaret ünvanının sicilden silinmesi için tasfiye prosedürünü uygulayacak memurlarının atanması kanun koyucu tarafından zorunlu hale getirilmiştir.

Üçüncü Bölüm

TASFİYE MEMURLARI

1.TASFİYE MEMURLARININ ATANMASI

A. Genel Olarak

Tasfiye memurlarının atanması, görevden alınması, tasfiye işlemlerinin yürütülmesi TTK 536 ile TTK 548 arasında düzenlenmiştir. Tasfiye memuru atandığı şirket ile arasında hukuki bir bağ meydana getirmektedir. Bu bağ tasfiye süreci olup, süreç ise tasfiye memurları tarafından yürütülmektedir. Başka bir deyişle tasfiye memuru atandığı şirketin organı haline gelmektedir. Ancak tasfiye memuru olarak atanan kişi tasfiye memurluğu görevini kabul etmeyebilir. Tasfiye memuru atandıktan sonra ise tasfiye memurunun artık bu görev için ehil olup olmadığına bakılmaz.

B. Tasfiye Memurlarının Atanma Şekilleri

Tasfiye memurları TTK 536/ 1-2. Maddeye göre dört şekilde atanır. Esas Sözleşme, Genel Kurul Kararı, Kanunla Atama ve diğer üç atamadan farklı olarak istisnai bir yol olan Mahkeme Kararıyla Atamadır.

1.Esas Sözleşmeyle Atanma

Tasfiye memurlarının atanması kural olarak esas sözleşmeyle yapılabilir. Şöyle ki şirketin kurulmasından itibaren şirket ortakları kimlerin tasfiye memuru olarak atanıp atanamayacağını, tasfiye memurlarının üçüncü şahıslardan olabileceği gibi pay sahipleri arasından da seçilebileceğini, tasfiye memurlarının niteliğini belirledikleri gibi ne kadar tasfiye memuru gerekip gerekmeyeceğini belirlemiş bulunmaktadır.²⁹

Ancak şu ayrımı belirtmek gerekir ki belirsiz süreli kurulan şirket sözleşmelerinde atanacak tasfiye memurunun açıkça belirtilmesi şirketin ne zaman sona erip tasfiye sürecine gireceği belirlenemediğinden, esas sözleşmeyle tasfiye memurunun atanması pek tercih edilen bir atama şekli değildir. Yönetim kurulu üyelerinin tamamı veya bir kısmı esas sözleşmeyle tasfiye memuru olarak atanabilir. Hatta bazı yönetim kurulu üyeleri de esas sözleşmeyle tasfiye memurluğundan yasaklanabilir.

Doktrinde tartışmalı olan husus ise tasfiye memurlarının ismen belirlenmesi dışında ataması yapılıp yapılamayacağıdır. Şöyle ki; bazı kimseler atanan kişilerin ismen değil makam veya sıfatlar taşıyan kimselerin de tasfiye memuru olarak atamasının yapılabileceğini savunmaktadırlar. Tıpkı Baro Başkanı, Şirket Hukuk Müşaviri vb örnek verilebilir.³⁰

Esas sözleşme tasfiye memurlarını belirler ancak bu hak üçüncü kişilere bırakılamayacağı gibi, bu hakkın üçüncü kişilere bırakıldığına yönelik ibareler de esas sözleşmeye konulamaz.³¹ Ancak bu hakkın üçüncü kişilere verilebilmesi TK 452. Md gereği esas sözleşme değişikliği ile mümkün olabilmektedir.

2. Genel Kurul Kararıyla Atama

Kanun koyucu tasfiye memurlarının atanmasında belirli bir sıra öngörmüştür. Buna göre sıra esas sözleşme, genel kurul kararı ve yönetim kurulu şeklindedir. Eğer esas sözleşme ile tasfiye memuru atanmamışsa genel kurul tarafından da atanabilecektir. Genel kurul, tasfiye memurunun atanmasında iki seçimlik hakka sahip olup, şirket sona ermeden önce veya tasfiye sürecine girdikten bu hakkı kullanabilmektedir.

Genel kurul ilk defa tasfiye memuru atayabileceği gibi, kendisinin atamış olduğu veya esas sözleşmeyle atanan tasfiye memurlarını görevden alabilir. Ya da atamış olduğu tasfiye memurlarının sayısını arttırabilir. Keza yönetim kurulu üyelerini de tasfiye memuru olarak atayabilir. Kanuna göre esas sözleşme veya genel kurul ile tasfiye memuru atanmamışsa tasfiye yönetim kurulu tarafından yapılmaktadır.

Genel kurul tarafından atanacak tasfiye memurları için özel toplantı ve karar nisabı aranmamaktadır. Yalnızca TK 418 md.gereği olağan yeter sayılar uygulanmaktadır. Ancak esas sözleşmede ağır nisaplar bulunmadıkça genel kurul TK 418 md. ve esas sözleşme dışında nisap belirleyebilir. Esas sözleşmede ağır nisap var ise tasfiye memuru atanması bu nisaba göre yapılacağı öngörülmüştür.

30 Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), Ortaklıklar Hukuku I, 13. Bası, İstanbul 2014, Nr. 1572 bkz; İzmirli, Türk Ticaret Kanununa göre Tasfiye Memurlarının Görev, Yetki ve Sorumlulukları, s.29 vd.

31 Karahan, Anonim Şirketlerde Tasfiye s.75

Genel kurul kararıyla atama kanunun cevaz verdiği emredici nitelikte bir hükümdür. Yani başkalarına devredilemez. Bununla birlikte genel kurul kanunun cevaz verdiği yetkiyi kullanmadığı takdirde diğer atama yolları uygulanır. Diğer atama yolları genel kurul kararlarının kurallarına bağlı olup, alınan kararlara karşı TK 445md. gereği pay sahipleri iptal davası açabilecektir.³²

3. Kanunla Atama

Esas sözleşme veya genel kurul kararıyla tasfiye memurunun atanmadığı durumlarda yönetim kurulu üyeleri tasfiye memurluğu görevini üstlenir. Başka şekilde ifade etmek gerekirse şirket tasfiye sürecine girdiğinde, tasfiye işlerinin süruncemede kalmaması için yönetim kurulu TK 536/1 md. gereği tasfiye işlerini kanuna dayanarak yürütecektir.

Yönetim kurulunun tasfiye işlerine ait görevleri ile yönetim organı görevleri birbirinden farklı işlerdir. İlk bakışta yönetim kurulunun görev yoğunluğu ve iş yükü artmış gibi gözükse de yönetim kurulu şirketin yapısı ve hukuki mahiyetini bildiğinden tasfiye işlemlerini de rahatlıkla yürütebilecektir.

Tasfiye memuru atanmış yönetim kurulu üyelerinden biri veya birkaçının görevden ayrılması halinde ise eğer kalan yönetim kurulu üyeleri tasfiye işlemlerini yürütüyorlarsa genel kurul yönetim kurulu üyesi atamaz. Ancak yönetim kurulu üyeliklerinin boşalması tasfiye işlemlerini aksatıyorsa genel kurul tarafından yeni üyeler seçilir. Boşalan üyeliklere genel kurul tarafından atama yapılincaya kadar yönetim kurulu geçici üye atar.³³

4. Mahkeme Kararıyla Atama

Ortaklık iflas ile sona ermişse tasfiye İİK hükümleri gereği iflas idaresi tarafından yürütülecektir. Şirket feshine mahkeme tarafından karar verilmişse tasfiye memuru mahkemece atanır. 6762 sayılı eski TK da şirketin feshine mahkemece dahi karar verilmesi halinde tasfiye işleri esas sözleşme veya genel kurul kararı ile belirlenmedikçe yönetim kurulu tarafından uygulanmakta iken 6102 sayılı TK ile bu hüküm geçerliliğini yitirmiştir.

³²Arsanlı, Anonim Şirketler C. I Umumi Hükümler, s. 205; Karahan, Anonim Şirketlerde Tasfiye, s.83.

³³ Karşı görüş için bkz, Şener, Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku, s. 605.

Artık 6102 sayılı TK daki yeni düzenleme ile mahkemenin feshe karar verdiği üç durumda, kuruluş sırasında menfaat ihlal edilmişse, organ yokluğu söz konusu ise ve haklı sebeplerin varlığı halinde fesih kararıyla birlikte mahkeme tasfiye memurunu kendi atayacaktır.³⁴

Öyle ki kanun gerekçesinde de belirtildiği üzere tasfiye sebeplerinin varlığı pay sahiplerinin anlaşarak tasfiye memurunun atanmasını güçleştireceğinden tasfiye memurunun atanmasında mahkemenin keyfiliği bulunmamakla birlikte herhangi bir talep beklemeksizin tasfiye memurunu atayacaktır.

Birden fazla tasfiye memurunun atanmasında herhangi bir engel bulunmamaktadır. Tasfiye memurları pay sahipleri olabileceği gibi üçüncü kişilerden de atanabilir.

Atanan tasfiye memurlarından en az birinin İsviçre Borçlar Hukukuna göre benzer olan uygulamayla Türk vatandaşı olmasının yanında yerleşim yerinin Türkiye’de bulunması şarttır.

Buna göre atanan tasfiye memuru hem Türkiye’de ikamet edecek hem de Türk vatandaşı olacaktır. Bu şartların farklı kişilerde olması fıkra gereği ve tasfiye açısından yeterli olmayacaktır. Ayrıca tasfiye memurlarının hiçbiri Türk vatandaşı değil ve Türkiye’de yerleşim yeri bulunmuyorsa mahkeme pay sahiplerinden, alacaklılardan birinin ve Ticaret Bakanlığı’nın istemi üzerine aranan şartlara uygun tasfiye memuru atayacaktır.³⁵

Ancak mahkeme kendiliğinden aranan şartlara uygun tasfiye memuru bulunmadığı gerekçesiyle resen tasfiye memuru atayamaz.³⁶

II. TASFİYE MEMURLARININ NİTELİKLERİ

A. Tasfiye Memuru Olabilecek Kişiler ve Nitelikleri

Kanunda tasfiye memurlarının pay sahiplerinden veya üçüncü kişilerden olabileceği düzenlenmiştir. Tasfiye memurları ortak veya bir üçüncü kişiler arasından seçilebilir. Gerçek kişiler dışında tüzel kişiler de tasfiye memuru olabilmektedir. Örnek vermek gerekirse Alman hukukunda da tasfiye memurları tüzel kişilerden atanabilmektedir.

34 T.C Yargıtay 11.HD28.12.1998 tarih, 1998/8038E.1998/9578K. - T.C Yargıtay 11.HD26.02.2001 tarih, 2000/10745E.2001/9578K.

35Ohal kapsamında 703 numaralı KHK ile Ekonomi Bakanlığı, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı; Ticaret Bakanlığı adı altında birleşmiştir.

36 Gerekçe, m. TK 547.

Ticaret kanununda tasfiye memurlarının niteliklerine ilişkin herhangi bir düzenleme yoktur. Başka bir deyişle tasfiye memurunda eğitim durumu, uzmanlık alanı, iş pozisyonu vb şartlar aranmazken sadece temsile yetkili tasfiye memurlarından en az birinin Türk vatandaşı olması ve yerleşim yerinin Türkiye’de bulunması şarttır. Tasfiye işlemlerinin yürütülmesinde bunun yeterli olacağı düşünülmüştür. Tasfiye memurları arasında asgari bu şartı taşımayan kimseler için alacaklılar ve pay sahipleri mahkemeden tasfiye memuru atanması isteyebilir. Bu esas şarta ek olarak Yargıtay mali müşavir, muhasebeci vb kimselerin de tasfiye memuru olarak atanabileceğini öngörmüştür.³⁷

Öte yandan TK 363/2 hükmü kıyasen tasfiye memurları tarafından da uygulanması gerektiği ileri sürülmüştür. Bir üye iflas eder, kısıtlanır, gerekli kanuni şartları taşımaz ve esas sözleşmede öngörülen nitelikleri kaybederse üyeliği kendiliğinden sona erer. Oysa ki ETK 315/2 son cümleye göre hırsızlık, hapis cezası, dolandırıcılık, emniyeti suistimal, ağır hapis cezası, sahtekarlık suçlarından hüküm giymiş kimselerin yönetim kurulu üyesi olarak seçilemeyeceği mutlak olarak düzenlenmişti. Benzer bir düzenleme ise TCK m. 53/1-d bendinde yer almaktadır. Buna göre kasıtlı bir suçtan dolayı hapis cezası alan kimseler hükmün infazı bitene kadar şirket yöneticisi olamayacaktır. Bu hükmün tasfiye memurları için de uygulanabileceği doktrinde öngörülmüştür.³⁸

B. Tasfiye Memurlarının Sayıları ve Görev Süreleri

Tasfiye memurlarının sayı ve görev sürelerine ilişkin TK’ da bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu sebeple tasfiye memuru tek kişi olarak atanabileceği gibi birden fazla tasfiye memuru da atanabilir.³⁹ Tasfiye işlerinin yoğunluğu şirket kapsamına göre belirleneceğinden tasfiye memurları da bu yoğunluğa ve kapsama göre atanacaktır. Ancak esas sözleşmeyle sayı sınırlaması getirilmişse genel kurul bu sınırlamaya uymakla yükümlüdür. Tasfiye memurları için esas sözleşmede süre şartı öngörülmüş olabilir. Buna göre belirli uzmanlık gerektiren konularda belirli uzmanlığa sahip kimselerin süreli ataması yapılabilecektir.

37 T.C Yargıtay 11. HD 12.10.2015 tarih, 2015/6768 E. 2015/10302K.

38Tasfiye memurlarının üyeliğini kaybetmesine ilişkin şartlar için bkz. Çamoğlu(Poroy/Tekinalp), Ortaklıklar I, 2014,Nr. 548

39 Kervankıran, Anonim Şirketlerin Tasfiyesi, Ekim 2015, s. 148.; İzmirli, Türk Ticaret Kanununa Göre Tasfiye Memurlarının Görev Yetki ve Sorumlulukları s. 28

Yönetim kurulu üyeleri azami 3 yıl için seçilirler. Esas sözleşmede sürenin sona ermesinde veya yönetim kurulu üyeliğinin sona ermesi sonucunda ise tasfiye memurluğunun da sona ereceği kabul edilir.

C. Tasfiye Memurlarının Hak ve Sorumlulukları

Tasfiye memurları; tasfiye işlemleri için atanan, tasfiye işlemlerini yürüten ve tasfiye işleriyle ilgili önlemler alan kimselerdir. Diğer taraftan tasfiye memurlarının temsil yetkilerinin olması ve anonim şirketlerdeki yönetim kurulunun sorumluluklarına tabi olması, kanunda yer almasa da şirketin tasfiye sürecindeki bir organı olduğunu göstermektedir.

Tasfiye halindeki bir şirkette tasfiye öncesi tasfiye memurları yönetim kurulu gibi işlemler yapmaktadır. Örneğin bilgi verme yükümlülüğü, ücret hakkı, sadakat ve özen borcu vb sebeplerle yönetim kurulunun hak ve yükümlülüklerine ilişkin sorumluluklarına tabidirler. Tasfiye memuru tasfiye halindeki bir şirket kar amacı gütmendiğinden tasfiye sonucu elde edilen kazanca katılamaz. Bununla birlikte yönetim kurulu aynı zamanda kanunen tasfiye memuru olarak atanmışsa da tasfiye sonucu kazanca katılamaz. Tasfiye memurları tasfiye sonucunda ancak uygun bir ücrete hak kazanabilirler.⁴⁰

Tasfiye memurlarının bir diğer görevleri ise şirketin tüm hak, mal ve alacaklarının korunması için tüm önlemleri almakla yükümlü olmasıdır. Bu durum özen ve sadakat yükümlülüğünün bir sonucudur. Tasfiye memurları, özen ve sadakat borcunun bir sonucu olarak tasfiyeyi mümkün olan en kısa süre bitirmelidir. Tasfiye memuru mümkün olan en kısa sürede şirketin tüm defter ve belgelerin teslim almasıdır. Defter ve belgelerin teslimin ardından yönetim kurulu üyeleri tasarruf yetkisini tasfiye memurlarına devretmelidir. Tasarruf yetkisini devriyle birlikte memurlar kendisinden beklenen özeni göstermekle ve gerekli tedbirleri almakla mükelleftirler.

Ayrıca tasfiye memurları tasfiye halindeki şirketin yönetim ve temsil organı olup, yönetim kurulunun özen ve sadakatine ait hükümlere tabi olmaktadır. Tedbirli bir yönetici gibi tasfiye halindeki şirketin hak ve menfaatlerinin MK.m.2 Dürüstlük kuralına göre yerine getirmekle mükelleftirler.⁴¹

40 Özen yükümlülüğü ile ilgili olarak bkz., Çamoğlu(Poroy/Tekinalp), Ortaklıklar I, 2004, Nr. 579 vd.

41 Yavuz, Cevdet, Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümler, İstanbul 2014, s.1204;

Bizim hukukumuzda tasfiye memurlarının şirket ile arasındaki ilişki vekalet ilişkisidir. Tasfiye memurlarının özen ve sadakat yükümlülüğü kanundan kaynaklanabileceği gibi vekalet ilişkisinden de kaynaklanabilir. Vekalet ilişkisinin kapsamı; BK m. 506/2'ye göre vekalet verenin haklı menfaatlerini gözeterek özen ve sadakat içinde iş ve işlemleri yürütmelidir.

Tasfiye memurları vekalet ilişkisine dayanarak tasfiye işlemleri sırasında öğrenmiş olduğu sırları saklamakla mükelleftir. Sır saklama yükümlülüğü sadece tasfiye sırasında değil tasfiye bittikten sonrada menfaatler gözetilerek yerine getirilmelidir.⁴²Şirketin malvarlığının yüksek miktarda satışa çıkarıldığı durumlarda ve ticari iş ve işlemlerin devam edeceği durumlarda da tasfiye memurunun özen ve sadakat borcu devam etmektedir. Çünkü faaliyet gösteren şirket yöneticisi konumundadırlar.

Diğer taraftan anonim şirkette her pay sahibinin eşit işlem ilkesi gereği bilgi alma ve inceleme hakkı bulunmaktadır. Bu hak esas sözleşme ve şirket organlarıyla kaldırılamaz ve sınırlandırılmaz. Bilgi alma ve inceleme hakkı şirket sırlarını açığa çıkarmadan diğer şirketlerin de menfaatlerini gözeterek mümkündür.

Pay sahiplerinin büyük ölçüde tasfiye aşamasında hakları devam etmekte iken bazı sınırlamalar getirilmesi mümkündür. Şöyle ki elde edilen karların dağıtılması tasfiye prosedürüne göre olacağından pay sahipleri tarafından talep edilemeyecektir.

TK 542. M. 542/1-i bendine göre tasfiye memurları tasfiye işlemlerine ait bilgileri ve talep edilmesi halinde imzalı belgeleri pay sahiplerine vermek zorundadır. Bu haklar önemli bir sebep bulunmadan sınırlanamaz ve kullanılması engellenemez. Ancak iyi niyet ve dürüstlük kurallarına aykırı olarak şirketin ve üçüncü kişilerin zararına olabilecek bilgi ve inceleme talebinin varlığı halinde tasfiye memurları bu isteği reddedebilirler. Dolayısıyla bilgi ve belge talebi tasfiye öncesi dönemde sınırlanabileceği gibi olağan dışı dönem olan tasfiye aşamasında da sınırlanabilir.⁴³

Zira tasfiye halinde olan bir şirket pay sahiplerinin tasfiyeden dönmesi ile sonuçlanabilir. Dolayısıyla pay sahiplerine sınırsız bilgi verilmesi şirket ve diğer pay sahipleri için menfaat ihlali ortaya çıkarabilir.

42 Yavuz,Cevdet Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümler, İstanbul 2014, s.1204.

43 Gerekçe md. 542

Bilgi alma ve inceleme talep eden pay sahibinin isteği cevapsız bırakılır, sebepsiz bir şekilde reddedilirse pay sahibi şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesine başvurabilir. Bilgi alma ve inceleme hakkı mutlak nitelikte emredici hüküm olduğundan esas sözleşme ve şirket organlarıyla kaldırılması, sınırlandırılması mümkün değildir.⁴⁴

Bilgi alma ve inceleme hakkı şirketin ticaret sicilinden silinmesinden sonra da devam edebilir. TK bu yönde düzenleme getirmemiş olup, defterlerin 10 yıl boyunca sulh hukuk mahkemesi tarafından saklanacak olması defterlerin ve belgelerin incelenmesini mümkün kılmaktadır. Ancak inceleme izni için ortaklığın bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesine başvurmak gerekmektedir. Ancak bu izin için pay sahipleri ve alacaklılar başvurabilir. İnceleme hakkı uzman bir bilirkişi ile de gerçekleştirilebilir.

Yönetim kurulu üyelerinin aynı zamanda tasfiye memuru olarak kanunla ataması yapılan durumlarda şirketin işletme konusuna giren ticari iş türünden bir işlemi kendi veya başkası hesabına yapamayacağı öngörülür. Yani yönetim kurulu üyelerinin aynı zamanda tasfiye memuru olarak görev yaptığı durumlarda rekabet yasağının varlığı aranır. Ancak bunun dışındaki tasfiye memurları rekabet yasağı kapsamında değerlendirilmez. Ancak tasfiye halinde şirket daha iyi tasfiye sonucu elde edecekse tasfiye memurları ile şirket rekabet halinde olabilir.⁴⁵

Şirketle işlem yapma ve şirkete borçlanma yasağı ise; pay sahibi olan veya olmayan yönetim kurulu üyeleri için öngörülmüşken, kefalet, teminat gibi işlemlerin şirket menfaatlerinin ihlal edilmesi sonucunu ortaya çıkaracağından tasfiye memurunun da şirket ile işlem yapma ve şirkete borçlanma yasağı bulunması gerektiği kabul edilmektedir.

Tasfiye memurlarının ücret hakkı ETK ve TK açısından değerlendirildiğinde aynı hükümler içermektedir. Dolayısıyla esas sözleşme ve atama kararında aksi öngörülmemişse tasfiye memurları fiili olarak ve kanunun öngördüğü işlemler için olağan bir ücrete hak kazanacaktır. Aksi halde tasfiye aşamasında sorumlu olduğu tüm görevleri yerine getirmeyen tasfiye memuru ücrete hak kazanamayacaktır.

44 Pay sahiplerinin bilgi alma hakkının sınırları için bkz Kaya, Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı s. 254 vd.

45 Karahan, Anonim Şirketlerde Tasfiye, s.253; Şener, Ek tasfiye, s.226; Alman Hukukunda rekabet yasağı sözleşme kapsamında olduğundan tasfiye memurlarının rekabet yasağına tabi olmadıkları yönünde 268/3 AktG bkz.

Tasfiye işlemlerinin yönetim kurulu tarafından kanunla yürütüldüğü durumlarda işlemler için bir ücret ödenmesi gerekir. Ancak genel kurul tarafından tasfiye işlemlerinin yönetim kurulu tarafından ücretsiz olarak yapılacağı kararlaştırılsa bile yönetim kurulu ücret isteyebilir.

Düşünülebilir ki yönetim kurulu üyeliği ücretsiz olarak yapılıyorsa tasfiye memurluğu da ücretsiz yapılabilir ancak her iki görevde birbirinden bağımsız olduğundan yönetim kurulu tasfiye memurluğu yaptığı işlemler için ücret isteyebilir.

Eğer tasfiye işleri ücretsiz yapılacaksa esas sözleşme veya genel kurul kararında açıkça belirtilmelidir. Genel kurul tek taraflı olarak tasfiye memurlarının ücretini arttıramaz veya azaltamaz. Atama kararında herhangi bir ücret belirtilmese dahi ücret ödenir. Ancak esas sözleşme de ve genel kurul kararında ücret ödenmeyeceği açıkça belirtiliyor ve bu görevi kabul eden kişi tarafından biliniyorsa tasfiye memuru sonradan ücret isteyemez.

Tasfiye memurlarının ücreti şirketin mahiyeti, büyüklüğü ve yapılan işlerin yoğunluğuna göre aylık olarak belirlenebileceği gibi tasfiye sonunda da belirlenebilir. Ücretin belirlenmesi esas sözleşme ve genel kurul kararıyla düzenlenebileceği gibi mahkeme kararıyla da belirlenebilir.

Tasfiye memurlarına verilecek ücrette şirketin ekonomik büyüklüğü önemli olmayıp, yapılan işin mahiyetine göre hakkaniyet esasına göre tasfiye gelirlerinden bağımsız olarak belirlenir.⁴⁶

III. TASFİYE MEMURLARININ HUKUKİ VARLIĞI

A. Genel Olarak

Tasfiye memurlarının hukuki varlığı esas sözleşme, genel kurul kararları, içtihatlar ile belirlenmekte iken tasfiye memurunun organ vasfının olup olmadığı şirketin var olan diğer organları ile arasındaki ilişkiler tespit edilerek bulunmaktadır.

B. Tasfiye Memurları ile Şirket Arasındaki Hukuki İlişki

Sözleşme varlığı esas alınmakta olup, tasfiye memurlarının esas sözleşme, genel kurul kararıyla atama, kanunla atama ve mahkeme kararıyla atanması tasfiye memurunun bu atama kararını kabul etmesiyle mümkündür.

⁴⁶ Tasfiye memurlarının alacakları ücret ana sözleşmede veya tayin kararında belli edilmiş olmadıkça genel kurul veya mahkeme tarafından tayin olunur, uygun ücret takdirinin hakkaniyete göre belirleneceği yönünde Y.11HD.21.04.2008-E3896/K bkz; Steiger, s. 342.

Tasfiye Memurunun atanması sözleşme niteliğinde olduğundan bu sözleşme; Vekalet Sözleşmesi, İş Görme Sözleşmesi, Hizmet Sözleşmesi gibi birden fazla akit barındırmaktadır. Akdin kapsamı esas sözleşme ve genel kurul kararıyla belirlenebilir.

Ancak TBK 430 vd. belirtildiği üzere hizmet sözleşmesi sürenin sona ermesiyle, sözleşmenin belirsiz süreli olması halinde feshi ihbar ile sona erer. Mahkemece atanan tasfiye memurları haklı bir sebebin varlığı halinde görevine son verilirken bunun dışındaki sebeplerde ise genel kurul gerekçe göstermeksizin tasfiye memurlarını görevden alabilir.⁴⁷

Yine diğer taraftan hizmet sözleşmesi, işçinin işverene bağımlı olarak çalışmasını öngörmekte iken tasfiye memurları şirket organlarıyla bağlantıları ve tasfiyeye ilişkin yetkileri dikkate alındığında hizmet sözleşmesindeki bağımlılık unsuru bulunmamaktadır.

Farz edelim ki tasfiye memurluğu bir hizmet sözleşmesi olacaksa hizmet sözleşmesine ait zorunlu unsur ücret iken tasfiye memurlarının görevleri için bir ücret zorunluluğu yoksa veya belirli bir ivaz karşılığı bulunmuyorsa o zaman hizmet sözleşmesinin varlığından söz edilemeyecektir.

Kaldı ki doktrinde hakim görüş ise tasfiye memurları ile anonim şirket arasındaki sözleşmenin vekalet akdi olduğu yönündedir. Emredici hükümlere aykırı olamamak şartıyla taraflar vekalet sözleşmesinin içeriğini serbestçe düzenleyebilirler. Eğer taraflar sözleşme kurulmamışsa BK 502 vd. hükümlere göre vekalet ilişkine ilişkin hükümler uygulanır.⁴⁸

Şöyle ki vekalet akdi; vekalet verenin bir işini görmeyi üstlenmişse vekalet akdi elverdiği ölçüde iş görme sözleşmesine de uygulanabilir. Ancak vekalet akdinde iş görme sözleşmelerinin aksine süre koşulu bulunmamaktadır.

Vekil; özel olarak yetkili kılınmadıkça dava açamaz, sulh olamaz, hakeme başvuramaz, iflas, iflas erteleme ve konkordato talep edemeyeceği, kambiyo taahhüdünde bulunmayacağı, bağışlama yapamayacağı, kefil olamayacağı, taşınmazı devredemeyeceği ve bir hak ile sınırlandırılmayacağı kabul edilmiştir.

⁴⁷ Yavuz, Cevdet, Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümler, 2014 İstanbul, s.19.

⁴⁸ Karahan, Şirketler Hukuku, Konya 2012, s. 109; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), Ortaklıklar Hukuku II, Nr. 1575 İsviçre Federal mahkemesinin eski kararlarında olduğu gibi tasfiye memurları ile şirket arasındaki ilişkinin vekalet ilişkisi olduğu belirtilmiştir.

Tasfiye memurları şirketin tasfiye sürecinde özel olarak yetkili kılınan kimseler olduğu için ortada vekalet akdinden bahsedilebilir. Ancak tasfiye memurları kanunen verilen yetkileri kullanacağından suigeneris bir sözleşme akdi ortaya çıkmaktadır. Özellikle yönetim kurulunun tasfiye memuru olarak atandığı durumlarda suigeneris bir sözleşme tipi ortaya çıkmaktadır. İş bu sebeple özel hüküm bulunmayan hallerde vekalet sözleşmesine ilişkin hükümlerin kıyasen uygulanacağı kanaatine varılmaktadır.

IV. TASFİYE MEMURLARININ ŞİRKETİN DİĞER ORGANLARIYLA İLİŞKİLERİ

A. Tasfiye Memurlarının Organ Fonksiyonu

6102 Sayılı TK da zorunlu organlar genel kurul ve yönetim kurulu olarak belirtilmiştir. Kanunda tasfiye memurlarının bir organ fonksiyonu olduğu yönünde bir düzenleme bulunmamakla birlikte doktrindeki hakim görüş ise organ niteliğine sahip olduğu yönündedir.⁴⁹

Şöyle ki; yönetim kurulu üyesi olmayan kimseler tek başına karar alıp uygularsa organ olarak kabul edilebilir. Buna dayanarak tasfiye memurları tasfiye sırasında kararlar alıp şirketi temsil ettiklerinden dolayı organ vasfına haizdir.

Tasfiye memurlarının tasfiyeye ilişkin görevleri emredici nitelikte olup kanunen belirlendiğinden genel kurul ve yönetim kurulu ile arasında ast-üst ilişkisi doğurmaz. Sadece tasfiye memurlarının görevlerine ilişkin işlevi farklıdır.

Zira TK da m. 542' ye göre tasfiye ile sınırlı olarak şirketi yönetme yükümlülüğü, TK m. 539/4'e göre tasfiye memurunun haksız fiillerinden şirketin sorumlu olması, TK. M. 539/3'e göre şirketi dış ilişkilerde temsil edebilmeleri organsal faaliyetidir.

Başka bir şekilde ifade etmek gerekirse tasfiye memurunun organ sıfatına sahip olması için pay sahibi olması gerekmediği gibi tasfiye öncesinde şirket yönetim kurulunun sahip olduğu fonksiyon ve tasfiye ile sınırlı olarak yönetme yetkisine sahiptirler.

49 Tasfiye memurlarının organ fonksiyonuna sahip olduğu yönündeki görüşler için bkz. Haberlein, s.34; Karahan, Şirketler Hukuku, Konya 2012, s. 112; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), Ortaklıklar Hukuku II, Nr.1576.

Türk hukukunda organlar arasında herhangi bir ast-üst ilişkisi bulunmamakla birlikte her organ kendisine kanunla ve esas sözleşmeyle tanınan yetkileri kullanır. Tasfiye sürecine giren anonim şirketin tüzel kişiliği ticaret sicilinden silinceye kadar devam eder.

Tasfiye memurları, şirket bünyesi içinde organ olarak tanımlanmasa bile fonksiyonel açıdan tasfiye sürecinde bir organdır. Tasfiye memurlarının yetkileri ve sona eren şirket organları arasındaki sınır kanunla düzenlenmiştir. Buna göre tasfiye sürecindeki genel kurulun yetkileri tasfiyenin yapılması için gerekli olan ancak nitelikleri gereği tasfiye memurları tarafından yapılmayan işlerle sınırlanmıştır.

Tasfiye için yapılması lazım gelen işler için genel kurul, tasfiye memurları tarafından toplantıya çağrılır. Yani genel kurulun yapacağı işler tasfiye amacıyla tasfiye memurlarının yapamayacağı işlerle sınırlanmıştır. Bu sebeple tasfiye amacı gerekmedikçe genel kurul karar alamaz. Ancak tasfiye mahiyetinde yapılacak işlemler için tasfiye memurları devreye girmektedir.

Tasfiye memurlarının görev ve yetkileri kanunda emredici nitelikte düzenlendiğinden, tasfiye memurları yönetim kurulu ve genel kuruldan bağımsız hareket eder. Bunun sebebi ise azınlık haklarının ve alacaklıların menfaatlerinin korunarak güvence altına alınmasıdır.

Doktrinde genel kurulun tasfiye memurlarına emir ve talimat verebileceği öngörülmüştür. Ancak genel kurulun tasfiye memurları üzerinde emir ve talimat yetkisinin olması halinde bunun kapsam ve sınırı tartışma konusudur.⁵⁰

50 Karahan, Şirketler Hukuku, Konya 2012, s.115 kanunda belirtilen istisnalar dışında, genel kurulun tasfiye memurları üzerinde genel bir talimat yetkisi olmadığını belirtmekte ve Alman hukukundaki yazarların emir ve talimat verebilmesi yönündeki görüşlerine atıf yapılmıştır.

Genel kurulun emir ve talimat verme yetkisi; esas sözleşmeye aykırı olmamak şartıyla öngörölmüş olan emredici hükümlerle birlikte alacaklıların ve diğer menfaat sahiplerinin haklarını olumsuz şekilde etkilememek şartıyla sınırlandırılmıştır. Genel kurul alacaklılar ve diğer menfaat sahiplerini hak ve menfaatlerini ihlal edecek şekilde tasfiye memurlarına emir ve talimat veremeyeceğinden, bu kapsamla birlikte tasfiye memurlarının yetki ve menfaatleri sınırlandırılmaz ve genişletilemez.

Genel kurulun kanunda düzenlenmiş yetkileri dışında kalan talimatları ise emredici kanun hükümlerini ihlal etmedikçe, alacaklıların menfaatlerine zarar vermedikçe tasfiye memurlarınca dikkate alınabilir. Genel kurul tasfiye sürecinde kendisine kanunen yetki verilmedikçe bu yetkiyi kullanamaz ve tasfiye memurlarına bağlayıcı olarak genel talimatlar veremez. Ayrıca tasfiye memurunun atanma şekline dayanarak kanunda belirtilen sınırlamalar dışında genel kuruldaki talimat alamazlar. Ancak tasfiye memurları ile şirket arasında tasfiye ile emredici kanun hükümleri dışındaki konular için alacaklıların menfaatlerini ihlal etmemek şartıyla tasfiye işlemlerinin kapsamı konusunda bir sözleşme yapılabilir. Sözleşme şartları karşılıklı olarak değişen piyasa koşullarına uyarlanabileceği gibi tamamen de kaldırılabilir. Örneğin şirkete ait kıymetli arazilerin satışı noktasında satışın nasıl yapılacağı ve satış aşamalarında hangi yollar izleneceği sözleşmeyle belirlenebilir, değiştirilebilir veya tamamen kaldırılabilir.

Genel kurulun iznine bağlı olan konular kanunda düzenlenmiş olup tasfiye memurları şirket aktiflerini pazarlık, açık arttırma, toptan satış suretiyle satmak isterse genel kurul müdahale ederek aksini kararlaştırılabilir.

Genel kurul tasfiye memurları için emredici hükümlere aykırı olarak alacaklıların ve azınlığın menfaatlerini ihlal edecek bir talimat vermişse, talimatı yerine getirme sonucunda sorumluluk tasfiye memurlarında olacağından takdir yetkisi tasfiye memurundadır.⁵¹

Buna göre tasfiye memuru ya talimatı yerine getirip sorumlu olacak ya da genel kurul tarafından azledilecektir. Bu sebeple tasfiye memurları için TK da düzenlenmese de kıyasen uygulanacak iptal hakkı bulunmaktadır.

Genel kurul tarafından verilen talimatın emredici hükümlere aykırı olması halinde tasfiye memuru TK m. 445, 446, 447 hükümlerine dayanarak tasfiyeyi ilgilendiren genel kurul kararının iptali veya yokluğun tespiti davası açabilmelidir.⁵² Mahkeme kararı ile atanmış tasfiye memurları da diğer yollarla atanan tasfiye memurlarıyla aynı hak ve yetkilere sahiptir.⁵³

Mahkemenin resen atamış olduğu tasfiye memurlarına talimat verip veremeyeceği yönünde doktrinde farklı görüşler mevcuttur. Bazı yazarlar mahkemenin tasfiye memurlarına talimat verebileceği ve onlar üzerinde gözetim yetkisi olduğunu savunurken, bazı yazarlar ise hakimnin talimat yetkisinin sadece tasfiye memurlarının ücretinin belirlenmesi noktasında sınırlandırmıştır.

Şunu belirtmek gerekir ki; ücret dışındaki durumlarda mahkeme sadece kanun tarafından verilmiş bir müdahale yetkisi bulunmadıkça resen tasfiye memurlarına talimat veremez.

Mahkemenin talimat yetkisi sadece tasfiye memuru açısından değerlendirilmemelidir. Pekala tasfiye işleri açısından da mahkemenin talimat yetkisi bulunmamaktadır. Örneğin tasfiye işlemlerinin belirli bir sürede bitirmesi talimatını veremez. Çünkü tasfiye işlemlerinin sona ermesi kanunla belirli sürelerle bağlanmıştır.

Diğer taraftan şirketin tasfiye sürecinde yönetim kurulu varlığını korumaktadır. Şirketin yönetimi ve temsili konularında tasfiye memurlarının yönetim kurulu ile karşılıklı durumları, görev ve yetkilerinin belirlenmesi gerekmektedir.

Tasfiye memurları tarafından yapılamayan ancak tasfiye sürecinde yapılması gerekli olan tüm işler yönetim kurulu tarafın dan da yapılabilir. Örneğin tasfiye dışındaki olaylarda genel kurul toplantıya çağırmak, genel kurul kararlarına karşı iptal davası açmak vb. gibi durumlarda görüleceği üzere yönetim kurulunun yetkileri sınırlandırılmıştır.

52 Karahan, Şirketler Hukuku, Konya 2012, s. 117.

53 Genel kurulun tasfiye dışındaki kararlarına karşı sözü edilen davaları açılması bakımından yönetim kurulunun yetkisi devam etmektedir.

V. TASFİYE MEMURLARININ GÖREV VE YETKİLERİ

A. Genel Olarak

Tasfiye memurları; tasfiye sürecinde emredici kanun hükümleri ile yetki ve görevleri tanımlanmış olan fonksiyonel açıdan organ sıfatına haiz kişilerdir. Şirketin yönetim ve temsile

B. Yetki Türleri

1. Tasfiye Memurlarının Görev Ve Yetkileri

Tasfiye memurlarının amacı tasfiye sürecinde şirket aktiflerinin satılarak paraya çevrilmesi ve mevcut borçların kapatılmasıdır. Tasfiye memurları tasfiye sürecinde tek organ olmayıp sadece tasfiyeye ilişkin sürecin sağlıklı bir şekilde yürütülmesi ve şirketin varlığının sağlıklı bir şekilde sona erdirilmesi amacını taşımaktadır.

Tasfiye safhasında kanun ya da esas sözleşme ile diğer organların yetkisine bırakılmayan durumlarda tüm işlerin yapılması tasfiye memurlarına bırakılmıştır. Tasfiye memurları ilk envanter ve bilançonun hazırlanmasıyla birlikte tasfiyenin kapanmasına kadar görevlidirler.

Öncelikle mahkeme kararıyla atanan tasfiye memuru kendisini ticaret siciline tescil ve ilan ettirir. Tasfiye memurları gerekli durumlarda genel kurulu toplantıya çağırır, şirket aktiflerini toptan, pazarlık veya açık arttırma suretiyle satabilir, ilk envanter ve bilançoyu hazırlayarak genel kurulun onayına sunar, ilk envanter ve bilançonun onaylanmasından sonra şirketin tüm mallarına, belge ve defterlerine el koyar, alacaklılara çağrıda bulunur, pay bedellerinin henüz ödenememiş kısımlarını tahsil eder, aktifleri paraya çevirir, şirket borçları malvarlığından fazla ise durumu asliye ticaret mahkemesine bildirir, tasfiyenin uzun sürmesi halinde finansal tablo ve tasfiye sonunda kesin bilançoyu hazırlayarak genel kurula sunar, tasfiye sırasında para elde edilmişse bankaya depo eder, pay sahiplerine tasfiye süreci ile ilgili bilgi ve belge vermek, tasfiye sona erdikten sonra şirketin ticaret ünvanının sicilden silinmesini talep etmek gibi görevleri mevcuttur.⁵⁴

Tasfiye memurları; görevinin bilincinde düzenli bir yönetici gibi gereken tedbirleri almak ve şirketin tüm mal ve haklarının korunmasıyla görevlidir. Ayrıca tasfiyeyi en uygun ve kısa bir sürede bitirmesi gerekir. 6762 sayılı ETK 225. Md hükmünde belirtilen “ basiretli bir iş adamı” kriterinden vazgeçilmiştir.⁵⁵

Tasfiye safhasında; yönetim kurulu ile eş zamanlı olarak yönetim organı gibi hareket eden tasfiye memurları tedbirli bir yönetici gibi hareket etmek zorundadır. Tasfiye sürecinde genel kurulu toplantıya çağırır ancak diğer hususlarda yönetim kurulunun çağrı yetki ve görevi devam eder.

Genel kurul gündemini toplantıya çağırın organ belirler. İstisnalar hariç gündemde bulunmayan konular görüşülmez. Eğer yönetim kurulu tasfiye süreci dışındaki konular için toplantı çağrısında bulunmuşsa tasfiye memurları gündeme madde ekletebilmelidir. Tasfiye memurlarının toplantı çağrısı yapması durumunda gündeme madde eklenmesi yönetim kuruluna da tanınmalıdır.

Tasfiye memurlarının yetkileri esas sözleşme veya genel kurul kararıyla emredici hükümlere aykırı olmamak şartıyla sınırlanabilir. Diğer taraftan tasfiyeyi ilgilendirmeyen işlemlerde genel kurul ve yönetim kurulunun yetkileri devam etmektedir.

Tasfiye memurları yönetim kurulu gibi şirketin sona ermesinden önce yönetim faaliyetleri kapsamında takdir yetkisine sahiptirler. Şöyle ki; tasfiye memurları şirket alacaklıları, pay sahipleri veya menfaati olan kimseler için takdir yetkisini dengeli kullanmak zorundadır.

Takdir yetkisinin dengesiz kullanımı tasfiye memurunun sorumluluğunu doğurmaktadır. Tasfiye memurları tasfiyeye ilişkin işlemleri; genel kurul onayına sunması sorumluluğu ortadan kaldırmadığı gibi bu işlemler için genel kuruldan görüş almak zorunda değildir. Ancak emredici hükümlere aykırı olmamak şartıyla bazı önemli işlerin yapılmasında genel kurula danışabilir.

Tasfiye süreci sona ermiş, alacaklılar tatmin edilmiş tüm işlemlerin ardından tasfiye bakiyesi kalmışsa bu bakiyeyi takdir yetkisini kullanarak pay sahiplerine dağıtamaz. Tasfiye bakiyesini pay sahiplerine dağıtmak genel kurulun görevidir.⁵⁶

⁵⁵ 6762 sayılı TTK m. 225

⁵⁶ TK m. 542 vd.

2.Tasfiye Memurlarının Temsil Yetkisi

6762 sayılı eski TTK tasfiye memurlarının temsil yetkilerine ilişkin sorumlulukları kolektif şirkete ilişkin yetkilerin sorumluluğuna dayandırmakta iken, 6102 sayılı yeni TTK kolektif şirketin temsile ilişkin hükümlerini revize ederek 539. Madde ve devamında yeniden düzenlemiştir.

Buna göre tasfiye memurlarına kanunla tanınmış yetkiler dışında ancak görev tanımındaki görev ve sorumluluklar verilmektedir. Tasfiye memurları kanunla tanınmış yetkileri devralıp kullanamaz. Ancak uygulamadaki bazı iş ve işlemlerin yapılabilmesi ve tasfiye sürecinin etkin bir biçimde yürüyebilmesi için tasfiye memurlarından biri başka bir tasfiye memuruna veya üçüncü bir kişiye temsil yetkisini verebilir. Tasfiye memurlarının iç ilişkideki görev ve yetkileri temsil yetkisiyle örtüşmek zorunda değildir. İç ilişkideki görevlerin ilan edilmesine de gerek yoktur.⁵⁷

Temsil yetkisinden maksat; üçüncü kişiler ve resmi makamlar karşısında şirketin adına hareket ederek hak ve borç altına girebilmektir. Tasfiye sonuna kadar şirket tüzel kişiliği devam edeceğinden temsil edilme ihtiyacı doğmaktadır. Bu sebeple kanun koyucu şirketi dış ilişkide ve mahkeme önünde temsili hüküm altına almıştır.

Temsil yetkisi esas sözleşme, mahkeme kararıyla ve genel kurul kararıyla başlar. Temsil yetkisinin ticaret siciline tescil edilmesi açıklayıcı niteliktedir. Bu tescilden sonra üçüncü kişilerin iyi niyeti korunur. Tasfiye memurlarının seçiminden sonra genel kurul kararının iptali için dava açılrsa bile temsil yetkisi devam eder. Temsil yetkisi genel kurulun görevden alma kararıyla da sona erebileceği gibi istifa da yetkiyi sona erdirir.⁵⁸

Tasfiye memurlarına kanun tarafından verilmiş yetkiler devredilemez. Bu yetkilerin bizzat kullanılması gerekir. Ancak belli işlemlerin yapılabilmesi için tasfiye memuru bir diğer memura veya üçüncü kişiye yetkiyi devredebilir. Dava açma için avukata vekalet verilmesi gibi örnek verilebilir. Tasfiye memuru işlemin türü ve niteliğini belirlemeden yetkiyi devredemez. Zira yetkinin kapsamı işlemin niteliği ve belirlilik unsuruyla sınırlanmıştır.

⁵⁷ Gerekçe m. 539

⁵⁸ Yıldırım, Ali Haydar, Anonim Ortaklık Tasfiye Memurunun Temsil Yetkilerini Kullanmaları, DEÜHFD 2007, C. IX, Özel Sayı, s. 937.

Tasfiye işlemleri için vekalet verilecek kimseler esas sözleşmeyle belirlenebilir ancak şart değildir. Zira vekil tayini; ortaya çıkan işlemlerin niteliğine göre belirleneceğinden tasfiye memurlarının vekil tayin etmesi takdirî bir işlemdir. Esas sözleşmeye vekil tayini için bir madde eklenmişse tasfiye memurunun yetki devirlerinin önüne geçmek amacıyla yapılmaktadır.

Tasfiye memurlarının tayin edecekleri vekiller için vekaletname kapsamı tüm işlemleri kapsar nitelikte değildir. Şöyle ki tasfiye memurlarının tüm işlemler için genel vekaletname verme yetkisi olmadığı gibi ticari temsilci de atayamazlar. Ancak İsviçre hukukunda tasfiye memurlarının tasfiye kapsamındaki hukuki işlemlerden dolayı ticari temsilci atayabilecekleri öngörülmüştür.⁵⁹

Tasfiye memurları ile şirket arasında vekalet akdinden kaynaklanan sorumlulukta vekil yetkisi dışına çıkmış ve bir işi başkasına gördürmüşse bundan kendisi yapmış gibi sorumlu olacaktır. Vekilin yerine geçerek işlemleri yapan kimselerin kusurluluğu aranmamaktadır. Eğer vekil başkasına vekalet vermeye yetkili durumda ise sadece seçme ve talimat verme durumunda gerekli özeni göstermekle yükümlüdür.⁶⁰

Tasfiye memurları yetkilerini aşarak ticari temsilci atarlarsa yetki aşımı söz konusu olur. Bundan dolayı da sorumlulukları ortaya çıkacaktır. Tasfiye memurları kanunda veya esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini ihlal ederse kendi kusurlarıyla verdikleri zararlardan şirkete, pay sahiplerine, şirket alacaklılarına karşı ortaya çıkan zarardan sorumludurlar.

BK m. 12/1 de kanunda aksine bir hüküm bulunmadıkça hukuki işlemlerin geçerliliği bir şekilde bağlanmamıştır. Tasfiye memurlarının yetki devri içinde herhangi bir şekil şartı öngörülmemiştir. Dolayısıyla yetki devri sözlü, yazılı ve zımni bir şekilde yapılabilmektedir.

Yetki devrine ilişkin hükümler için borçlar kanunun temsil yetkisi kuralları uygulanacaktır. Temsil yetkisi her zaman geri alınabileceğinden tasfiye memurları tarafından birinin diğerine veya başka bir üçüncü kişiye vermiş oldukları yetki kısmen veya tamamen geri alınabilir. Tamamen geri alma temsil yetkisini ortadan kaldırır ancak kısmi geri alma ise yetkinin kapsamını daraltmaktadır.

59 İsviçre Borçlar Kanunu 743/3 hükmüne göre, tasfiye kapsamındaki işlerden dolayı tasfiye memurları şirketi temsil yetkisine sahiptir.

60 BK 507 vd.

TK 539. Md'ye göre tasfiye memurlarının temsil yetkisinin kapsamı tasfiye amacı ile sınırlandırılmıştır. Tasfiye durumundaki şirketi, tasfiye ile ilgili konularda mahkemede ve dış ilişkide tasfiye memuru temsil eder. Ayrıca tasfiye memurlarının üçüncü kişilerle tasfiye dışındaki yaptığı işlemler de şirketi bağlamaktadır.

Tasfiye memurlarının tasfiye dışında yaptığı işlemleri üçüncü kişi bunu bilemez veya halin icabından anlayamaz ise sorumluluk şirkete aittir. Yani ispat yükü şirkete aittir. Önceden ultra vires kabul edilen işlemler yokluk yaptırımını kapsamında değil, temsil yetkisinin sınırının aşılması şirketi bağlamayacağı yönünde itirazı ortaya çıkmaktadır. Tasfiyenin tescil ve ilanı ispat bakımından yeterli değildir.

6762 S. ETK döneminde temsil yetkisinin aşılması sonucu yapılan işlemler yokluk yaptırımına tabi iken artık yeni düzenlemeyle iyi niyetli üçüncü kişilerin korunması amaçlanmaktadır.⁶¹

Tasfiye memurları; temsil organı sıfatıyla şirketi mahkemelerde, icra dairelerinde ve üçüncü kişiler karşısında tasfiye kapsamına giren hukuki işlemler için temsil eder. Şirket menfaatleri elverdiği ölçüde sulh, kabul, feragat ve tahkime de yetkilidirler. Tasfiye amacı taşımayan davaları açmamaları gerekmekte aksi halde menfaatleri ihlal edilenlere karşı sorumlu olmaktadırlar.

Tasfiye halindeki bir anonim şirkette TK. Md. 553 uyarınca yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu söz konusu olduğunda tasfiye memurları da dava açabilir. Ancak dava öncesi genel kurul yönetim kurulu üyeleri için sorumluluk davası açılması yönünde karar vermelidir. Tasfiye memurları TK m. 479/3-c gereği dava açılıp açılmayacağına karar veremezler.⁶²

Tasfiye sona ermeden önce açılmış ve devam etmekte olan davalarda şirketi tasfiye memuru temsil eder. Yönetim kurulu üyeleri ile tasfiye memurlarının aynı kişilerden oluşması halinde ise şirkete kayyım atanmalı ve dava kayyım tarafından açılmalıdır.

⁶¹ Çamoğlu, Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, s 116.

⁶² ETK döneminde tasfiye memurlarının sorumluluk davası açabilmeleri için genel kurul kararı gerekmekte iken artık Yeni TK döneminde bu benimsenmemiştir. Aynı yönde bkz. Şener, Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku, s. 408; Çamoğlu Ortaklıklar I, 2014, Nr. 601 vd., sorumluluk davasının sorumlu üye dışındaki yönetim kurulu üyelerine ait olduğuna ilişkin aynı yöndeki görüş için bkz. Bilgili/Demirkapı, Şirketler Hukuku, Bursa 2013, s.596

Ayrı olarak tüm açılacak davalar için temsil edecek kişi sadece tasfiye memuru değildir. Bazı konularda tasfiye memuru ile şirket arasında uyuşmazlık çıkmış ve şirket tüzel kişiliği hasım gösterilerek dava açılmışsa bu davada tasfiye memurlarının şirketi temsil yetkisi bulunmamaktadır.⁶³

Tasfiye memurlarının tamamının tasfiye sürecinde şirketi temsil edeceğine yönelik herhangi bir kural bulunmamaktadır. Eğer ortada tasfiye memurları ile şirket arasında bir uyuşmazlık çıkmışsa ve şirket tüzel kişiliği hasım gösterilerek dava açılmışsa bu durumda tasfiye memurlarının şirketi temsil yetkisi bulunmamaktadır. Bu durumda şirketi temsil yetkisi yönetim kuruluna aittir.⁶⁴

Temsil yetkisinin daraltılması veya genişletilmesi, TK 370 vd maddelerinde düzenlenmiştir. ETK da kolektif şirketlere ilişkin tasfiye memurlarının yetkilerinin daraltılması veya genişletilmesi anonim şirketler içinde uygulanmakta iken bu hüküm yeni TK ile ortadan kaldırılmıştır. Şöyle ki tasfiye memurlarının temsil yetkisi yönetim kurulu üyelerinin temsil yetkisine paralel bir şekilde düzenlenmiştir. Yönetim kurulu üyelerinin temsil yetkisi, şirketin amacına ve işletme konusuna giren her türlü hukuki işlemleri kapsamakta olup, temsil yetkisinin sınırlandırılması iyi niyetli üçüncü kişilere karşı bir anlam ifade etmeyecektir.

Tasfiye memurlarının, tasfiye sürecinde mahkemelerde ve dış ilişkide şirketi temsil edeceği şeklinde herhangi bir sınırlandırma yapmadan genel bir kural benimsenmiştir. Yönetim kurulunun temsilinde olduğu gibi, üçüncü kişilerin işlemin tasfiye amacı dışında olduğunu bildiği veya halin icabından anlaşılmasının mümkün olduğu ispatlanmadıkça, üçüncü kişilerle tasfiye amacı dışında yapılan işlemler şirketi bağlar. Temsil yetkisinin sınırlandırılması konusunda yönetim kurulunun temsil yetkisinin sınırlandırılmasına ilişkin hükümler ile BK ticari temsilcinin temsil yetkisinin sınırlandırılmasına ilişkin hükümler tasfiye memurları için de kıyasen uygulanacaktır.⁶⁵

63 “Anonim şirketin hasım gösterilerek dava açılması durumunda şirketi temsi ve yetkili olarak beyanda bulunmak şirket emnfaatleri ile ters düşeceğinden bu temsil ve beyan yetkisi tasfiye memurlarına ait olmayıp yönetim kurulundadır.” Y. 11 HD, 30.1.1985/6072E.1985/270K.; “Tasfiye memurları ile ortaklık arasından fayda sağlamaya yönelik olmayacağı, aksi takdirde tasfiye memurlarının, sulh, kabul ve feragatta bulunamayacağı belirtilmiştir.” Y.11.HD, 30.1.1985/6072E.1985/270K.

64 Eriş, Anonim Şirketler, s.273

65 TK 371. MD. ve BK 549. MD.

Eğer temsil yetkisi merkez veya şubeyle sınırlandırılmışsa bu geçerli bir sınırlandırmadır. Tasfiye memurları açısından yetki ise şubeyle sınırlandırılmışsa tüm şirket tasfiye halinde olacağından artık bu sınırlandırma da önemsiz kalmaktadır.

Tasfiye memurunun yetkisi kaldırılarak tasfiye memuru olmayan bir kişi de tasfiye memuru seçilebilmektedir. Anonim şirketlerde tasfiye memurlarının yetkileri; yönetim kurulu üyelerinin temsil yetkisine benzer bir uygulama varken diğer taraftan kolektif ve komandit tasfiye memurlarının yetkilerinden ayrılmıştır.

Tasfiye memurlarının şirketi yönetim ve temsil yetkisi yönetim kurulu üyelerine nazaran sınırlı kalmaktadır. Buna örnek olarak tasfiye memurları alacaklıları memnun etmek için şirket varlığını yönetip, borçluları memnun etmek dışında başkaca bir görevi bulunmamaktadır.

Ancak anonim şirketi yöneten yöneticiler, oluşan zararı karşılamak, alacaklı borçlarını ödemek için farklı işlemler yapmak, kar elde etmek gibi fonksiyonel açıdan daha geniş yetkilere sahiptir.

Birden fazla tasfiye memurunun atandığı durumlarda ise genel kurul kararı ve esas sözleşmeyle aksi kararlaştırılmamışsa şirketi bağlamaya yetkili iki memur şirket ünvanı altına imza atar. Buna çifte imza kuralı denir. Yeni TK eskiye oranla bu konuya açıklık getirmiştir.

6762 sayılı TK M. 450 kollektif ve anonim şirketlere uygulanan çifte imza kuralı tasfiye memurları için öngörülen çifte imza kuralından farklıdır. Bir anonim şirkette üç tasfiye memuru varsa sadece çift imza ile yetinilmeyecek birlikte imza gerekecektir.⁶⁶

Çifte imza kurulu yönetim kurulunun kanunen tasfiye memuru olarak atandığı durumlarda da geçerlidir. Ancak esas sözleşme ile farklı bir temsil usulü de kararlaştırılabilir. Eğer esas sözleşme ile farklı bir temsil usulü öngörülmüşse yönetim kurulu üyeleri için çifte imza kuralı geçerli olacaktır. Hem yönetim kurulu üyeleri hem de tasfiye memurları için aksi öngörülme bir temsil yetkisi mevcutsa çifte imza kuralı geçerli olacaktır.

Ortaklığın pasif temsil edilmesinde çifte imza kuralına uygulanması gerekmez. Yönetim kurulu ve tasfiye memurları da şirketi tek başına temsil edebilirler. Örneğin üçüncü kişiler tarafından ihtar, ihbar, tebligat yalnızca tasfiye memurlarından birine yapılabilir.

Pasif temsilde aktif temsildeki gibi sakıncalar ortaya çıkmamaktadır. Çifte imza veya başka bir temsil usulünün bulunduğu durumlarda pasif temsilin ticari hayatı kolaylaştırıcı etkisi bulunmaktadır. Örneğin birden fazla tasfiye memuru veya yönetim kurulu olduğu durumlarda imzaya yetkili memurların toplanması zor olabilecektir.⁶⁷

Pasif temsil yetkisi Türk – İsviçre Borçlar Kanununda düzenlenmese de genel kabul gören bir durumdur. Esas sözleşme veya genel kurul kararıyla kaldırılıp başka temsil usulüne bağlanamayacağı öngörülmüştür.⁶⁸

Çifte imza durumunda şirketi temsile yetkili tasfiye memurlarından biri ölür, istifa eder veya ehliyetsiz duruma gelirse tek başına kalan memur çifte imzaya yetkili değildir. Genel kurul toplanarak yeni bir memur atar veya tek memurla devam edecekse temsil usulünü değiştirir.

Çifte imza kuralından başka basit temsil (ferdi temsil) veya birden fazla tasfiye memurunun imzasını gerektiren birlikte temsil (ağırlaştırılmış temsil) usulü öngörülebilir. Eğer ferdi temsil öngörülmemişse birlikte temsilin varlığı kabul edilir. Aksine düzenleme ferdi temsil açısından mümkündür.

Tasfiye memurlarının temsil yetkilerini nasıl kullanacakları esas sözleşmeyle de düzenlenebilir veya TK m. 421/1 deki nisaplara uygun olarak esas sözleşme değiştirilerek belirlenebilir.⁶⁹

Esas sözleşmede hüküm yoksa genel kurul kararıyla çifte imza kuralı yerine başka bir temsil sistemi kararlaştırılabilir. Bu karar için kanunda ağırlaştırılmış nisap bulunmayıp basit çoğunluk yeterli olmaktadır. Genel kurul esas sermayenin ¼ ünü temsil eden pay sahipleriyle toplanıp mevcut çoğunluk ile karar verir. Ancak esas sözleşmede tasfiye memurlarının temsil şekline ilişkin özel düzenleme varsa genel kurul esas sözleşmeyi değiştirmeden tasfiye memurlarının temsil usulünü değiştiremez.

67 Alman hukukunda kural olarak tasfiye memurlarının birlikte hareketi öngörüldüğü yönünde bkz.Yıldırım, Anonim Ortaklık Tasfiye

Memurlarının Temsil Yetkilerini Kullanmaları,DEÜEF 2007, s.944

68 Kocayusufpaşaoğlu, Borçlar Hukuku, s.45, Nr 16.

69 İmregün, Anonim Ortaklıklar, s. 485; Pulaşlı, s. 53; Bilgili/Demirkapı Şirketler Hukuku, Bursa 2013, s.578.

Ancak gecikmesinde sakınca olan durumlarda temsil usulü ister çifte imza ister ağırlaştırılmış temsil olsun şirketi tasfiye memuru tek başına temsil edebilir.

Temsil yetkisinin üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilmesi için ticaret siciline tescil ve ilan şarttır. Değişikliği tescil ettirme yetkisi tasfiye memurlarına aittir.

Çifte imza kuralı dışında başka temsil usulü geçerli bir şekilde oluşmuşsa ticaret siciline tescilden önce bu durum üçüncü kişileri bağlamamaktadır. Zira üçüncü kişilerin menfaatlerini ihlal eden bir durum bulunmamaktadır.

Mahkeme tarafından atanan tasfiye memurlarının temsil usulünün değiştirilmesi konusunda yine takdir mahkemenindir. Mahkeme çifte imza kuralı yerine farklı bir temsil usulü öngörebilir. Ancak bu durum hakim tarafından atanan tasfiye memurları için geçerlidir. Pay sahiplerinin başvurması üzerine mahkeme tasfiye memurlarını görevden alma yetkisine sahip ise de esas sözleşme veya genel kurul kararıyla atanan tasfiye memurlarının temsil usulünü belirleme hakkı vermez.

Tasfiye halinde bulunan anonim şirketin tasfiye memurları ibaresi altına ad, soyad ve imza atarak tasfiye memurları temsil yetkisini kullanırlar. Tasfiye halinde olduğu belirtilmeden yapılan işlemler şirketi bağlar ancak tasfiye memurlarının sorumluluğuna gidilebilir.⁷⁰

Tasfiye memuru tasfiye halinde olan şirket için birden fazla iş ve işlemlerde bulunabilir. Bunlardan biri de şirketin aktiflerini pazarlık yoluyla satabilmesi için genel kurul kararıyla aksinin kararlaştırılmamış olması gerekmektedir. Ancak çok önemli bir miktarda aktifler pazarlık suretiyle satılacaksa genel kurul kararı alınması gerekmektedir.

Peki çok önemli ölçüde aktiflerin pazarlık suretiyle satılması için hangi koşullar aranmaktadır?

- Şirketin merkezinin yurt dışına taşınmasına ilişkin kararlar,
- Bilanço zararlarının kapatılması için yükümlülük ve ikincil yükümlülük koyan kararlarda sermayenin tümünü oluşturan pay sahiplerinin veya temsilcilerinin oy birliği aranmaktadır.
- Şirketin işletme konusunun değiştirilmesi,
- İmtiyazlı pay oluşturulması,
- Nama yazılı payların devrinin sınırlandırılması gibi esas sözleşme değişikliği kararlarında ise sermayenin en az yüzde yetmiş beşini oluşturan pay sahiplerinin veya temsilcilerinin olumlu oyları aranmaktadır.

Öngörülen nisaplara ilk toplantıda ulaşamadığı takdirde birbirini izleyen toplantılarda da aynı nisaplar aranmaktadır.

Tasfiye memurlarının üçüncü kişilerle tasfiye amacı dışında yaptığı işlemler şirketi bağlamaktadır. Ancak üçüncü kişinin tasfiye amacı dışında bir işlem yaptığını veya şirket ile yapılan işlemin tasfiye amacı dışında olduğunu halin icabından anlaşılması gerektiği yönündeki ispat sorumluluğu şirkette olmaktadır. Tasfiyenin tescil ve ilanı şirketi ispat yükünden kurtaramamaktadır.

Birden fazla tasfiye memurunun varlığı halinde, genel kurul kararıyla veya esas sözleşmeyle aksi kararlaştırılmamışsa, şirketin tasfiye sürecindeki sorumluluklarının bağlanabilmesi için, imza yetkisi bulunan iki tasfiye şirket ünvanı altında imzalarının atılması gerekmektedir.

Mahkemelerde, şirketi tasfiye ile ilgili konularda üçüncü kişilere karşı dış ilişkilerde temsilde tasfiye memurları temsil etmektedir. Tasfiye dışındaki temsil yetkisine ilişkin sorumluluklar yönetim kurulundadır.

Tasfiye sürecinde tasfiye memurlarının görevlerini ifa sırasında yaptıkları haksız fiillerden dolayı şirket de sorumlu tutulmaktadır.⁷¹

VI. TASFİYE MEMURLUĞUNUN SONA ERMESİ

A. Sona Erme Sebepleri

1. Kendiliğinden Sona Erme

Tasfiye memuru; ölüm, ehliyet kaybı, tasfiye kapatılıp şirketin sicilden terkin edilme, belirli bir süre veya dönem için atanmışlarsa sürenin sona ermesi veya dönemin bitmesiyle, kanun gereği tasfiye memuru olan yönetim kurulu üyesinin yönetim kurulu üyeliği ile tasfiye memurluğunun da kendiliğinden sona ermesine yol açmaktadır.⁷¹

Ancak iflas noktasında bir düzenleme bulunmayıp sadece yönetim kurulu üyelerinin temsil yetkisine ait hükümlerin tasfiye memurları içinde uygulanacağı açıktır. Buna dayanarak iflas yönetim kurulu üyeliğini sona erdireceğinden tasfiye memurunun iflas etmesi halinde temsil yetkisi de sona erecektir.⁷²

Aynı zamanda kanunen yönetim kurulu üyesi iken tasfiye memuru olarak atanmış kişiler iflas ederse yönetim kurulu üyeliği de sona erecektir. Artık yönetim kurulu olarak görevlerine devam edemeyeceklerdir.⁷³

Eğer tasfiye memuru tüzel kişilerden atanmışsa, sona ererek tasfiye haline giren tüzel kişiliğin tasfiye memurluğu da sona erecektir.

Eğer hukuki ilişki vekalet veya hizmet ilişkisi olarak nitelenmişse vekaletin sona erme sebepleri tasfiye memurluğunu da sona erdirecektir. Buna sona erme hallerine BK'nın ilgili hükümleri uygulanacaktır.⁷⁴

⁷¹ 6102 s TK 529 vd.;Karahana, Anonim Şirketlerde Tasfiye, s. 146; Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi Cilt II s. 1915

⁷² Domaniç TTK Şerhi, s. 1447

⁷³ Bkz aynı yönde Karahana,Anonim Şirketlerde Tasfiye, s. 146

⁷⁴ İzmirli,Tasfiye s. 42 vd.

2. Görevden Alma

i. Genel Kurul Kararıyla Görevden Alma

Esas sözleşme veya genel kurul kararıyla atanmış tasfiye memurları ve tasfiye görevini yerine getiren yönetim kurulu üyeleri genel kurul tarafından her zaman görevden alınacağı gibi yerine yeni tasfiye memurları atanabilir.

Yönetim kurulunun genel kurul kararıyla görevden alınmasına ilişkin hükümler tasfiye memurlarınca da uygulanacaktır. Şirket ile tasfiye memurları arasındaki ilişki vekalet ilişkisinden kaynaklandığı düşünülecekse bu uygulama yerinde bir uygulama olacaktır.

Genel kurul olağan veya olağanüstü toplantılarda tasfiye memurlarını sebep göstermeksizin her zaman görevden alabilir. Görevden almaya ilişkin gündem maddesi oluşturmaya gerek bulunmamaktadır. Bunun için olağan veya olağanüstü toplantıyı bekleyerek gündem maddesi oluşturmak pay sahipleri, alacaklılar ve üçüncü kişiler zararına olabilecektir.

Ancak TK m. 537 de açıkça belirtilmemiş olsa da tasfiye memurlarının görevden alınması mutlak yetkiye dayanmamakta olup mahkemece atanan tasfiye memurları genel kurul kararıyla görevden alınamayacaktır. Zira genel kurul; ancak esas sözleşme, genel kurul kararı ve kanunen yönetim kurulu üyelerinin tasfiye memuru olarak atandığı durumlarda tasfiye memurlarını görevden alabilir.⁷⁵

Genel kurulun tasfiye memurlarını görevden alma yetkisi kanunda açıkça düzenlenmese de münhasır yetki olduğundan devredilemez. Tasfiye memurlarının azli sözleşme değişikliği olmayıp genel kurul sermayenin dörtte birinin ilk toplantı da hazır bulunmaması durumunda ikinci toplantıda nisap aranmayıp toplananların çoğunluğuyla karar alınıp tasfiye memurlarının azli kararlaştırılabilir.⁷⁶

⁷⁵ TK M. 537.

⁷⁶ Arslanlı, Şirketler IV-V s. 207; Tekinalp, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, İstanbul 2015, s.855.

Eğer azli gerektiren durumlar varsa, genel kurul tasfiye memurlarını tasfiye süreci başlamadan önce de azledebilir. Tasfiye memurları esas sözleşmeyle belirlenmişse tasfiye sürecinden önce görevden alınmaları esas sözleşme değişikliği sorununu gündeme getirebilir.

Tasfiye memuru esas sözleşmeyle atanmışsa, tasfiye memuru değişikliği esas sözleşme değişikliği olacaktır. Her ne kadar bazı yazarlara göre genel kurulun azil yetkisi her zaman sebep göstermeksizin olsa da artık tasfiye memurlarının esas sözleşmeyle atanması ve azlinden sonra bu durumda esas sözleşme değişikliği yapılması gerekmektedir.

Tasfiye sürecinden önce genel kurulun tasfiye memurlarını azletmeye yönelik önceden feragat hakkı bulunmamaktadır. Bu azletmeye yönelik yapılan feragat sözleşmeleri genel kurulun her zaman görevden alabilme hakkına ters düşmektedir.

Ancak tasfiye öncesi süreçte genel kurul haklı bir sebep göstermeden tasfiye memurlarını azletmişse doktrindeki hakim görüşe göre tasfiye memurlarının tazminat hakları ilişkinin tek taraflı olarak bozulmasından dolayı saklıdır.⁷⁷

Eğer kanunen yönetim kurulu üyeleri tasfiye memuru olarak atanmışsa tasfiye memurluğundan azledilse bile yönetim kurulu üyeliğinin hak ve yetkilerini devam ettirmektedir. Tek taraflı olarak sebep gösterilmeksizin görevden alınan yönetim kurulu üyelerinin tazminat hakkı bulunduğu doktrindeki hakim görüşe göre kabulü gerekmektedir.⁷⁸

Ancak kanunen yönetim kurulu üyelerinin tasfiye memuru olarak tasfiye sürecini yönettiği durumlarda genel kurul tarafından yönetim kurulu görevinden alınması tasfiye memurluğunu da sona erdirmektedir.

Tasfiye memurlarının birden fazla olması durumunda bir veya birkaçı görevden alınabilir. Genel kurul, eğer tasfiye memurlarının niteliklerini uygun görmezse azledilen tasfiye memurlarının yerine atama yapması için mahkemeye başvurabilir.

⁷⁷ Arslanlı, Anonim Şirketler IV-V, s. 211

⁷⁸ Doğanay, Türk Ticaret Kanunu Şerhi, s. 1295; Karahan, Anonim Şirketlerde Tasfiye s. 142 vd; İzmirli, Türk Ticaret Kanununa Göre Tasfiye Memurlarının Görev Yetki ve Sorumlulukları Ankara 2001, s.49 vd.

ii. Mahkeme Kararıyla Görevden Alma

Tasfiye memurlarının mahkeme kararıyla görevden alınacağı TK M. 537 de düzenlenmiştir. Buna göre ister esas sözleşmeyle ister genel kurul kararıyla atanmış olsun haklı sebeplerin varlığı halinde pay sahiplerinden birinin istemiyle mahkeme kararıyla tasfiye memurları görevden alınabilir ve yerlerini yeni tasfiye memurları tayin edilebilir.⁷⁹

Mahkemece atanan tasfiye memurlarının azlini haklı sebeplerin varlığı veya pay sahiplerinden birinin istemiyle yine mahkeme hüküm kurarak verecektir. Her bir pay sahibi mahkemeye başvurarak böyle bir talepte bulunabilir. İsviçre öğretisine göre alacaklıların da tasfiye memurunun atanması yönünde bir talepte bulunabileceği savunulurken kanun hükmü buna cevaz vermemiştir. Azil ve yeni atama talebinde bulunan pay sahipleri buna ilişkin haklı sebebini belirtmek zorundadır. Mahkeme sebebin haklı olup olmadığını değerlendirir ve sebebi haklı bulursa tasfiye memurunun azli ve yeni atama mahkeme kararıyla tescil ve ilan olunacaktır.⁸⁰

Pay sahiplerinin sermaye oranı önemsenmeksizin haklı sebeplerin varlığı halinde mahkemeye başvurma hakkı her pay sahibine tanınmıştır. Aynı zamanda kanunen tasfiye memurluğu görevini yürüten yönetim kurulu üyeleri de haklı sebeplerin varlığı halinde pay sahiplerinin istemiyle mahkeme tarafından azledilebilir. Pay sahiplerinin mahkemeye başvurmaları neticesinde mahkeme haklı sebeplerin varlığını ve geçerliliğini resen araştırmaktadır. Anonim şirketler için haklı sebeplerin varlığı yasada düzenlenmemiştir. Kollektif şirkete ilişkin haklı sebeplerin varlığı kıyasen uygulanmaktadır. Buna göre şirketin kuruluşuna yol açan fiili veya kişisel sebeplerin şirketin işletme konusunu elde edilmesini imkansız kılacak veya güçleştirecek şekilde objektif iyi niyet kurallarına aykırı durumlarda haklı sebeple tasfiye memuru mahkemece görevden alınabilecektir. Borçlar kanunu haklı sebeplerin varlığını tasfiye memurlarının tarafsız, dürüst ve iyi niyet çerçevesinde görevini yerine getirmeyerek ihmal etmesi, pay sahiplerini kayırma ve sadece tek taraf lehine hareket etme, şahsi menfaat elde etme, yolsuzluk, ehliyet kaybı, sürekli hastalık ve devamsızlık gibi durumlar olarak değerlendirilmektedir.

79 TK 537. Md

80Haberlein, DieKompetenzausscheidungbei der Aktiengesellschaft in LiquidationunterMitberücksichtigung der kollektivgesellschaftsnachschweizerischemRecht, DissZurich 1969 s. 38 ve 76; Aynı yönde Bkz. Erdem, Haklı Sebep, s. 77

Görevden alma kararının verilebilmesi için tasfiye memurunun kusurlu bulunması şart değildir. Haklı sebeple tasfiye memurunun görevden alınması için dava açan kişinin yeni bir tasfiye memuru ataması için başvurmaması mahkemenin yetkisini ortadan kaldırmamaktadır.

Mahkeme tasfiye memurunu nasıl atamışsa görevden alacak ve yerine atama talebinde bulunulmamış olsa dahi yeni bir tasfiye memuru atayacaktır. Kanunen tasfiye memuru olarak görev yapan yönetim kurulu üyelerinin tasfiye memurluğunun azli için mahkemeye başvurulmuşsa bu durum yönetim kurulu üyelerinin hak ve yükümlülüklerini sona erdirmemektedir.⁸¹

Ancak tasfiye memuru olarak yönetim kurulu görevini üstlenen kişinin tasfiye memurluğunun azli için mahkemeye başvurulmasının yanında yönetim kurulu üyeliğinin devam etmesi de istenmiyorsa genel kurul kararıyla yönetim kurulu üyeliğinden azledilebilir.

Yasa koyucu genel kurulun tasfiye memurunu görevden alma yetkisinin sadece esas sözleşme ve genel kurul kararıyla sınırlı olduğunu öngörmüştür. Yani mahkeme kararıyla atanmış bir tasfiye memurunun genel kurul kararıyla görevden alınması gibi bir duruma kanun cevaz vermemektedir.⁸²

Genel kurulun oy birliğiyle hareket ederek mahkemece atanmış tasfiye memurlarını görevden alması bir an için düşünülse de bu durum alacaklı menfaatlerini ihlal edebileceğinden mümkün değildir. Çünkü kanunen bir mahkeme ilamını ancak bir üst mahkeme kaldırabilmektedir. Alman hukuku da mahkemece atanan tasfiye memurlarının ancak mahkeme tarafından azledilebileceğini öngörmüştür.⁸³

Tasfiye memurların görevden alınmasına yönelik mahkemeye başvuru için herhangi bir süre öngörülmemiştir. Tasfiye memurlarının görev sürelerinin bitmesine kadar mahkemeye başvurulabilecektir. Mahkemeye başvuru için sadece haklı sebebin varlığının devam ediyor olması gerekmektedir. Ancak haklı sebebin varlı devam ediyor ve tasfiye memuru görevine devam ediyor ve bu süreç uzunca bir müddet devam ettikten sonra azil davası için mahkemeye başvuruluyorsa artık dürüstlük kuralına aykırılık teşkil etmektedir.

81 Bkz. Erdem Haklı Sebep, s. 78-80.

82 Arslanlı, Şirketler IV-v s. 212.

83 Bilge, Anonim Şirketlerin Sona Erme Ve Tasfiyesi, EÜFHD s. 283

Tasfiye memurunun görev süresi bittikten sonra dava konusuz kaldığından mahkemeye başvurulamayacaktır. Ancak ek tasfiye sürecinde görev süresi biten tasfiye memurlarının yerine yeniden tasfiye memuru atanabilir.

Ek tasfiye sürecinde dava açan pay sahibinin eski tasfiye memurunun görevlendirilmemesine ilişkin isteği azil olmayıp, mahkemenin vereceği kararda bir azil hükmünde değildir. Ancak ek tasfiye sürecinde atanan tasfiye memurunun azli için haklı sebeple mahkemeye başvurulabilir.⁸⁴

Mahkeme bunun dışında herhangi bir karar verememektedir. Tasfiye memurunun görevden alınmasında kusurlu olup olmaması önemli değildir. Eski TTK da sadece atanan tasfiye memurlarının kendilerini tescil ve ilan yetkisi vermişken, yeni TTK da mahkeme kararının ibrazı suretiyle başka kişilerin de örneğin yönetim kurulu üyeleri gibi tasfiye memurlarının tescil ve ilanını sağlayabileceğini hükme bağlamıştır.⁸⁵

Şirketin temsil edilmesinde yönetim kurulu üyelerinin aksine tasfiye memurları için azami bir süre belirlenmediğinden tasfiye sürecinin sona ermesiyle birlikte tasfiye memurunun görev süresi bitmektedir. Ancak tasfiye memurlarının görev süresi mahkeme kararıyla, esas sözleşmeyle ve genel kurul kararıyla kararlaştırılabilir. Kanunen yönetim kurulu üyelerinin tasfiye memuru olarak atanmasında görev süresi üç yıl olacaktır.⁸⁶

Şirketin temsil edilmesinde atanan tasfiye memurlarının hiçbirinin Türkiye’de yerleşim yerinin bulunmaması ve hiçbirinin Türk vatandaşı olmaması halinde, pay sahiplerinden, alacaklılardan birinin veya Ticaret Bakanlığının istemiyle mahkeme şartlara uygun bir tasfiye memuru atamaktadır. Tasfiye memurlarının sayısına ilişkin herhangi bir sınırlama yapılmadığından mahkemenin atanan tasfiye memurlarına dokunmadan yeni bir tasfiye memuru daha atamasında bir sakınca bulunmamaktadır.

84 Yrg. 11 HD, 15.06.1978 t., 3182 E., 3229 K. ‘...ortak tarafından tasfiye memurunun azli için açılacak davada şirketi yönetim kurulunun temsil edeceği..’ yönünde bkz. Doğanay, Şerh II s. 1297.; ‘ ‘ Haklı sebep, hukuki ilişkinin sürdürülmesini, objektif iyi niyet kuralları gereğince çekilmez hale getiren ve yenilik doğurucu bir ihbar ya da dava yoluyla hukuki ilişkinin sona erdirilmesini yetkisinin kullanılmasını adil gösteren hukuki bir olgudur.’ Şener, Tasfiye, s.175.

85 İzmirli, Tasfiye s.51;Tekinalp, s. 857 ‘ Tasfiye Memurlarının ancak süreli olarak atanabileceğinin zorunluluk gerektiren ve yarar bulunan durumlarda istisnai olarak başvurulabileceğini öngörmüştür.’; Şener, Tasfiye s.162-164.

86 Domaniç, Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması, s. 1477, İzmirli, Tasfiye s.42

iii. İstifa

Atanma şekli önemszenmeksizin tasfiye sürecinde uygun olan zamanda tasfiye memurları görevlerinden istifa edebilirler. Tasfiye memurlarının uygun olmayan bir zamanda istifa etmesi oluşacak zararlardan şirkete karşı sorumlu olmasına sebep olmaktadır.⁸⁷

Temsil olunan kişi temsilcisini görevden alma hakkından vazgeçemeyeceği gibi tasfiye memurları da uygun olmayan bir zamanda istifa edemez veya istifa hakkından önceden vazgeçemez. Tasfiye memurlarının istifa etmeleri sözleşmeyle ortadan kaldırılamaz.

Eğer tasfiye memuru ili şirket arasında atama kararı dışında bir sözleşme varsa, tasfiye memuru uygun bir zamanda istifa etmiş olsa bile sözleşmeye aykırı davranmış olmaktadır. Sözleşme gereği istifa şartları oluşursa veya haklı sebeplerle sözleşme feshedileceği gerekiyorsa ancak o zaman tasfiye memuru sözleşmeyi feshedebilmektedir. Sözleşmenin feshi için uygun bir zaman kararlaştırılabilir. Ancak bu tasfiye sürecindeki zamanla uyumlu olmak zorunda değildir. Sadece şirket ve alacaklı menfaatlerinin gözetilerek sözleşmeyi feshedebilirler.⁸⁸

Kanun gereği yönetim kurulu üyeleri arasından atanan tasfiye memurlarının istifa edebilmeleri için yönetim kurulu üyeliğinden ayrılmaları gerekmektedir. Zira kanun gereği tasfiye memuru olarak atanmışlardır.

3. Sona Ermenin Etkisi

Genel kurul veya mahkeme kararıyla tasfiye memurunun görevden alınması durumunda tasfiye memuru görevini yapamayacağı gibi şirketi temsil edemeyecektir. Görevden alınmayla birlikte organ sıfatını kaybedeceğinden temsil yetkisi de sona erecektir.

Görevden alma işlemi üçüncü kişilere karşı ticaret siciline tescil ve ilan ile etkisini göstermektedir. Ancak iç ilişkide görevden alınma taraflarca bilindiğinden tasfiye memurlarının sorumluluğu ve temsil yetkisi çabuk sona ermektedir. Üçüncü kişilerce tasfiye memurunun görevden alınması bilinemeyeceğinden etkisinin uzun sürmesi de tabidir.

⁸⁷ Karahan, Şirketler Hukuku, 1. Baskı, s.145; İzmirli, Tasfiye s.52

⁸⁸ Tekinalp, Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku, İstanbul 2015, 2. Cilt, 2. Baskı, s.168

Tasfiye memurunun temsil ve vekalet akdine ilişkin görevinin sona erdiğinin tescil ve ilan ile üçüncü kişilere bildirilmemesi temsil olunanı bağlayacaktır. Ancak görevinin sona erdiğini bilmeyen tasfiye memurunun üçüncü kişilerle yaptığı işlem sicilin olumlu fonksiyonundan yararlanamadığı durumlarda şirketi bağlayacaktır. Ancak üçüncü kişinin temsilci vasfında olan tasfiye memurunun görevden alındığını bilmesi durumunda yapılan işlem şirketi bağlamayacaktır.⁸⁹

4. Tescil ve İlan

Ticaret siciline tescil edilmiş her hususta yapılan değişiklik tescile tabidir. Tasfiye memuru nasıl atanmışsa görevinin sona ermesi de tescil ve ilan ile olmaktadır. Görevi sona eren tasfiye memurunu ister yönetim kurulu isterse pay sahibi ticaret siciline tescil ve ilan ettirir. Bu konuda herhangi bir kısıtlama bulunmamaktadır. Ancak yönetim kurulu üyelerinin TTK m.536/2 ye göre tescil ve ilan yaptırması gerektiği kıyasen uygulanabilir.⁹⁰

Mahkeme kararıyla görevden alınan tasfiye memurlarının tescil ve ilanı konusunda yasada bir düzenleme bulunmamaktadır. Tescil ve ilanı tasfiye memurlarının kendisi yapabileceği gibi yönetim kurulu da yapabilmektedir.

Tescil ve ilandan sonra üçüncü kişiler tasfiye memurunun görevinin sona erdiğinin bilmediklerini ileri süremezler. Dolayısıyla tescil ve ilandan sonra tasfiye memurlarının yükümlülükleri ortadan kalkmaktadır.⁹¹

89 Karahan, Anonim ve Limited Şirketlerde Ek Tasfiye s.721; Karahan, Anonim Şirketlerde Tasfiye s.147

90 TK M. 536

91 Karahan, Anonim Şirketlerde Tasfiye, s.147; İzmirli Tasfiye, s.53

VII. TASFİYE MEMURUNUN SORUMLULUĞU

A. Genel Olarak

Anonim şirketlerde tasfiye memurunun hukuki sorumluluğu 6102 Sayılı yasanın 549. Madde ve devamında düzenlenmiştir. 549. Madde ve devamına göre sorumluluk halleri ve şirketin zararı olmak üzere hukuki sorumluluk belirlenecektir. Sorumluluk halleri; belge ve beyanların kanuna ve mevzuata aykırı olması, sermaye hakkında yanlış beyanlar ve ödeme yetersizliğinin bilinmesi, aynı sermaye ve işletme ayınlarına ilişkin değer biçilmesinde yolsuzluk yapılması, halktan para toplanması, kurucuların, yönetim kurulu üyelerinin, yöneticilerin ve tasfiye memurlarının sorumluluğu ve denetçilerin sorumluluğudur. Ayrıca genel olarak şirketin uğradığı zararın tazminiyle birlikte iflas, teselsül, ibra ve zamanaşımının varlığı hukuki sorumluluğun diğer bir boyutudur.⁹²

Öncelikle TK 549. Md şirketin kuruluşuna ilişkin sorumluluk hallerini düzenlemiş olup buna göre; sermayenin arttırılması ve azaltılması, birleşme, bölünme, tür değiştirme, menkul kıymet çıkarmada kullanılan taahhüt, belge, izahname, beyan ve garantilerin; gerçeğe aykırı, sahte ve hileli davranışlarla kanuna aykırı olarak saklanması durumunda düzenleyenler veya bunlara ilişkin beyanları yapanlar kusurlarının varlığı halinde sorumludurlar.

TK 550 Md' ye göre ise sermayenin tamamı taahhüt edilmemiş veya karşılığı ödenmemişken, taahhüt edilmiş veya ödenmiş gibi gösteren kimselerin kusurlarının varlığı halinde şirket yetkililerinin payları üstlenmiş kabul edilir ve paylarının karşılıkları ile zararları faiziyle beraber müteselsilen ödeme yaparlar.⁹³

Sermaye taahhüdünde bulunanların ödeme yeterliliğinin bulunmadığını bildiği halde buna onay veren kişilerin söz konusu borcun ödenmemesinden doğan zarardan sorumludurlar.

TK 551. Madde de devralınan işletme ve işletmeye ait ayınların, aynı sermaye gösterenin emsal değerlerine oranla yüksek bedel belirleyen, işletme ve ayınların niteliğini veya durumlarını farklı gösteren, farklı içimde yolsuzluk yapanlar tüm bunlara ilişkin doğan zararlardan sorumludurlar.

92 TK M. 549 , 550 ve Gerekçe

93 TK M. 551 ve Gerekçe

Bununla birlikte şirket kuran, sermaye arttırmak amacı veya sermaye taahhüdünde bulunarak halktan para toplanması yasaktır. Sermaye Piyasası Kanun hükümleri ayrık olmak üzere halktan para toplayan kimselerin hukuki sorumluluğu bulunmaktadır.

Kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülükleri, tasfiye memurları, yönetim kurulu üyeleri, kurucular ve yöneticiler kendi kusurlarıyla ihlal etmeleri halinde şirkete, pay sahiplerine, alacaklılara karşı verdikleri zararlardan sorumlu tutulacaktır. Ancak kanundan veya esas sözleşmeden doğan bir görevi devreden kişiler veya organlar fiil ve kararlarından sorumlu tutulmazlar. Ayrıca görev ve yetkileri devrettikleri kişilerin seçilmesinde gerekli özeni göstermemişlerse fiil ve kararlarından sorumlu tutulacaklardır. Böylelikle esas sözleşmeye ve kanuna dayanarak kendisine görev ve yetki verilen kimselerin şirketi, pay sahiplerini ve şirket alacaklarını zarara uğratmasının önüne geçilmeye çalışılmıştır.⁹⁴

Kendilerine görev ve yetki verilen kimseler veya bu görev ve yetkiyi devreden kimseler kontrolleri dışında yapılan yolsuzluk, esas sözleşmeye aykırılık veya kanun metninin çiğnenmesinden dolayı sorumlu tutulamayacaktır. Sorumlu olmama durumu dikkat, özen ve gözetim yükümlülüğü gerekçe gösterilerek geçersiz kılınamaz. Burada kontrol dışı yapılan eylemin kanuna ve esas sözleşmeye aykırılığının ispatlanması sorumlu olmayan kişide olacaktır.

Şirketin hukuka aykırı eylem ve işlemlerden uğramış olduğu zararlardan dolayı ancak şirket veya pay sahipleri zararın tazminini isteyebilirler. Ancak pay sahipleri zarar tazminini şirkete ödenmesini isteyebilir, pay sahibi olarak zararın kendisine ödenmelerini istemek gibi kanundan veya esas sözleşmeden doğan bir hakkı bulunmamaktadır. Hukuki ve maddi sebeplerin haklılığının tespit edilmesi durumunda dava giderlerini ve vekalet ücretini mahkeme hakkaniyete göre belirler.⁹⁵

94 Tasfiye memurlarına ilişkin düzenlemeye dayanarak, ticaret şirketlerinde birlikte temsile yetkili kişilerin işlem yapmadan önce işleme icazet vermeleri ve somut bir işlem ya da belirli bir kategoriye dahil işlemler için birbirlerine tek başına işlem yapma yetkisi veremeyecekleri konusunda bkz. Kırca, Ticaret Şirketlerinde Birlikte Temsile Yetkili Kişilerin Birbirlerine Tek Başına İşlem Yapma Yetkisi Vermeleri, AÜHFD 2008, C.57, S.3, S. 455-462.

95 Y. 11 HD, 032.04.2014 T., 2013/17818 E. 2014/6565 K.; Y. 11 HD. 11.10.2013 T. 2013/1126 E. 2013/18107 K. Sinerji Mevzuat, E.T 15/03/2019.

İflas halindeki şirkette ise oluşan zararın tazminini şirkete ödenmesini isteme hakkı ancak şirket alacaklıları haiz olup, şirket alacaklılarının zararın tazminin ödenmesini istemleri iflas idaresince ileri sürülür. Eğer iflas idaresi zarara yönelik bir tazminat davası açmamışsa, her pay sahibi veya şirket alacaklısı tazminat davası açabilir.

Tazminat davası sonucunda zarara ilişkin tespit ve tanzim edilen miktar öncelikle İİK hükümlerine göre davayı açan şirket alacaklılarının alacakları ödenir. Artan bakiye davayı açan pay sahiplerinin paylarının ödenmesi öngörülür. Bundan sonra kalan bir bakiye iflas masasına verilmektedir.

Şirkete ilişkin oluşan zarar birden fazla kişinin fiiliyle meydana gelmişse oluşan zarardan müteselsil olarak sorumludurlar. Ancak her bir kimse durumun gerekleri ve kusur oranının varlığı halinde zarar kendisine yükletilebiliyorsa zarardan diğerleriyle birlikte sorumludur. Şirketin zararını dava edecek önce alacaklılar bunlar dava açmamışsa pay sahipleri birden fazla kişiyi zarardan sorumlu tutabilir ve bunlara karşı dava açabilir.

Ayrıca dava açan kimseler her bir davalının tazminat sorumluluklarının ayrı ayrı belirlenmesini mahkemeden talep edebilir. Hakim hakkaniyete göre ve durumun gereklerini göz önünde bulundurarak tazminat miktarını belirler.⁹⁶

Tazminat miktarının ve sorumluluğunun belirlenmesinde ibranın rolü de etkilidir. Şöyle ki genel kurul kararıyla ibra kararı kaldırılamayacaktır. Ancak sorumluluktan ibraya yönelik şirket genel kurul kararı ibranın kapsadığı maddi olaylardır.

Ve şirket genel kurul kararının sorumluluğun ibra ile kaldırılmasına yönelik olumlu oy veren pay sahipleri veya bu ibrayı bilerek pay sahibi olmuş pay sahiplerinin dava hakkı yoktur. Sorumluluktan ibraya yönelik olumlu oy vermeyen diğer pay sahiplerinin dava hakkı ibra tarihinden itibaren altı ay geçmesiyle düşer.

Kuruluş ve sermaye artırımından doğan sorumluluklar şirketin tescil tarihinden itibaren dört yıl geçmedikçe sulh ve ibra yoluyla kaldırılamaz. Bu sürenin geçmesiyle birlikte sulh ve ibra ancak genel kurulun onayı ile birlikte geçerlilik kazanmaktadır.

96 Şirketin ihyası ile önceki tasfiye memurunun göreve devam etmesi durumunda ödenecek ücrete ilişkin hüküm tesis edilmemesi üzerine tasfiye memurunca temyiz başvuru inceleme sonucunda Yargıtay talep edilmesi durumunda mahkemece her zaman ücret takdiri edilebileceği açıklaması yapılarak karar onanmıştır. Y. 11 HD. 15/12/2014 T. 2014/1229 E. 2014/19799 K. Sinerji Mevzuat, E.T 15/03/2019.

Esas sermayenin onda birine sahip pay sahipleri veya halka açık anonim şirketlerde yirmide birini temsil eden pay sahipleri sulh ve ibranın onaylanmasına muvafakat vermezlerse genel kurul sulh ve ibrayı onaylamaz.⁹⁷

Kuruluş ve sermaye artırımından doğacak sorumluluklar kurucular, yönetim kurulu üyeleri ve denetçilere aittir. Sorumlu olan kimselere karşı tazminat isteme hakkı, zararın ve sorumlu kimselerin öğrenilmesinden itibaren iki yıl, her halde zarara sebep olan fiilin meydana gelmesinden itibaren beş yıl geçmekle zamanaşımına uğrar.

Zararı meydana getiren fiil TCK hükümlerince uzun bir zamanaşımına tabiyse bu zamanaşımı tazminat davası için de geçerli olacaktır. Her halükarda davanın açılacağı mahkeme şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesidir.

B. Sorumluluk Tanımı, Türleri, Niteliği ve Şartları

TTK M. 553 kapsamında anonim şirket organlarının genel olarak sorumluluğu düzenlenmiştir. Buna göre kanundan veya esas sözleşmeden doğan yükümlülükler kusurlu olarak ihlal edildiğinde tasfiye memurlarının sorumlulukları ortaya çıkmaktadır.

Sorumluluğun kapsamı tasfiye sürecindeki anonim ortaklıkta ihlal edilen bir yükümlülükle birlikte şirketin, pay sahiplerinin ve alacaklıların menfaatinin korunmasıdır. Ancak, şirket aktiflerinin pazarlık suretiyle satışına karar verilmesi, tasfiye artığının alacaklıların üçüncü davetinden itibaren bir yıl geçmeden erken dağıtım için mahkemeye başvurulması gibi durumlar tasfiye memurunun yükümlülük doğurmayan işleridir.⁹⁷

Tasfiye memurları TTK m. 532 vd. hükümlerine göre;

- Emredici nitelikte olan eşit işlem ilkesine göre eşit şartlarda olan pay sahiplerini eşit işleme tabi tutmamışsa,
- Şirkete ait tüm mal ve hakları düzenli ve bilinçli bir yönetici gibi korumamış ve gerekli önlemleri almamış tasfiyeyi gereken sürede bitirmemişse,
- Tasfiyenin sona ermesinden itibaren kesin bilançoğu düzenleyip genel kurula sunmamışsa,

- Tasfiye sonunda şirkete ait olan defter ve belgeleri TK m. 82 uyarınca saklanmak üzere mahkemeye göndermemişse,
- Esas sözleşmede aksine hüküm bulunmamasına veya genel kurul kararı ile aksi kararlaştırılmış olmasına rağmen dağıtımın para olarak yapılması ya da esas sözleşme veya genel kurul kararıyla aksi kararlaştırılmamış olmasına rağmen dağıtımın para dışındaki bir şekilde yapmış olması,
- Mahkemeden izin almadan tasfiye bakiyesi bir yıllık süre geçmeden pay sahipleri arasında dağıtmışsa,
- Şirket borçları ödenmeden kalan varlık pay sahiplerine dağıtmışsa,
- Tasfiye işleri hakkında bilgi sahibi olmak isteyen pay sahiplerinin bilgi alma hakkının engellemişse
- Tasfiye işlemlerinin düzenli yürütülmesi ve güvenlik için gereken defter tutmamışsa,
- Vadesi gelmemiş olan şirket borçlarını Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankasınca kısa vadeli kredilere uygulanan oran üzerinden iskonto edilerek ödememişse,
- Tasfiye uzun sürmesine rağmen her yıl sonu tasfiyeye ilişkin finansal tabloları hazırlamamışsa,
- Şirket borçlarının şirket varlığından fazla olduğunun tespiti halinde, bu durumu şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesine bildirip şirketin iflasını istememesi,
- Tasfiyenin gerektirmediği yeni işlemler yapması,
- Şirkete ait borçları zamanında ödememesi,

- Şirketin devam eden işlerini tamamlamışsa,
- Gerekmesi halinde pay bedellerinin henüz ödenmemiş olan kısımlarının tahsil edilmemişse,
- Şirketin müeccel olan ve hakkında uyuşmazlık bulunan borçlarını karşılayacak tutarda paranın notere depo etmemişse,
- Alacaklı oldukları bilinen kişilere ait alacak tutarlarının Ticaret Bakanlığı tarafından belirlenen bankaya depo etmemişse,
- Alacaklıların çağırılmasına yönelik işlemleri hiç veya usulüne uygun olarak yapmamışsa
- İlk envanter ve bilanço işlemlerini gerektiği gibi yapmamışsa,
- Genel kurul kararı olmamasına rağmen önemli miktarda şirket aktiflerini toptan satmışsa,
- Genel kurul tarafından aksi kararlaştırılmış olduğu halde, şirket aktiflerini pazarlık yoluyla satmışsa,
- Tasfiye işlerinin gerektirdiği hususlar hakkında karar vermek üzere genel kurulu toplantıya çağırması gerektiği halde çağırmamışsa,
- Tasfiye sona erdikten sonra ticaret ünvanının sicilden silinmesini isteme yükümlülüğünü yerine getirmemişse,
- Mahkeme tarafından atanan tasfiye memurunun kendisini ticaret siciline tescil ve ilan ettirmemişse,
- Yönetim kurulunun bulunmaması halinde şirketin sona erdiğini ticaret siciline tescil ve ilan ettirilmesi,

- Esas sözleşmeyle tasfiye payında imtiyaz görülmüş ancak buna uygun dağıtım yapmamışsa,
- Şirket tarafından çıkarılan intifa senetlerinde tasfiye artığından pay alma hakkı tanınmış, ancak kalan mevcudun dağıtımından önce intifa senedi sahiplerine ödeme yapmamışsa,
- Alacaklı oldukları şirket defterlerinden veya diğer belgelerden anlaşılan ve yerleşim yerleri bilinen kişiler dışında kalan alacaklılara yapılacak olan çağrının şekli esas sözleşmede kararlaştırılmış olabilir. Esas sözleşmede belirtilen şekilde çağrı yapmamışsa,
- Esas sözleşmede tasfiye bakiyesinin ne şekilde dağıtılacağına ilişkin bir hüküm bulunmamasına rağmen, dağıtımı para olarak yapmışsa,

Durumlarında tasfiye memurlarının sorumluluğuna ilişkin ihlaller ortaya çıkmaktadır.⁹⁸ Tasfiye memuru şirketin tüm malvarlıkları ve haklarının korunması için düzenli ve görevinin bilincinde bir yönetici gibi gereken önlemleri almak ve tasfiyeyi mümkün olan en kısa sürede bitirmesi gerekmektedir.

Yönetim kurulu üyeleri nasıl tedbirli bir yönetici gibi davranıyorsa tasfiye memurları da öyle davranmak zorundadır. Yönetim kurulu üyelerinin sadakat ve özen yükümlülüğüne ilişkin TK m. 369 hükmü kıyasen tasfiye memurlarına da uygulanabilecektir.⁹⁹

VIII. KANUNLARA GÖRE TASFİYE MEMURUNUN SORUMLULUĞU

A.Türk Ticaret Kanununa Göre Tasfiye Memurlarının Sorumluluğu

Tasfiye memurlarının sorumluluğu hakkında TTK 553. Md uygulanacaktır. Buna göre tasfiye memurları kanundan esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlu olarak ihlal etmesi durumunda şirket alacaklılarına, pay sahiplerine ve şirkete karşı sorumlu olacaklardır.

Eğer tasfiye süreci başladığında muaccel olmayan alacaklar ve uyuşmazlık bulunan borçların alacaklılarını, şirkete bildirimde bulunmayan alacaklıları, tasfiye sürecinin başlamasına ilişkin alacaklılara yapılan çağrı prosedürüne uyulmaması gibi tasfiye memurları haksız ve kusurlu olarak ödeme yaptıkları miktarlar için sorumlu olacaklardır.

98 Gerekçe TK m. 369, 286,542

99 Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi, Cilt II, Ankara, s.1989

Sorumluluk sebeplerinden belge ve beyanların aykırı olması kanunda tahdidi olarak sayılmamış kapsamı ETK'ya göre geniş tutulmuştur. Şirketin kurulmasından itibaren sermaye artırımını veya azaltılmasıyla birlikte birleşme, bölünme, tür değiştirme menkul kıymet artırımına ilişkin belge ve beyanların kusurlu bir hareketle gerçeğe aykırı olmaması gerekir.

Belge ve beyanların kapsamı izahname, taahhütname, beyan ve garantilerin yanlış, hileli, sahte, gerçeğe aykırı bir şekilde saklanması sorumluluk sebebi olacaktır.

Sorumluluk hallerinden bir diğeri Kanuna veya esas sözleşmeye göre pay bedellerinin peşinen ödenmesi gerekirken miktarın kısmen veya tamamen ödenmemiş olmasına rağmen ödenmiş gibi gösterilmesi de farklı bir sorumluluk sebebidir. Zira tasfiye memurları ödenmemiş olan sermaye borçlarını tasfiye sürecinde talep edebilirler.

Genel bir sorumluluk sebebi olan kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerin kusurlu bir hareket sonucu ihlal edilmesi sonucu yükümlülükler doğmaktadır.

Yükümlülük; Tekinalp'e¹⁰⁰ göre ETK'dan farklı olarak görev olmayıp kanun ve esas sözleşme kapsamında yükümlülük kavramını daha dar kapsamlı değerlendirmiş iken, Bilgili/Demirkapı'ya¹⁰¹ göre ise yasada kanun ve esas sözleşmeden kaynaklanan yükümlülüklerden bahsedilse de yükümlülüğe tüzük ve yönetmelikleri de dahil etmiştir.

Bana göre yükümlülük ise tasfiye sürecinde yapılması gereken bir iş ve işlemin yapılması veya yapılmaması durumudur. Eğer kanunda veya esas sözleşmedeki durumlar dışında tüzük veya yönetmelikte yapılması veya yapılmaması öngörülen iş ve işlem varsa; şirketin, pay sahiplerinin ve şirket alacaklılarının menfaatlerini ihlal etmemesi şartını taşıyorsa bu da bir yükümlülük arz etmektedir. Tasfiyenin kısa süre içinde tamamlanması ve gerekli belgelerin tutulması, eşit işlem ilkesine uygun davranılması bir yükümlülük arz eder.

100 TTK M. 553 ve Gerekçe; Tekinalp (Poroy/Çamoğlu), Ortaklıklar Hukuku I. Bası, İstanbul 2014, s. 860,861.

101 Kendigelen, Gerekçe, s. 659; Bilgili/Demirkapı, Şirketler Hukuku, Bursa 2013, s. 593

Tasfiye sürecinde tasfiye memurlarının kusurunun tespit edilmesi yasada düzenlenmemiştir. Hakim görüşe göre özen borcunun kapsamına bakılarak kusur oranı tespit edilmektedir. Dolayısıyla tasfiye memurları görevini yerine getirdikleri sırda tedbirli bir yönetici olarak hareket etmekle yükümlü olup özen borcu objektif nitelikte olmaktadır.

Tedbirli bir yönetici olmak basiretli bir iş adamı gibi olmak benzer kavramlar olarak yasada yer almışsa da farklı durumlarda ortaya çıkmaktadır. İşadamı kararı çerçevesinde hareket eden tasfiye memurları özen borçlarını yerine getirmiş sayılırlar ve tasfiye işlemleri bittikten sonra oluşan zarardan sorumlu olmazlar.

Özen yükümü kusurun varlığı ile ispat edilir. Kendisinden beklenen özeni gösteren tasfiye memurları kusurlu sayılmayacaktır. Kanuna göre hiç kimse kontrolü dışında kalan, kanuna veya esas sözleşmeye aykırılıklar veya yolsuzluklar sebebiyle sorumlu tutulamayacaktır.¹⁰² Buna ilişkin sorumsuzluk anlaşmaları imzalanamaz, imzalarsa bile geçersiz sayılacaktır. Özen borcu tasfiye memurlarına karşı açılan sorumluluk davalarında ispat yüküne ait somut içeriktir.

B.Borçlar Kanuna Göre Tasfiye Memurlarının Sorumluluğu

Tasfiye memurlarının şirket ile aralarında duruma göre ya hizmet akdi ya da vekalet akdi bulunmaktadır. Hakim görüş vekalet akdi olduğu yönündedir. Yani tasfiye memurları kanun veya esas sözleşmeden kaynaklanan yükümlülükleri yerine getirmezse vekalet akdini ihlal etmiş sayılır.¹⁰³

Vekalet akdini ihlal eden tasfiye memurlarına karşı açılacak sorumluluk davasını pay sahipleri ve alacaklılar açabilirler. Tasfiye memurunun üçüncü kişilerle yapmış olduğu sözleşmelerin şartların ihlali veya sözleşmelerin kanunun emrettiği hükümlere aykırı olması sebebiyle tasfiye memurlarının sorumluluğu ortaya çıkmaktadır.

102 Bilgili/Demirkapı, Şirketler Hukuku, Bursa 2013, s. 593.

103 Doktrinde bu hüküm ile sorumluluk hukukunun evrensel ilkelerine düzenleme getirildiği görüşü hakimdir. Çamoğlu/Poroy/Tekinalp Ortaklıklar, I, 2014, Nr. 1575; Prof. Dr. Şener Akyol'a, Armağan, İstanbul 2011

C.Kurumlar Vergisi Kanuna Göre Tasfiye Memurlarının Sorumluluğu

Tasfiyeye giren kurumların vergilendirilmesi yapılırken KVK m. 17'ye göre vergi hesap dönemi değil tasfiye sürecine göre hareket edilecektir. Yani tasfiye sürecinde fiili durum esas alınıp tasfiye süreci sona erinceye kadar yapılan işlemlerden doğacak kar tasfiye karı olarak vergilendirilecektir.¹⁰⁴

Her tasfiye dönemi için farklı farklı beyanname düzenlenir ve vergilendirme yapılır. Tasfiye dönemi aynı yıl içinde olacaksa tek beyanname düzenlenir ancak tasfiye uzun sürmüş ve başka takvim yıllarını kapsamışsa her takvim yılı için farklı farklı beyanname düzenlenip vergilendirme yapılmaktadır.

KVK'ya göre tasfiye genel kurul kararının tescili ile başlar tasfiye kararının tescil edildiği süre sonunda sona erer. Tasfiye dönemi sonunda tasfiye ilişkin kar ve zarar oranları tespit edilip önceden verilmiş olan beyannameler bu tespite göre düzenlenmektedir. Tasfiye halindeki vergilendirme tasfiye beyan esasına göre yapılır. Beyanname kurum beyannamesi değildir.

Vergi matrahı tasfiye karına göre belirlenmektedir. Tasfiye karı ise tasfiye dönemi başı ve sonu arasındaki olumlu farka göre belirlenmektedir. Tasfiye zararlı kapanması durumunda tasfiye sonucunda geçmiş dönemlere uygun bir düzenleme yapıp fazla ödenen vergiler şirkete iade olacaktır. Tasfiye memurları ise vergilerin ödenmesi ve alınan fazla vergilerin şirkete tahsilini sağlamaktadır.

Tasfiye karı servet değeri olarak adlandırılmış olup öz sermayeden farkı bulunmamaktadır. Tasfiye memurları şirketin sona ermesiyle birlikte tahakkuk eden kurum vergisi ve tasfiye beyannamelerine göre hesaplanan vergi ve diğer itirazlı tarhiyatlar için uygun bir karşılık ayırmadan imtiyazlı olmayan tüm alacaklılar için ödeme ve ortaklara paylaşırma yapamazlar.⁵⁶ Tasfiye memurunun karşılık ayırmadan imtiyazlı olmayan tüm alacaklılara ödeme yapması halinde vergi asıl zam ve cezalarından müteselsil ve şahsen sorumlu olurlar.

Vergi idaresi müracaatta serbest olup ya tasfiye memuruna ya da ortaklara başvurabilir. Ortakların sorumluluğu; tasfiye memurunun kişisel malvarlığının olmaması sebebiyle vergilerin tahsil edilme imkanını ortadan kaldırmaya yönelik bir tedbirdir. Ortaklar veya tasfiye memurları öncelikli başvurunun diğer sorumlu kişide olduğunu ileri süremezler.

Tasfiye memurları vergi asılları ve zamları, tasfiye sırasında dağıtım devir, iade veya satış gibi yollarla kendisine ait bir iktisadi kıymet aktarılan ya da tasfiye kalanı üzerinden kendisine paylaştırma yapılan ortaklara rücu edebilirler. Ortaklardan alınan değerler vergileri karşılamıyorsa uygun oranlar dahilinde imtiyazlı olmayan tüm alacaklılardan tamamen veya kısmen tahsil edilen alacaklılara rücu edebilirler.¹⁰⁵

Ancak vergi cezaları, gecikme zam ve faizleri rücu hakkının kapsamı dışında bırakılmıştır.

Tasfiye edilerek tüzel kişiliği ticaret sicilinden silinmiş olan mükelleflerin tasfiye öncesi ve tasfiye dönemlerine ilişkin olarak salınacak her türlü vergi tarhiyatı ve kesilecek cezalar, müteselsilen sorumlu olmak üzere; tasfiye öncesi dönemler için kanuni temsilciden, tasfiye dönemi içindeyse tasfiye memurlarından herhangi biri adına yapılır. Tasfiye memurlarının sorumluluğu tasfiye sonucu dağıtılan tutarla sınırlandırılmıştır.

Eğer tasfiye beyannamesinin vergi idaresince incelenmesi ve uygun bulunması durumu mevcutsa artık tasfiye memuru vergi aslı ve cezasından sorumlu tutulamayacaktır.

D.Vergi Usul Kanununa Göre Tasfiye Memurlarının sorumluluğu

VUK 10. Md mükellef ve vergi sorumluların kanuni temsilcilerinin yükümlülüklerini düzenlemiştir. Buna göre tüzel kişilerin mükellef ve vergi sorumlusu olması halinde bunlara düşen ödevler kanuni temsilcileri tarafından yerine getirilmektedir.

Yani sorumluluk temsilci sıfatına bağlanmıştır. Tasfiye memurları yasada belirtilen ödevleri yerine getirmemeleri durumunda kasıt ve ihmallerinin varlığı aranmaksızın şirket mal varlığından alınamayan vergi aslı ve cezalarından şahsi olarak sorumludurlar. Burada objektif sorumluluk öngörülmüş olup tasfiye memurlarınca kusurun ispatı aranmamaktadır. Örneğin kamu borcunun ödenebilmesi için şirketin kasasında para bulunmuyorsa, tasfiye memurlarının bundan sorumlu tutulmaması gerekir.¹⁰⁶

105 VUK 10. Md şerhleri ; Çamoğlu/Poroy/Tekinalp Ortaklıklar, I, 2014, Nr. 1575;Candan, Turgut, Kanuni Temsilcinin Verisel Sorumluluğu, Ankara 1994, s. 683.

106 Gürol ÜREL, Kurumlar Vergisi Kanunu Uygulaması, Ankara 2014 s.733

Tasfiye memurlarının sorumluluğu ikincil derecede olup, tasfiye memuruna başvurulmadan önce şirketin takip edilmesi gerekmektedir. Ancak şirket malvarlığından alınamayan kısımlar için tasfiye memurları sorumlu tutulabilmektedir. Temsilciler ve kurumu yöneten kişiler ödedikleri vergiler için asıl mükelleflere rücu edebilirler.

Şirketin iflas etmesi ve tasfiye hallerinde, mükellefiyet vergi ile ilgili muamelelerin sona ermesine kadar devam eder. Bu durumda tasfiye memuru veya iflas idaresi, tasfiye veya iflas kararını, tasfiyenin veya iflasın kapandığını vergi dairesine 1 aylık süre içinde ayrı ayrı bildirmekle yükümlüdür.

VUK m. 10'a göre tüzel kişilerin tasfiye haline girmiş olmaları, kanuni temsilcilerin tasfiyeye giriş dönemi öncesi sorumluluklarını ortadan kaldırmaz. Anonim şirketin tasfiye öncesi dönemlere ait vergi sorunları ile ilgili görevler tasfiye memurlarınca yerine getirilir.

E.Amme Alacaklılarının Tahsili Usulü Hakkında Kanuna Göre Tasfiye Memurlarının Sorumluluğu

AATUHK 32. Md 'ye göre; tasfiye sürecinde tüzel kişilerin tasfiyesinde borçlu bulundukları kamu alacaklarını ödeme ve tatbikiyle ilgili görevleri tasfiye memurları yerine getirir.¹⁰⁷

Tasfiye memuru tasfiyenin başladığını üç gün içinde ilgili tahsil dairesine bildirmekle mükelleftirler. Ayrıca kamu idarelerinin her türlü alacakları ödenmeden veya ödenmek üzere ayrılmadan önce tasfiye sonucunda elde edilen bakiyeyi dağıtamadıkları gibi üzerinde herhangi bir tasarrufta bulunamazlar.

Aksi halde tahakkuk etmiş ve edecek amme alacaklarından şahsen ve müteselsilen sorumlu olurlar. Ancak sorumluluk yapılan tasarrufların parasal karşılığıyla sınırlıdır. Bu sorumluluk için amme alacağı ödenmeden kendilerine dağıtım yapılanlardan rücu edebilir.¹⁰⁸

Tüzel kişilerin malvarlığından tamamen veya kısmen tahsil edilemeyen ve edilemeyeceği anlaşılan amme alacakları kanuni temsilcilerin şahsi malvarlıklarında AATUHK 'a göre tahsil edilir. Tüzel kişiliği tasfiye öncesi sorumluluğu ortadan kalkmamaktadır. Kanuni temsilci ödemek zorunda kaldığı tutar için tüzel kişiye rücu edebilir.

¹⁰⁷ Bkz. Yargıtay 11. HD, 03.04.2007, 13956E. 5265K.

¹⁰⁸ AATUHK 32. Md ve Şerhleri; Danıştay 29.04.1997, 1996/3659 E. 1997/1325 K.

Kanuni temsilci bu bağlamda kusursuz sorumlu olup, herhangi bir ödevin yerine getirilip getirilmemesi, tüzel kişiliğin malvarlığından alınmamış olması veya alınamayacağıının anlaşılmış olması yeterlidir.

Amme alacağının tahsiline engel olma, mal ve artmaları ile amme borçlusuna ait elinde bulundurduğu malları bildirmeme, istenen bilgileri vermeme, gerçeğe aykırı bildirimde bulunma suçları tüzel kişinin idare ve işlemlerinin görülmesi sırasında işlenmiş ise ceza; tüzel kişinin, ortaklarının, mümessil ve vekillerinin, idare meclisi reis ve azasının, murakıp ve müfettişlerinin veya müstahdemlerinin, bunlarla birlikte tasfiye memurlarının da muameleyi yapmış olma şartıyla uygulanacaktır.

VUK, AATUHK'a göre vergi alacaklarının tahsili açısından özel yasa hükmünde olup, anonim şirketin ödenemeyen vergi borçları için öncelikle VUK'a göre tahsilat yapılacak, vergi borçları dışındaki kamu borçlarının şirketten alınamaması halinde AATUHK uygulanacaktır.¹⁰⁹

F.İcra İflas Kanununa Göre Tasfiye Memurlarının Sorumluluğu

İflas sonunda tasfiye İİK hükümlerine göre iflas idaresi tarafından yapılır. İflas idaresi üç memurdan oluşmakla birlikte, bu üç memur tasfiye memuru sıfatına haizdirler. İflas açılmasıyla birlikte müflis kurumun tüm mal, alacak ve borçları için bir masa oluşturulur ve şirketin borçlarının ödenmesi bu masadaki varlıklara göre yapılır.¹¹⁰

Tasfiye memurları da dahil olmak üzere iflasın açılıp ilandan haberdar olunmasından itibaren bir ay içinde müflis şirketin mallarını elinde bulunduran kimseler geçerli bir mazeret olmaksızın iflas idaresi emrine vermekle mükelleftirler. Aksi halde adli para cezasını yaptırımıyla karşı karşıya kalacaklardır.¹¹¹

109 Barlas, İrfan, Anonim ve Limited Ortaklıklarda Temsilcilerin Vergisel Sorumluluğu İstanbul 2006, s. 24 vd.

110 Bkz. Yargıtay 11. HD, 03.04.2007, 13956E. 5265 K.; İİK M. 184.

111 İİK M. 336.

İİK ‘da yazılı suçlar tüzel kişinin idare ve işlemlerinin görülmesi sırasında işlenmiş ise ceza; tüzel kişinin, ortaklarının, mümessil ve vekillerinin, idare meclisi reis ve azasının, murakıp ve müfettişlerinin veya müstahdemlerinin, bunlarla birlikte tasfiye memurlarının da muameleyi yapmış olma şartıyla uygulanacaktır.¹¹²

Tasfiye memurları, şirketin mevcut mallarının borçları karşılamadığını tespit etmelerine rağmen, bildirimde bulunup şirketin iflasını istemiyorsa alacaklılardan birinin şikayeti üzerine hapis cezası ile karşılaşacaklardır.¹¹³

G.Bankacılık Kanunu Açısından Tasfiye Memurlarının Sorumluluğu

5411 sayılı Bankacılık Kanunu 127. Maddeye göre iflas idare memurlarının tasfiye memuru niteliğinde olduğu belirtilmiş ve sorumlulukları düzenlenmiştir. Buna göre, Fon tarafından 5411 sayılı Bankacılık Kanunu 134. Maddesi ile veya yürürlükten kaldırılan 4389 sayılı Bankalar Kanunun m. 15/7-a’ya istinaden atanan yönetim ve denetim kurulu üyeleri ile müdürler kurulu üyeleri ve tasfiye memurları ve/veya yönetim ve denetimi veya hisseleri fona intikal eden bankaların iştiraklerinde bu bankaları temsil eden görev yapan yönetim ve denetim kurulu üyeleri, müdürler kurulu üyeleri ve/veya hisseleri fona devredilen iştiraklerde Fonu temsilen görev yapan yönetim, denetim kurulu üyeleri, müdürler kurulu üyeleri, iflas ve tasfiye memurları aleyhine görevlerinin ifası sebebiyle açılan ve açılacak her türlü tazminat ve alacak davaları ile şahsi sorumluluk davaları Fon aleyhine açılır. Fonun ödeyeceği tazminatı ilgililere rücu işlemlerinde bu maddenin dördüncü fıkrasındaki usul ve esaslar uygulanır. Bu şekilde atanan ve/veya görev yapan yöneticilere, atandıkları ve/veya görev yaptıkları şirketlerin doğmuş ve doğacak kamu borçları ile Sosyal Sigortalar Kurumu borçlarının ve her türlü işçi alacakları ile söz konusu şirketlerin tabi olduğu ilgili diğer mevzuattan kaynaklanan borçlarının ödenmemiş olması nedeniyle şahsi sorumluluk yükleyemez.¹¹⁴

¹¹² İİK M. 333, 345,

¹¹³ İİK M. 345, Bkz. Kürtül, İcra ve İflas Suçları,

¹¹⁴ 5411 Sayılı Bankacılık Kanunu M. 127 ve 134

Fon Kurulu başkan ve üyeleri ile Fon tarafından atanan ve/veya görev yapan yukarıdaki fıkarda sayılan yöneticilerin, şirketlerin sermayesini kaybetmesinden ve/veya borca batık olmasından dolayı mahkemeye bildirimde bulunma yükümlülükleri yoktur. Bildirimde bulunmaktan dolayı bu şahıslar hakkında 2004 sayılı İİK 179,277 vd. maddeleri ile 345/a maddeleri hükümleri uygulanmaz; 6762 sayılı ETK 341. Md uyarınca sorumluluk davası açılmaz.

H.Sermaye Piyasası Kanunu Açısından Tasfiye Memurlarının Sorumluluğu

SPK'ya tabi yatırım kuruluşlarının sermaye piyasası faaliyetlerinden kaynaklanan nakit ödeme veya sermaye piyasası araçları teslim yükümlülüklerini yerine getirmediklerinin veya kısa sürede yerine getirmeyeceklerinin tespiti halinde, haklarında yatırımcıları tazmin kararı alınacaktır.¹¹⁵

Bankalar hakkında yatırımcıları tazmin kararı verilebilmesi için BDDK görüşü alınması gerekmektedir. Bankacılık mevzuatı uyarınca mevduat veya katılım fonu olarak kabul edilen nakit ödeme yükümlülüklerine ise yatırımcıların tazminine ilişkin SPK hükümleri uygulanmayacaktır.

SPKur. Bankalar hariç olmak üzere bu kuruluşlar hakkında, tazmin sürecinin kapanmasına ilişkin karar ile birlikte tedrici tasfiye kararı da verilebilir. Tedrici tasfiye kararı da verebilir. Tedrici tasfiye işlemleri YTM tarafından yürütülecek, TTK hükümleri uygulanmayacaktır. Tedrici tasfiye kararı üzerine kuruluşun ödemeleri duracak tüm malvarlığı üzerinde sadece YTM tasarruf edebilecektir. YTM personeli tedrici tasfiye sırasında kuruluşun doğmuş ve doğabilecek kamu borçlarından, sosyal güvenlik kurumlarına olan borçlarında ve diğer mali yükümlülüklerinden sorumlu değildir. Ayrıca YTM personelinin kuruluş sermayesini kaybetmesinden ve/veya borca batık olmasından dolayı mahkemeye bildirimde bulunma yükümlülüğü yoktur. Bildirimde bulunmaktan dolayı YTM personeli hakkında sorumluluk davası açılmaz.¹¹⁶

¹¹⁵ SPK M. 82,86,

¹¹⁶ Bkz. Yatırımcıların Tazmini ile Tedrici Tasfiye Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik (RG 29.03.2014 T., 28956 S.)

Sermaye piyasası suçları; bilgi suistimali, piyasa dolandırıcılığı, usulsüz halka arz ve izinsiz sermaye piyasası faaliyeti yapmak, güveni kötüye kullanmak, sahtecilik, bilgi ve belge vermeme, denetimi engelleme, yasal defterlerde ve muhasebe kayıtlarıyla ve finansal tablo ile raporlarda usulsüzlük, sır saklama yükümlülüğüne aykırılıktır. SPK'ya tabi bir şirketin bu suçları tasfiye aşamasında işlenecek olması halinde tasfiye memurlarının da bu hükümler çerçevesinde sorumluluğu gündeme gelmektedir.¹¹⁷

Dördüncü Bölüm

TASFİYE İŞLEMLERİ

A. TASFİYE İŞLEMLERİ VE KAPSAMI

Anonim şirketlerde sona ermenin tescili ve tasfiye TK 532 ve devamı maddelerinde düzenlenmiştir. Şirketin sona ermesi iflas, mahkeme kararı ve diğer sebeplerden meydana gelebilir. Şirketin sona ermesinde iflas ve mahkeme kararı dışında, diğer sebepler rol oynamışsa kural olarak yönetim kurulu üyeleri ticaret siciline tescil ve ilan ettirir. Ancak tescil kurucu nitelik taşımayıp bildirici niteliktedir. 6762 Sayılı yasada sadece iflas, yönetim kurulu tarafından tescil ve ilan ettirilmemek, yeni TK ile birlikte mahkeme kararı da mevcutsa yönetim kurulu ticaret siciline tescil ve ilan ettiremez.

Gerek mahkeme kararı gerek iflas gerek diğer sebeplerin varlığı sona ermeyi ortaya çıkarmışsa sona eren şirket kanundaki istisnalar hariç tasfiye sürecine girer. Tasfiye sonuna kadar şirket pay sahiplerinin ilişkileriyle birlikte tüzel kişiliğini korur ve ticaret ünvanına 'tasfiye halinde' ibaresi eklenir. Tasfiye halinde anonim şirketin ehliyeti değişmemekle birlikte organların yetkileri sınırlandırılmaktadır. Ancak Eski 6762 Sayılı TK da sınırlamanın hak ehliyeti mi yoksa fiil ehliyeti mi olduğu yönünde tartışmalar mevcuttur. Hakim görüş ise hak ehliyetinin sınırlandığı yönüdeyken yeni TK bu tartışmalara son vermektedir. Dolayısıyla artık tasfiye halindeki anonim ortaklık da tüm haklardan yararlanıp borçları üstlenebilecektir. Yani artık ehliyet tartışmaları son bulmuş, organların temsil yetkisine bir sınır çizilmiştir.

İflas halinde tasfiyenin bildirimi TK 534 md. de düzenlenmiştir. Bu maddeye göre iflas halinde tasfiyenin İİK hükümlerine göre iflas idaresi tarafından yapılacağı öngörülmüştür. İflas idaresi yetkileri dışındaki temsil yetkilerini şirket organları kullanmaya devam eder. İflas halinde tasfiye süreci TK md.535/2' ye göre tasfiye işlemlerinin gerektirdiği koşullarda tasfiye memurları genel kurulu toplantıya çağırır.

Şirketin tasfiye sürecine girmesiyle birlikte kanunla, esas sözleşmeyle veya mahkeme kararıyla göreve başlayan tasfiye memurları tasfiye amacının gerektirdiği tüm işleri yapmak ve kendisinden beklenen özeni göstererek tasfiyeyi kısa sürede bitirmekle mükelleftirler.

Tasfiye memuru; ilk olarak envanter ve bilançoyu hazırlar, genel kurulun bilançoyu onaylamasından sonra alacaklılara alacaklarını bildirmeleri için çağrıda bulunur şirketin süregelen işlerini tamamlaması, pay bedellerinin ödenmeyen kısımlarının tahsil edilmesi, aktiflerin paraya çevrilmesi ve şirket borçlarının ödenmesi, tasfiyeden geriye kalan malvarlığını dağıtmaları ve kesin bilançoyu hazırlamaları, şirkete ait ticaret ünvanının sicilden silinmesi tasfiye memurları tarafından sicilden silinmeyi talep etme yükümlülükleri arasındadır.

B. İLK ENVANTER VE BİLANÇO

Tasfiye memurunun; atanıp göreve başlamasıyla birlikte, şirketin tasfiye başlangıcındaki durumu incelenip gerektiğinde uzmanlara başvurularak şirketin malvarlıklarına değer biçilir. Tasfiye memurları görevlerini şirket muhasebecilerine devredemezler. Şirket malvarlığı ve finansal durumu gösteren envanter ve bilanço¹¹⁸ düzenlemesi yapıp genel kurulun onayına sunulur. Envanter ve bilançonun onaylanmasıyla birlikte tasfiye memurları tarafından envanterde yazılı malların belge ve defterlerine el konulur.

Tasfiyenin başında düzenlenecek tasfiye bilançosu yıllık bilanço esaslarına göre çıkarılmaz. Bu bir malvarlığı bilançosu olup olası satış değerlerine göre çıkarılır. Bilançonun işlevi ve boyutu değişebileceğinden kanun metnine açıkça yazılmamış olup gelişmelere açık tutulmuştur. Bu durumda şirket malvarlığının paraya çevrilmesi halinde elde edebilecek safi malvarlığının ne kadar olacağı ortaya çıkarılmış olacaktır.

¹¹⁸ **Envanter**, belirli bir tarihe ilişkin borç, alacak ve varlıkların miktarlarının ve değerlerinin, sayım, kontrol ve düzeltme yaparak saptanmasıdır. **Bilanço**: İşletmenin belli bir tarihteki varlıklarını ve bu varlıkların sağlandığı kaynaklarını gösteren mali bir tablodur.

Tasfiye memurlarının şirketin envanterde yazılı tüm mallarına, evrak ve defterlerine el koyabilmesi için genel kurul tarafından onaylanması şart koşulmuştur. Bu onayın sebebi ise; ilk bilançoyla birlikte tasfiye memurlarının görevlerine devam edip etmeyecekleri, şirketin borca batık olması durumu var ise müflis durumda olan şirketin iflas tasfiyesine çevrilebileceği göz önünde bulundurulmuştur. Yani tasfiyenin niteliğinin belirlenmesi ve tasfiye memurlarının görevlerinin devam edip etmeyeceği belli olmadan şirket mal ve defterlerine el koymanın isabetli bir karar olmayacağı düşünülmüştür.¹¹⁹

Halbuki şirketin borca batık olduğu anlaşılmışsa ve artık iflas şirket için kaçınılmaz bir durumsa tasfiye memurlarının şirkete ait mal, defter ve belgelere el koymasında bir sakınca yoktur. Bununla birlikte şirket menfaatleri korunmuş olacaktır. Tasfiye memurları hazırlamış oldukları bilanço ile şirket borçlarının alacaklarından fazla olduğunun tespit etmeleri halinde derhal şirket merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesine durumu bildirmeleri gerekmektedir. Mahkeme bu durumda iflasın açılmasına karar verecektir.

Tasfiye bilançosu; yıllık bilanço esasına göre değil mal varlığı bilançosu olarak olası satış değerlerine göre çıkarılmaktadır.¹²⁰ Tasfiye bilançosu statik olup sadece paraya çevrilebilen değerleri gösterecektir. Bu bilançoda amortisman olmayacak pasif kısımda esas sermaye ve yedek akçe kalemlerinin yerini tasfiye bakiyesi alacaktır.¹²¹

119 TK m. 540 Gerekçe.; Bkz. Mal. Güm. Bkn., Sıra No:1, Muasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nde Muhasebe Usul ve Esasları-III-C-2-'' Bilanço İlkeleri'' başlığı altında yapılan açıklamalar.

120 Kendigelen, Gerekçe, İstanbul 2011, s.669; Tekinalp Sermaye Ortaklıkları, s 16, Nr. 86.; Hesap dönemi sonuçlarını tespit eden bilançonun sonuç açıklama bilançosu olduğu, bu bilançodan işletmenin gerçek malvarlığı anlaşılmadığı, önemli olanın dönem sonucunun kar veya zarar olarak belirlenmesi olduğu, gerçek malvarlığı bilançosunda ise tüm kalemlerin bilanço günündeki gerçek değeri üzerinden hesaplanarak bulunacağı, bu bilançoların tam malvarlığı bilançosu olarak Bkz.

121 **Amortisman**, genel olarak, üretim faaliyetleri sonucunda mal ve hizmetler oluşturulurken geçmiş yıllardan devralınan sermaye mallarında meydana gelen aşınma ve eskimenin parasal değeridir. Tasfiye sürecinde şirket varlığı olası satış değerleri ile bilançoaya kaydedileceğinden amortismanın tasfiye bilançosunda yer alması söz konusu olmayacaktır.

Envanter bilançodan önce çıkarılmak zorundadır. Envanter şirketin aktif ve pasif malvarlığını gösteren listedir. Bilanço envantere dayandığından açılış bilançosu şirketin aktif ve pasiflerini gösterir.

Çıkarılacak olan envanterde; taşınmazlar, alacaklar, borçlar, nakit paralar ve diğer varlıklar eksiksiz olarak gösterilmeli, varlık ve borçların değerleri teker teker gösterilmelidir. Bununla birlikte envanter çıkarılmasında ve bilançonun tespit edilmesinde Türkiye Muhasebe Standartlarına uygun hareket edilmelidir.¹²²

Şirketin fesih tarihi ya da infisah tarihi bilanço günü olarak esas alınmaktadır. Yani tasfiyenin başlangıcı şirketin sona erme tarihidir. Bilanço şirketin varlık ve borç değerlerini tespit ettiğinden tasfiye usulü için önem taşımaktadır. Çünkü tasfiye memurunun bilançoğu çıkarmasındaki amaç tasfiye sürecinin amacı dikkate almaktır. Finansal tablolar düzenlenirken fiili ve hukuki duruma aykırı düşmedikçe yapılan değerlemelerde işletme faaliyetinin sürekliliği esas alınmaktadır.¹²³

Tasfiye memurları; basiretli bir işadama gibi kendisinden beklenen özeni gösterip bilançodaki gerçeğe uymayan değerleri tercih etmeyecek, şüpheli alacaklar bilançolanmayacaktır. Tasfiye memuru gerçeğe aykırı değeri pay sahipleri ve alacaklılara bildirmek zorundadır.

İlk envanter ve bilanço hazırlandıktan sonra genel kurul onayına sunulur. Tasfiye öncesi olduğu gibi tasfiye sürecinde finansal tabloların onaylanması genel kurulca devredilemez bir yükümlülüktür.

İlk envanter ve bilançonun görüşüleceği toplantılara genel kurul tasfiye memurları tarafından çağrılır(TK m. 535/2). Tasfiye memurları pay sahiplerine iadeli taahhütlü mektup göndermektedir.

Genel kurulun ilk envanter ve bilanço için toplantı nisabı İlk toplantı için en az dörtte biridir. Bu nisap sağlanmazsa ikinci toplantı için nisap aranmaz sadece katılanlarla toplantı yapılır. Karar nisabı toplantıda bulunanların oy çoğunluğudur.

122 TTK M. 540,542 Gerekçe, Tekil, Anonim Şirketler Hukuku s. 367; Karahan, Şirketler Hukuku, s.155

123 Yıllık bilançodaki değerlendirme ölçütleri için Bkz. Arslanlı, Anonim Şirketin İnfisalı ve Tasfiyesi s. 214 Şener Ortaklıklar, s. 609;

Karayalçın, Muhasebe Hukuku, s. 41.;Aytulun/Toroslu Anonim Şirketlerde Tasfiye, s. 66.

Doktrinde tavsiye edilen ise ilk envanter ve bilanço için yapılan genel kurul toplantısında denetçi ve yönetim kurulu üyeleri hazırladıkları raporları sunmalarıdır. Kuruluş ve esas sözleşme değişikliği izne tabi olan genel kurul toplantılarında bakanlık temsilcisi hazır bulunur. Ancak diğer şirketler açısından genel kurul gündeminde belirli konular için bakanlık temsilcisi hazır bulunması zorunludur.

Ancak genel kurula elektronik ortamda katılım sistemini uygulayan şirketlerin genel kurul toplantıları, yurt dışında yapılacak genel kurul toplantıları, yurt dışında yapılacak imtiyazlı pay sahipleri özel kurul toplantıları gibi durumlarda kanun ve esas sözleşme değişikliği ister izne tabi olsun ister olmasın bakanlık temsilcisi toplantılarda hazır bulunmak zorundadır. (AŞGKY m. 32/1)

Bakanlık temsilcisinin bulunması gereken ancak bulunmadığı toplantılarda alınan kararlar ve genel kurulun ilk envanter ve bilanço onayı geçersizdir. (AŞGKY m. 31/4)

Genel kurul tarafından onaylanan bilançodan sonra tasfiye memurları şirkete ait mal, defter ve belgelere el koymaktadırlar. (TK m. 540/2)¹²⁴

Ancak genel kurulun ilk envanter ve bilanço onaylamaması durumunda devam edecek süreç yasada düzenlenmemiştir. Ancak şu öngörülebilir ki ilk envanter ve bilançoda bulunan eksiklerin düzeltilmesi veya yeniden hazırlanması istenecektir. Akabinde ise genel kurul ve pay sahipleri toplantıya çağrılacaklardır.

Genel kurulun envanter ve bilanço onay vermemesi durumunda, tasfiye memurlarını görevden atabilir. Ancak mahkeme kararı ile atanan tasfiye memurları bu kapsam dışındadır. Mahkemece atanan tasfiye memurlarının hazırlamış oldukları envanter ve bilanço onay verilmemesi halinde tasfiye süreci sürüncemede kalabilir. Özellikle yeniden düzenlenen envanter ve bilançonun tekrar onaylanmaması halinde süreçte aksaklıklar yaşanmaya devam edecektir. Bu durumda çözüm sürüncemede kalan durum için genel kurul kararının iptali için dava açmak olacaktır.¹²⁵

124 TK 540 Gerekçe

125 Arslanlı, Anonim Şirketler II, s. 214.; Coşgun, Anonim Şirketin Tasfiyesi. s. 164.

Açılan iptal davasında mahkemenin genel kurul yerine geçerek iptal edeceği karar yerine karar ihdas edip edemeyeceği tartışma konusudur. Bazı yazarlara göre bilançonun düzeltme yetkisi sadece genel kurulda olduğu için bu karar mahkemeye bırakılmayacaktır. Karşıt görüşteki yazarlar ise talep edilmiş olmak kaydı ile bilirkişi incelemesi yaptırarak bilançonun düzeltilebileceği kanaatindedir.¹²⁶

Kanaatimce TTK ‘da mahkemenin bilanço düzeltme yetkisi olmasa bile tasfiye memurlarına genel kurul kararının iptali için dava açma hakkı tanınmışsa mahkemeden talep etmek koşuluyla bilançonun düzeltilmesi için bilirkişi ataması yapılabilir. Bilirkişi tarafından düzenlenen bilanço mahkeme aracılığıyla genel kurulun onayına sunulmalıdır.

İlk envanter ve bilançonun onayından sonra tasfiye memurunun azli için haklı sebepler oluşmuşsa genel kurul azil kararı almasa bile pay sahiplerinden herhangi biri mahkemeye azil için talepte bulunabilir. İlk envanter ve bilançonun üst üste onaylanmaması durumunda pay sahiplerinden birinin tasfiye memurunun azlini mahkemeden talep etmesi tasfiye sürecindeki tıkanıklığı giderebileceği kanaatindeyim.

C. ANONİM ŞİRKETLERİN MAL, DEFTER VE BELGELERİNE EL KONULMASI

Tasfiye memurları genel kurulun envanter ve bilanço onaylamasından sonra şirketin mal, defter ve belgelerine el koyar(TK m. 540/2). Genel kurulun onayından önce şirketin mal, defter ve belgeleri yönetim kurulundadır. Şirketin tasfiye sürecine girmesi bu durumu değiştirmemektedir. Yasa koyucu bu düzenlemeyle madde metninin gerekçesinde tasfiye memurlarının görevlerinin devam edip etmeyeceği veya tasfiye sürecini kısa sürede kendisinden beklenen özeni gösteren bir yönetici gibi bitirip bitiremeyeceklerini öngörmektedir.

Zira şirketin borçları alacaklarından fazla ise tasfiye memurları iflas tasfiyesinin uygulanacağını tespit etmiş ve tasfiyenin niteliği belli olmadan tasfiye memurlarının görevlerine devam edip etmeyeceklerini belirlemeden şirket mal, defter ve belgelerine el koymanın doğru olmayacağını kanun koyucu detaylı olarak metnin gerekçesinde açıklamıştır.¹²⁷

¹²⁶ İmregün, Anonim Ortaklıklar, s.72; Moroğlu, Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, İstanbul 2012, s. 64.

¹²⁷ TTK m. 540 Gerekçe

Defter, belge ve mallara el koymadan maksat istenildiği zaman ulaşılabilir olması ve tasfiye memurunun hakimiyet alanına girmesidir. Yoksa fiziken elde bulundurmadan bahsedilmemektedir. El koymayla birlikte hakimiyet ve sorumluluk tasfiye memurunda olacaktır.

Tasfiye memurunun defter, mal ve belgelere kısa sürede el koyması gerekmektedir. Genel kurul onayından sonra el koyma için bir süre verilmemiş olsa da tasfiye memurlarının tasfiyeyi kısa sürede bitirmeleri kanunun emrettiği hükümlerdendir. Aksi halde defter, mal ve belgelerin geç teslim alınması tasfiyeyi geciktireceğinden bu gecikmeden dolayı sorumlu olacaklardır.

Ancak defter, mal ve belge tesliminde herhangi bir prosedür öngörülmemiş olup, defter, mal ve belgeler hakimiyeti altında bulunduran kişi tesliminden kaçınmış, bilerek geç teslim etmiş olması sebepleri tasfiye sürecini uzatacaktır. Bundan dolayı tasfiye memuru bu kişilere düzenli ve görevinin bilincinde bir yönetici gibi ihtar göndermekle birlikte gerekli önlemleri almalı ve tüm hukuki yollara başvurmalıdır. Aksi halde oluşacak zararlardan veya şirketin uğrayacağı zarardan sorumlulukları doğacaktır.¹²⁸

Yönetim kurulu üyelerinin kanunen tasfiye memuru olarak atandığı durumlarda ise mal, defter ve belgelere el koyma durumu bulunmamaktadır. Zira zaten kanun gereği defter, mal ve belgeler yönetim kurulunun hakimiyeti altında bulunmaktadır.

D.ALACAKLILARIN ÇAĞRILMASI VE KORUNMASI

Tasfiye memurları tarafından şirket defterleri ve belgelerden şirketten alacaklı olduğu anlaşılan ve yerleşim yeri bilinen kimselere iadeli taahhütlü mektupla şirketin tasfiye halinde olduğu bildirilir. Diğer alacaklılar için ise Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ve şirketin internet sayfasında esas sözleşmede öngörülen ve bir hafta arayla yapılacak üç ilan ile şirketin tasfiye halinde olduğu bildirilir. 6762 sayılı eski TK'daki ilan yapılış şekli 6102 sayılı yeni TTK'da önemli değişiklik arz etmektedir. Şöyle ki; Alacaklılara haber vermeye yönelik Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde yapılacak ilan, ilan sayısı ve asgari tekrarlanma süresi 6102 Sayılı TTK 35. Madde hakkındadır. Ancak esas sözleşme de belirlenen ilan şekli, sayısı ve tekrarlanma süresi 35. Maddedeki gazetede yayınlanma yükümlülüğü öngörmemiştir.¹²⁹

¹²⁸ Gereke TTK M. 540

¹²⁹ Gereke TTK M. 541

Çağrı; şirket alacaklılarının bilinen adreslerine iadeli taahhütlü mektupla yapılır.¹³⁰ Şirketin bilinen alacaklılarından kasıt şirket defterlerinde adı geçen ve yerleşim yeri bilinen kimselerdir. Bankalar, nakliyeciler, tedarikçiler, muhasebeciler vs ticari ilişki içinde olan kişiler örnek verilebilir. Diğer alacaklılar ise henüz alacakları belirlenmemiş ve kayıt altına alınmamış kimselerdir. Karşı ifası gerçekleşmemiş kira sözleşmeleri buna örnek verilebilir.

Yapılan ve yapılacak olan çağrı ilan süreleri yasada belirtilmese de tasfiye memurlarınca amaca uygun bir süre öngörülmelidir.¹³¹ Amaca aykırı alacak beyanında bulunan alacaklılar için ek masraf çıkarılabilmektedir. Özellikle bu vadesi muaccel veya müaccel olan, şartlı veya şartsız, ihtilaflı veya ihtilafsız, teminatlı veya teminatsız, kıymetli evrağa bağlanmış veya bağlanmamış, rehin, kefalet vb alacaklar tasfiye memuruna tasfiye sonucunun dağıtımına kadar alacaklarını bildirebileceği gibi çıkacak ek masraflara geç bildirimlerinden dolayı katlanmaları gerekmektedir.

Tasfiye artığının dağıtılmasından sonra ortaya çıkan alacaklar için mahkemeden şirketin tekrar sicile kaydedilmesi ya da çağrı yapılmasında tasfiye memurlarının ihmalleri varsa bu durumda alacaklılar tasfiye memurlarına sorumluluk davası açabilirler.

Alacaklılara; ilan, bildirim veya taahhütlü mektupla yapılan bildirimin ardından, bu sebeple alacaklarını tasfiye memurlarına bildirmeye çağrılır.¹³¹ Alacaklılar alacaklı olduklarını bildirmedikleri takdirde alacakları, Ticaret Bakanlığınca belirlenecek bankaya depo edilir. Alternatif olarak bu alacaklara teminat gösterilmesi söz konusu değildir.

Bununla birlikte tevdi ya da teminat gösterilmesinden sonra tasfiye bakiyesinin dağıtımı yapılsa bile ortaklığın tüzel kişiliği tevdi ve teminat gösterilen alacaklarının durumu açıklığa kavuşturulana kadar ticaret sicilinden silinmez.¹³² Bu uygulama alacaklıların alacaklarını güvence altına almak için getirilmiştir.

130 Koruma tedbirleri alınmasına ilişkin yükümlülüğün ifasının tasfiye amacında sapmalara yol açmaması gerektiği yönünde bkz. Karahan, Anonim Şirketlerde Tasfiye, s.151.

131 İnternet sitesinde yayınlanacak ilan bakımından ise “.... içeriğin dayandığı veya olgunun gerçekleştiği tarihtenitibaren en geç beş gün içinde.. siteye konulur” TTK M. 1524.

132 Yapılan ilanda şirketin ünvanının yanlış yazılması sebebiyle tekrar ilan yapılması gerektiği hususunda bkz. Kendigelen, Mütalalalar, s.374 vd.

Şirketin müeccel olan ve hakkında ihtilaf bulunan borçlarını karşılayacak miktarda para notere depo edilir. Ancak müeccel ve ihtilafli alacaklar için yeterli miktarda güvence gösterilmiş veya tasfiye bakiyesinin pay sahipleri arasında dağıtımı bu borçların ödenmesine ertelenmiş ise notere depo etme zorunluluğu ortadan kalkmaktadır(TK m. 541/3).

Müeccel borçlar için kanun gereği iskonto edilmesi mümkün olmayan alacaklar hariç, tasfiye memurları, şirketin vadesi gelmemiş borçlarını, TCMB kısa vadeli kredilere uygulanan oran üzerinden iskonto ederek derhal ödeyecektir. Alacaklıların bu konuda tercih hakkı bulunmayıp tasfiye memurlarınca yapılan ödemeyi kabul etmek zorundadırlar.

Ancak usulüne uygun yazılı hükümlere aykırı hareket eden tasfiye memuru haksız olarak ödedikleri paralardan hem şirkete, hem pay sahiplerine hem de şirket alacaklılarına karşı verdikleri zarardan sorumlu olacaklardır.¹³³

E.DİĞER TASFİYE İŞLERİ

6102 Sayılı yeni TK 542. Madde de düzenlenmiştir. Buna göre tasfiye memurları;

- Şirketin devam eden işlerini tamamlamak,
- Aktifleri paraya çevirmek,
- Gerektiğinde pay bedellerinin henüz ödenmemiş kısımlarını ödemek,
- İlk tasfiye bilançosu ve alacaklılara yapılan çağrı sonucunda şirket borcu şirket varlığından fazla değilse bu borçları ödemek,
- Tasfiyenin gerektirmediği yeni bir işlem yapmamak,
- Şirket borçlarının şirket varlığından fazla olması durumunu şirket merkezinin bulunduğu yer Asliye Ticaret Mahkemesine bildirmek ve mahkemenin iflasın açılmasına karar vermesi,
- Tasfiye sürecinin uzaması halinde her yıl sonu için tasfiyeye ilişkin finansal tablo hazırlamak ve tasfiye sonunda ise kesin bilançoğu düzenleyip genel kurula sunmak,
- Gereken önlemleri alarak en kısa sürede tasfiyeyi bitirmek,
- Tasfiye sürecinin düzgün ve güvenli bir şekilde sürdürülmesi için gereken defterleri tutmak,
- Pay sahiplerine tasfiye işlemleriyle ilgili durum hakkında bilgi ve istemleri halinde imzalı belge vermek,

- Tasfiye sırasında elde edilen paralardan şirketin devam eden harcamaları dışında kalan paraları bir bankaya şirket adına yatırmak,
- Müeccel borçları, Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankasıncı kısa vadeli kredilere uygulanan oran üzerinden iskonto ederek derhal ödemek, Alacaklılar bu ödemeyi kabul etmek zorundadır Ancak kanun gereği iskonto edilmesi mümkün olmayan alacaklar istisnadır.¹³⁴

Tasfiye memurları yukarıda sayılan iş ve işlemler için şirkete daha fazla avantaj sağlayacak olsa bile tasfiye amacına aykırı hareket etmemelidir. Yani tasfiye için gerekli olmadıkça yeni işlemler gerçekleştiremeyecektir.

Ancak tasfiye memurları tasfiye amacına uygun olarak daha verimli bir tasfiye süreci geçirmek için yeni işlemler gerçekleştirebilirler.

Örneğin kira veya sigorta sözleşmesini yenileme veya sona erdirmeye, muhasebecilerle sözleşme yapma, yeni personel alınması, bankada yeni hesap açılması, eldeki kambiyo senetlerinin ciro edilmesi yeni işlemdir.¹³⁵

Yeni işlemler sadece hukuki olup, şirketin malvarlığının devamıyla birlikte korunması için gerekli önlemlerin alınmasını da hukuki bağlamda değerlendirmek gerekmektedir. Tasfiye memurları devam eden davaları takip edebilecekleri gibi şirket menfaatleri gerektirdiği ölçüde yeni dava ve takipler açabilirler.

Yeni işlem yapmak için tasfiye amacına uygun hareket ederek, yeni işlem yapılmasının gerekli olup olmadığına tasfiye memuru karar vermektedir. Ancak yeni işlem yapılması konusunda genel kurul, tasfiye memuruna emir ve talimat verebilir. Örneğin tasfiye gelirinin yüksek olup olmamasına göre tasfiyenin bir an önce tamamlanmasına ilişkin olarak yeni işlemlerin yapılmasını yasaklayabilir.

¹³⁴ TTK M. 542 ve Gerekçe

¹³⁵ Yarg. 11. HD. 25.3.1980 gün, 80/1496E, 80/1545K. sayılı ilamında tasfiye memurlarının satışa kadar şirket aktiflerini kiraya vermesi işlemini yerinde bulmuştur.

Tasfiye memurlarının yeni işlem yapabilme süresi kanunda düzenlenmemiştir. Tasfiye amacı ele alındığında tasfiye sonucu dağıtım yapılincaya kadar gerekli olan hallerde yeni işlem yapabilecektir. Ancak yeni işlem yaparak şirketi zarara uğratar, kasıtlı veya kusurlu hareket ederse tasfiye memurlarının sorumluluğuna sebep olacaktır. Yeni işlem yapmadan önce genel kurulun onayını alması halinde tasfiye memuru bu sorumluluktan kurtulacaktır.

F.TASFİYE SONUCU DAĞITMA

Tasfiye sonucu dağıtım 6102 Sayılı yeni TK 543. Madde de 6762 Sayılı Eski TK'ya göre kısmen değiştirilerek yeniden düzenlenmiştir. Tasfiye sürecine girmiş şirketin borçları ödendikten ve pay bedelleri geri verildikten sonra şirketin kalan varlığı esas sözleşmede aksi kararlaştırılmamışsa pay sahipleri arasında ödedikleri sermayeler ve imtiyaz hakları oranında dağıtılmaktadır. Tasfiye payında imtiyaz bulunması halinde esas sözleşmedeki düzenleme uygulanır.

Oysaki 6762 sayılı eski TK'da şirket borçları ödendikten sonra esas sözleşmede aksine bir hüküm yoksa pay sahipleri arasında ödedikleri sermayeler ve paylara bağlı olan imtiyaz hakları oranında dağıtılacağı öngörülmüştü.

Önceki TK 'da pay bedellerinin iadesi sağlanmadan yapılacak dağıtımın mevzuata aykırı imtiyaz oluşturmaya tartışma konusu idi. Artık yeni TK ile şirketin borçları ve pay sahiplerinin bedellerinin ödenmesi mevzuata aykırı imtiyaz dağıtımına son vermiştir.

Tasfiye hâlinde bulunan şirketin borçları ödendikten ve pay bedelleri geri verildikten sonra kalan varlığı, esas sözleşmede aksi kararlaştırılmamışsa pay sahipleri arasında, ödedikleri sermayeler ve imtiyaz hakları oranında dağıtılır. Tasfiye payında imtiyazın varlığı hâlinde esas sözleşmedeki düzenleme uygulanır.

Alacaklılara yapılan üç kez çağrının ardından bir yıl geçmedikçe kalan varlıklar dağıtılmayacaktır. Ancak dağıtım alacaklılar için sorun ve tehlike arz etmeyecekse mahkeme bir yıl içinde de kalan varlıkların dağıtımına izin verebilecektir. Bu bir yıllık süre alacaklıları koruyan bir emredici nitelikte hükümdür.¹³⁶

¹³⁶ Emredici hükümler ilkesi ile ilgili olarak bkz. Karasu, Emredici Hükümler, s. 45 vd.; Pulaşlı, Şerh, s. 605 vd.

Dağıtım genel olarak para ile yapılır. Nakit dağıtım şekli şirkete aynı sermaye koyan pay sahipleri için de geçerlidir. Aynı sermaye koyan pay sahipleri nakit dağıtım sırasında aynen iade talebinde bulunamazlar. Fakat emredici hüküm olmadığı için aynen iade talebi varsa genel kurulun bu konuda karar alması gerekir.

Tasfiye sonucunda kalan malvarlığının pay sahiplerine dağıtılması öncelikle esas sözleşmeye göre yapılmaktadır. Dağıtımın para ile yapılmayacağı esas sözleşme ve genel kurul kararıyla kararlaştırılabilir. Tasfiye sonunda intifa hakkı veren senetlerin bulunması veya ayrıcalık hakkı tanıyan özel payların bulunması durumunda dağıtım önceliği bu haklardadır. Dağıtım şekli için esas sözleşmede bir hüküm varsa artık genel kurul kararı alınmasına gerek bulunmamaktadır.

Esas sözleşme ve genel kurul kararıyla dağıtım şeklinin pay sahipleri arasında farklı türde yapılacağı kararlaştırılabilir. Şirket borçları ödendikten ve vergi veya diğer masraflar düşüldükten sonra geriye kalan malvarlığı aynen dağıtılabileceği gibi kısmen aynı olarak kısmen de nakit olarak dağıtılabilir.

Tasfiye sonucu kalan malvarlığı üzerindeki talep haklarının ne zamana kadar istenebileceği yani zamanaşımı süresi kanunda düzenlenmemiştir. Buna yönelik, Borçlar Kanununa ilişkin genel zamanaşımı süresi uygulanacaktır. Yani ortaklık sözleşmesinden doğan tüm alacaklar için beş yıllık zamanaşımı süresi uygulanacaktır. Bu süre tasfiye sonucu artan malvarlığının tasfiye memurlarınca dağıtımına başlandığı tarihten itibaren işlemeye başlayacağı genel kabul görmüş niteliktedir.¹³⁷

Bazı pay sahipleri esas sözleşmede belirtmek koşuluyla; fikri ve sınai hakların şirketin tasfiyesi sonucunda tasfiye payı olarak kendilerine verilmesi şartıyla sermayeye katılmış olabilirler. Bu durumda fikri ve sınai hakları sermaye olarak getirenlere aynı değerleri tasfiye payı olarak tekrar kendilerine verilmesi şartıyla şirkete sermaye olarak koyabilirler. Bu pay sahiplerine aynı dağıtım yapılırken diğerlerine nakit dağıtım yapılabilir.¹³⁸

¹³⁷ Tekinalp, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, İstanbul 2015, s. 682.; Karahan, Anonim Şirketlerde Tasfiye, s.244.

¹³⁸ İmtiyazlı pay sahipleri özel kurulunun toplantı usul ve nisapları ile alınan kararlara karşı müracaat edilebilecek yollar hususunda ayrıntılı bilgi için bkz. Akad, Anonim Şirketlerde İmtiyazlı Pay Sahipleri Özel Kurulu, İstanbul 2013, s. 53 vd.

Diğer bir görüşe göre, iade borcunun kapsamı olmadığından kanun ve esas sözleşme hükümlerine aykırı şekilde yapılan dağıtım sonucu yapılacak iade, BK 77vd sebepsiz Ancak dağıtım yapıldıktan sonra bazı pay sahipleri haksız olarak tasfiye payı almışlarsa, haksız alınan payların iadesi gerekmektedir. Doktrindeki farklı görüşlerin olması sebebiyle bu konuda birlik bulunmamaktadır.

Bir görüşe göre; iyi veya kötü niyetli olduğuna bakılmaksızın haksız alınan payların iadesi gerekmektedir. Haksız payların iadesi için, haksız alınan kar payı ve hazırlık devresi faizi ve sebepsiz zenginleşme hükümlerine başvurmaya gerek yoktur. Zira yapılan düzenleme haksız zenginleşme hükümlerine göre yapılacaktır. Sebepsiz zenginleşmeden doğan istem hakkı, hak sahibinin geri isteme hakkı olduğunu öğrendiği tarihten başlayarak iki yılın herhalde zenginleşmenin gerçekleştiği tarihten başlayarak on yılın geçmesiyle zamanaşımına uğrayacaktır.

Tasfiye sonucunda artan malvarlığı dağıtıldıktan sonra defterler ve tasfiyeye ilişkin olanlarda dahil saklanmak zorundadır(TTK m. 544). Bu hüküm emredici niteliktedir. Esas sözleşmeyle veya genel kurul kararıyla aksine bir düzenleme getirilemez. Burada amaç ispat güvenliği olup şirketin ticaret sicilinden silinmesi veya ek tasfiyenin gerekli olduğu hallerde şirketin tekrar sicile kaydedilmesinden sonra gerekli belge ve bilgilere ulaşılmasıdır.

Saklanması gereken defter kapsamından şirketin tutulan tüm defterleriyle birlikte tasfiye sürecindeki finansal tablolar ve tasfiyen sonunda hazırlanan kesin bilançoların anlaşılması gerekir. Bunlara ilişkin gerçek ve tüzel kişi ayrımı yapılmaksızın tüm ticari defter ve belgeler on yıl süreyle saklanmalıdır.

Tasfiyeden önce saklanan defterlerin on yıllık saklama süresi dolmuşsa artık saklanmasına gerek yoktur. Ancak tasfiyeden önce on yıllık süreyle saklanması gereken defter ve belgeler şirketin tasfiye sürecine girmesiyle bir on yıl daha saklanır. Bu durumda tasfiyeden önceki süre hesaba katılmayacaktır.¹³⁹

On yıllık saklama süresi dolan defter ve belgeler imha edilir veya tevdi edenlere iade edilir. Ancak üçüncü şahıslara teslim edilmez.

Defter ve belgelerin saklama şekilleri farklı olabilmektedir. Kural olan basılı şekilde saklanmasıdır. Ancak Türkiye Muhasebe Standart uygun olması şartıyla görüntülü veya veri taşıyıcılarda belge ve defterlerin saklanması farklı bir yöntem olabilir. Eğer defter ve belgeler görüntülü veya veri taşıyıcılarıyla saklanacaksa bunların okunur olması ve diğer belgelerle içerik olarak örtüşmesi gerekmektedir. Bu saklama yönteminden tacirler ve anonim şirket tasfiye memurları yararlanabilmektedir(TK m. 82,83).

Tasfiyenin sona ermesiyle birlikte tüm borçlar ödendikten ve geriye kalan malvarlığı dağıtıldıktan sonra şirket ticaret ünvanının silinmesi için şirketin aktif ve pasifinin kalmamış olması gerekir. Aktif ve pasifinin kalması şirketin varlığını devam ettirmektedir. Eğer açılmış olan davalar ve uyuşmazlık bulunan borçlar varsa sonuçlanmadan şirket sicilden silinemez. Yargıtay ilamları da bu yöndedir.

Dağıtımdan sonra ticaret ünvanının sicilden silinmesi için tasfiye memurları tarafından sicil müdürlüğünden istenmesi gerekmektedir(TK 545, TSY m. 22).Bu hüküm emredici niteliktedir. Amaç ise kamu ve ticari hayatın menfaatinin bulunmasıdır. Tasfiye memurları için bu hüküm hem bir yükümlülük hem de bir yetkidir. Eğer tasfiye memuru yetki ve yükümlülüğünü yerine getirmezse yönetim kurulu veya ortaklardan biri tescile davet yetkisini kullanabilir.

Ticaret ünvanının sicilden silinmesi istemi; ticaret sicil müdürlüğüne yapılacak dilekçeye genel kurul tarafından onaylanmış son ve kesin bilanço, genel kurul kararının noter onaylı bir örneği ve alacaklılara birer hafta üç kez arayla çağrı yapıldığını gösteren sicil gazeteleri de eklenerek yapılır(TSY m. 87). Başvuru üzerine ticaret sicil müdürlüğü inceleme yapar. Sicil müdürlüğünün inceleme yetkisi tartışılabilir İsviçre ve Türk hukukunda uygulama bulan yerleşik görüşe göre; sicil müdürlüğü sicilden silinme işlemi kanuna ve esas sözleşmeye aykırı olup olmadığını, şirkete ait aktif ve pasiflerin bulunup bulunmadığını, tasfiyenin sona erip ermediğini inceleme yetkisi bulunmamaktadır. Ancak sadece müdürlüğe sunulan belgeler kapsamında inceleme yapması gerekecektir.¹⁴⁰

140 Karahan ise aksi görüşte olup sicil müdürlüğünün tasfiyenin kanuna ve esas sözleşmeye uygun yapıp yapılmadığını inceleme yetkisi bulunduğu yönde bkz. Karahan, Anonim Şirketlerde Tasfiye, s.259.

Sicil müdürlüğünce gerekli belgeler incelendikten sonra istem üzerine silinme tescil edilir ve TTSG’ de ilan edilir. Terkin ile tüzel kişi ortaklığı sona erer. Ancak gerekli belgeler incelendikten sonra tasfiye memurlarının sicilden silinme ve terkin talebi reddedilirse, tasfiye memuru da dahil olmak üzere tüm ilgililer red kararının tebliğinden itibaren sekiz gün içinde sicilin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesine itiraz edebilirler. İtiraz üzerine mahkeme dosya üzerinden inceleme yapar. Red kararı itiraz edenle birlikte üçüncü kişilerinin menfaatlerini de ilgilendiriyorsa mahkeme üçüncü kişileri de dinleyebilir. Ancak mahkemeye gelmemeleri halinde yokluklarında karar verilir(TTK m. 34).

Sicilden silinme işleminin hukuki niteliği doktrinde tartışmalıdır. Yerleşik bir içtihat bulunmamakla birlikte hakim görüşler sicilden silinme işleminin açıklayıcı veya çift unsur olduğu yönündedir.

Sicilden silinme işleminin açıklayıcı unsur olduğu görüşüne, İsviçre ve Türk hukukunda farklı anlamlar verilmektedir.

Türk hukukunda hakim olan görüş ise¹⁴¹; anonim şirket tüzel kişiliği ticaret siciline tescil ve ilanla sona ermesidir. Ticaret sicilinden ortaklığın silinmesiyle birlikte şirket organları ortadan kalkıp tüzel kişiliği sona ereceğinden dava ve takiplerde fiil ehliyeti ve taraf olma ehliyeti ortadan kalkacaktır.¹⁴²

Bununla birlikte şirketin sicilden silinmesi kurucu değil açıklayıcı niteliktedir.¹⁴³ Şöyle ki; şirket sicilden silinmiş olsa da şirkete ait aktif ve pasiflerin ortaya çıkması durumunda şirketin ticaret siciline yeniden tescil ve ilan edilmesi gerektiği öngörülmüştür.¹⁴⁴

141 Ansay, Anonim Şirketler Hukuku, s. 91.; M. Emin, Ticaret Sicili, Anonim Şirketlerin Sona Erme Ve Tasfiyesi, 2012.

142 Yarg. 12 HD. 26.10.2010, 12062E, 24720K. ‘...Tasfiyesi tamamlanıp ticaret sicilinden silinmek suretiyle hukuk alemindeki varlığı sona eren münfesh şirket, yargılamanın tarafı olma ehliyeti bulunmayıp, tüzel kişiliğin son bulması halinde davaya devam edilmesine imkan bulunmamaktadır...’

143 Yarg. HGK.,24.09.1997, 1997/11-441, 1997/649K. ‘ Ticaret sicilinden silinme kurucu değil açıklayıcı nitelik taşır....Gerçek durumu yansıttığı ölçüde ticaret sicili hüküm doğurur...’

144 Yarg.11HD.09.06.1997,1997/3901E, 1997/4466K, ‘ ...Anonim ortaklık ticaret sicilinden terkin işlemi yapıldıktan sonra ortaklığın tüzel kişiliği sona ermektedir...’

Yargıtay bazı kararlarında şirket tüzel kişiliğinin terkin ile son bulunduğunu ve bunun açıklayıcı nitelikte olduğuna hükmetmiş¹⁴⁵ bazı kararlarında ise sicilden silinmenin tek başına yeterli olmamakla birlikte tüm malvarlığının da tasfiye edilmiş olması gerektiğini belirtmiştir.¹⁴⁶

Çift unsur görüşü ise Alman öğretisi tarafından geliştirilmiştir. Şirketin malvarlığının kalmaması ve sicilden silinmenin birlikte gerçekleşmesi durumunda şirketin tüzel kişiliğinin sona erdiği savunulmuştur. Ancak şirketin sicilden silinmesi kurucu etkiye sahip olduğundan, sicilden silinmeyle birlikte şirketin hukuki varlığının sona erdiği kabul edilmiştir. Alman Yüksek Mahkemeleri yakın tarihli kararlarında sicilden silinmenin kurucu etkiye sahip olduğuna hükmetmişlerdir.

Yine bu görüşe göre şirketin malvarlığı kalmasa bile şirket tüzel kişiliği varlığını korumaktadır. Ancak şirket sicilden silinmiş tasfiye edilmemiş malvarlığı ortaya çıkmışsa silinmeye rağmen ortaklık varlığını korumaktadır. Devam eden ortaklık bir sonraki ortaklık olmayıp, anonim ortaklığın yasal hükümlerine tabi olmaya devam eden haksız yere sicilden silinmiş ortaklık olarak varlığını korumaya devam etmektedir.

G.UYGULANACAK DİĞER HÜKÜMLER

Pay sahipleri ile tasfiye memuru veya memurları arasındaki uyuşmazlıklar basit yargılama usulüne tabidir. Gerekli gördüğünde mahkeme tasfiye memuru ve pay sahiplerini dinleyerek 30 gün içinde karar verir.

145 Yarg. 11 HD. 04.11.2004, 2004/1698E, 2004/10818K. ‘Tüzel kişiliğin sona erdirilmesi için tasfiye işlemlerinin eksiksiz tamamlanması gerekir. Eğer tasfiye işlemleri gerektiği gibi tamamlanmamış ve tasfiyesi gereken hususlar eksik bırakılmış ise tüzel kişilik ticaret sicilinden silinse bile, tüzel kişiliğin sona erdiğinin kabulü olanaksızdır..’

146 Yarg. 9. HD.25.06.2001, 2001/10852E, 2001/10921K. ‘...Borçlu olan şirketin ticaret sicilinden silinmesi, mücerret tüzel kişiliği sona erdirmez.’

Beşinci Bölüm

EK TASFİYE VE İHYA

1. EK TASFİYE

A. Genel Olarak

Ek tasfiye geçici bir koruma tedbiri olup tasfiye bitmiş olmasına rağmen başkaca alınması gereken zorunlu tasfiye önlemlerinin varlığı halinde ek tasfiye yöntemine başvurulmaktadır. Ek tasfiye 6762 sayılı eski TK da yer almamasına rağmen doktrin ve yargı kararlarınca benimsenen bir kurumdur. Ancak 6102 Sayılı yeni TK ile bu ihtiyaç giderilmiştir.

B. Ek Tasfiye Gerektiren Sebepler

Ticaret Sicilinden terkin edilen Anonim Şirketin yeniden tescil istemiyle ek tasfiyenin yapılabilmesi için; hukuken korunmaya değer bir menfaat bulunmalı, yeniden tescil isteminin amacına ulaşması ve bir alacağın veya aktifin varlığı kanaat doğuracak bir şekilde belge ortaya çıkmalıdır.¹⁴⁷ Korunmaya değer hukuki menfaatten kasıt inandırıcı delil ve emarelerin varlığıdır. Ancak yeniden tescil isteminin amacına ulaşmasında başka bir yol varsa yeniden tescil isteminde bulunulamaz. Sicil memurunun şirketi sicilden silme kararına karşı alacak veya aktifin varlığı halinde silme kararının iptali dava edilebilir.

Ek tasfiyeye ilişkin ilk sebep; tasfiyenin tamamlanmış ve kapanmış olmasıdır. Tasfiyenin tamamlanması, alacakların ödenmesi, teminat altına alınması veya tevdi edilmesi, bir yıllık bekleme süresinin geçirilmesi, ve tasfiye artığının pay sahiplerine dağıtılmış olması gerekmektedir. Dolayısıyla normal tasfiye tamamlanmadan ek tasfiyeye başlanamayacaktır.

147 Y. 19. HD. 09.03.2006 gün ve E. 2005/4574 – K. 2006/1171 sayılı kararında “Davanın devamı sırasında, davacı şirketin tasfiye edilip 31.12.2004 tarihinde Ticaret Sicilinden kaydının silindiği anlaşılmaktadır. Davada husumet dava şartlarındandır. Davanın devamı sırasında davacının aktif husumet ehliyeti kalmamıştır. Bu durumda davacı şirketin ticaret siciline yeniden tescil ettirilerek tasfiye amacıyla sınırlı olarak ihyası sağlanmalı ve ek tasfiye işlemi yerine getirilmelidir. Yeniden tescil ile davacı şirketin aktif husumet ehliyeti doğacak ve tüzel kişiliğini kazanıp organları yeniden çalışmaya başlayacaktır. Ek tasfiye başladığında önceki tasfiye memurlarının görevi sona erdiği için yeniden atama yapılmalıdır. Tescil gerçekleştirilmeden gerekli işlemlerin yapılabilmesi mümkün değildir. (Bkz. Doç. Dr. Sami Karahan Anonim Şirketler ve Tasfiye sh. 265 vd.)” sonucuna varılmıştır. (Sinerji E.T 15.03.2019)

Ancak borçlar ödenip, kalan varlık dağıtıldıktan sonra yeni bir malvarlığının ortaya çıkması ek tasfiyeye neden olmaz. Tasfiye memurlarının ticaret siciline şirket ünvanının sicilden silinebilmesi için geriye tasfiyeye tabi aktif ve pasiflerin kalmamış olması gerekir. Eğer ortaya çıkan malvarlığı söz konusu ise tasfiye memurları normal tasfiyeye devam ederler.

Ek tasfiyeye ilişkin ikinci sebep ise; korunmaya değer bir menfaatin bulunmasıdır. Yargıtay içtihatlarından bahisle korunmaya değer bir menfaatin inandırıcı delillerle ortaya konulması gerekmektedir. Bu yüzden ispat şartı aranmamıştır. Başka bir deyişe açıklamak gerekirse alacağın ek tasfiyeden başka bir yolla elde edilemeyecek olması sebebiyle menfaatin korunması amaçlanmıştır.¹⁴⁸

Başka bir ifadeyle özetlemek gerekirse ek tasfiye gerekçeleri aşağıdaki gibi olmalıdır. Buna göre;

- Şirket organlarına karşı sorumluluk davası açılacaksa,
- Malvarlığının dağıtımı esnasında ilgili kanuni hükümlere uyulmamışsa,
- Şirkete ait bazı aktifler, dağıtım esnasında dikkate alınmamaları sebebiyle dağıtım dışında kalmışlarsa,
- Pay sahiplerince haksız olarak alınmış olan tasfiye payları için geri verme davasının açılması gerekiyorsa,
- Anlaşmazlık konusu olan ve bu nedenle tasfiyeye ilişkin özel hüküm gereği tevdi edilmiş ve güvenceye bağlanmış bir borç, şirket lehine çözülmüşse ve söz konusu borçların karşılıkları boşa kalmışsa,
- Şirket tarafından yapılması ve web sitesine konulması gerekli açıklamalar ve şirket tarafından kabul edilmesi zorunluluğu bulunan işlemler varsa,
- Şirketin yararına sonuç doğuracak bir davanın açılması, şirketin bir davada davalı olarak bulunması veya aleyhine icra takibi yapılması söz konusu ise geçici bir tedbir olan ek tasfiyeye başvuru zorunluluğu hasıl olmaktadır.

Tevdi edilen alacaklar arasında Ticaret Bakanlığınca bankaya depo edilen nakitlerinde ek tasfiye sebeplerine dahil edilmesi gerekmektedir. Bankaya depo edilen alacaklar şirket sicilinin silinmesinden sonra şirkete geri dönmüşse artık ek tasfiyeye gidilemez.¹⁴⁹

148 Kendigelen, Gerekçe, s.655., Şener, Ek Tasfiye s.5 vd.; Erdem, Ek Tasfiye(Haziran 2012 İnternet Makalesi E.T 15.03.2019)

149 Kervankıran, Anonim Şirketlerin Tasfiyesi, s. 285.

C. Ek Tasfiye Başvurabilecek Kişiler

Ek tasfiye talebinde bulunacak kişiler, ortaklık merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesine başvurarak, şirketin yeniden tescilini isteyebilirler. 6102 TK 547. Md ek tasfiye yöntemine başvurabilecek kişileri saymış ve sınırlandırmıştır. Kanun metnine göre ek tasfiye isteyebilecek kişiler; pay sahipleri, yönetim kurulu üyeleri, pay sahipleri veya alacaklılar tasfiye kapandıktan sonra ek tasfiyeye ilişkin sebeplerin varlığı halinde ek tasfiye isteyebilmektedirler. Ancak Ticaret Sicil Memurunun ek tasfiye talebinde bulunma yetkisi olmamakla birlikte ilgilileri ek tasfiyeye zorlayabilir.¹⁵⁰

D. Ek Tasfiye Görevli ve Yetkili Mahkeme

6762 Sayılı TK da ek tasfiye talebinin başvurusu düzenlenmemiş olup uygulamada sicil memurluğuna yapılabileceği ileri sürülmüştür.¹⁵¹ Fakat bu eksiklik 6102 Sayılı TK ile giderilmiştir. Artık ek tasfiyeye ilişkin başvuru; şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesi hakimliğinden istenebilecektir. Görev ve yetki kamu düzenine ilişkin bir yetki olduğundan emredici niteliktedir.¹⁵¹

Yasa koyucu ek tasfiye halinde davada husumetin kime yöneltileceğini düzenlememiştir. Yargıtay yerleşik içtihatlarına göre; husumet yasal hasım olan Ticaret Sicil Müdürlüğü'nde olup, ticaret sicilinden terkin tasfiye memurunun hatasından kaynaklanıyorsa husumet hem tasfiye memurlarına hem de yasal hasım olan Ticaret Sicil Memurluğuna yöneltilebileceği benimsenmiştir.¹⁵²

150 Y. 9 HD. 01.03.2011 gün ve E. 2009/27210, K. 2011/5832 sayılı kararında: "...Mahkemece şirketin tasfiyesinin ne aşamada olduğu Ticaret Sicil Memurluğundan araştırılıp, tasfiye devam ediyorsa davanın tasfiye halindeki şirketin tasfiye memuruna yöneltilmesi, tasfiye tamamlanmış, şirket sicilden terkin edilmiş ise davacı tarafa şirketin ihyası (ek tasfiyesi) için süre verilip, sonucuna göre taraf teşkilinin sağlanıp, yargılamaya devam edilmesi gerekirken..." denilerek, iş hukuku alanındaki bir uyumsuzlukta da ek tasfiyeye ilişkin esasların uygulanacağına işaret etmiştir.(Sinerji E.T 15.03.2019)

151 Ek tasfiye talebiyle açılan davaların yazılı yargılama usulüne tabi olduğu yönünde bkz. Y. 11 HD. 04.06.2014,2014/4894 E, 2014/10458K., Y. 11 HD. 28.05.2014 T. 2014/7424 E. 2015/7200K. .(Sinerji E.T. 15.03.2019)

152 Yalnız Ticaret Sicil Memurluğunun hasım olarak gösterildiği davada, sicilde hatalı terkin işleminin yapılması durumunda davanın husumetten reddedilmemesi gerektiği, belirli bir süre verilerek temsilcinin davaya dahil edilmesi gerektiği yönünde bkz. Y.11.HD. 30.01.2006 Tarih, 2005/758E. 2006/646K.(Sinerji E.T. 15.03.2019)

Yerleşmiş Yargıtay içtihatlarının aksine *Şener ve Kervankıran*¹⁵³ ek tasfiyeye ilişkin açılacak davada husumetin Yargıtay uygulamasının şirketin sicilden silinmesinde kabul edilen çift unsur doktrinine ters düştüğünü, şirket ortaklığına karşı da yöneltilmesi gerektiği görüşünü ileri sürmüştür. Zira yazarlar sonradan ortaya çıkan malvarlığı şirketin devam ettiğinin göstergesi olduğunu ileri sürmüşlerdir. Bu yazarlar sonradan ortaya çıkan malvarlığına ilişkin şirketin hukuken olmamakla birlikte şeklen varlığının devam ettiğini kabul etmişlerdir. ek tasfiye gerekçelerini sonradan ortaya çıkan malvarlığı ile sınırlandırıldığında şirketin varlığının şeklen devam ettiği görüşüne katılıyorum.

Ancak malvarlığı dışındaki ek tasfiye sebepleri şirketin şeklen devam ettiğini kabul etmek mümkün değildir. Şöyle ki; ek tasfiye davasında husumetin şirket organlarına yöneltilmesi durumunda şirketin temsil sorunu gündeme gelmektedir. *Şener*¹⁵⁴ ise şirketin yönetim kurulu tarafından bu yerine getirilemiyorsa kayyım atanarak temsil edilmesi gerektiğini ileri sürmüştür. Ancak şirketin yönetim kurulu veya kayyım tarafından temsil edilmesi halinde, ek tasfiye sebeplerinden biri olan şirket organlarına karşı açılacak sorumluluk davalarında çıkar çatışması yaratacağı kanaatindeyim.

E. Ek Tasfiye Memuru Atanması ve Temsil Yetkisi

Mahkeme; ek tasfiyeye ilişkin istemleri haklı görmesi halinde şirketin yeniden tesciline karar verir. Ek tasfiyeye ilişkin iş ve işlemleri yapmak için bir veya birkaç tasfiye memuru atar. Ancak Mahkeme gösterilen delilleri inandırıcı bulmazsa yeniden tescil talebini reddeder. Red talebine karşı temyiz yoluna başvurulabilir.

Ek tasfiye başladığında önceki tasfiye memurlarının görevleri sona erdiğinden yeniden tasfiye mahkeme tarafından memuru atanır. Davacı tasfiye memuru önerebilir. Ancak mahkeme bu öneriyle bağlı değildir. Mahkeme atanacak tasfiye memurlarını son tasfiye memurları olanlar arasından seçilerek de atayabilir. Ek tasfiye de atanacak tasfiye memurlarının sayısında bir kısıtlama getirilmemiştir. Ek tasfiyenin getirdiği ve şirket özelliklerine göre bu sayı değişebilmektedir.

153 Şener, Ek Tasfiye, s.104-105. Kervankıran, Anonim Şirketlerin Tasfiyesi, s. 299-300.

154 Şener, Ek Tasfiye, s. 106 v.d.

Atanan tasfiye memurları ticaret siciline tescil ve ilan ettirilmesi zorunludur. Şirketin normal tasfiye sürecine girmesiyle birlikte tasfiye memurları şirket yönetim kurulu tarafından tescil ve ilan ettirilir. Ancak bu durum ek tasfiye sürecinde uygulanmaz. Çünkü ek tasfiye sürecinde yönetim kurulunun tescil ve ilan yetkisini kullanması tasfiye kurumunu işlemez hale getirebilecektir. Ek tasfiyeye ilişkin tescil yeniden atanan tasfiye memurları tarafından veya ek tasfiye talebinde bulunan davacı tarafından gerçekleştirilir.¹⁵⁵

Mahkeme kararıyla tasfiye memurlarının atanmasının ardından esas sözleşme veya genel kurul kararıyla yeniden tasfiye memuru atanamaz veya mahkemeye tasfiye memurları için öneride bulunulamaz. Bu konuda TK m. 547 hükmü açık olup emredici hükme aykırı olarak esas sözleşme veya genel kurul kararıyla tasfiye memuru atanamayacaktır. Aksi halde ek tasfiye kurumu işlemez hale gelecektir.¹⁵⁶

Ek tasfiyeye ilişkin mahkemece atanan tasfiye memurları TK m. 539 tasfiye memurlarının temsil yetkisine ilişkin hükümlerine göre hareket edeceklerdir. Başka bir ifadeyle ek tasfiye memurları normal tasfiye memurları gibi şirketi temsil noktasında ek tasfiyenin gerektirdiği tüm işlemleri yapmakla mükelleftirler.

Mahkeme veya genel kurul temsil yetkisini sınırlandıramayacağı gibi, tasfiye memurları da kanunla kendilerine tanınmış yetkileri başkalarına devredemeyecektir. Sadece tasfiye memurlarından biri diğerine veya üçüncü bir kişiye temsil yetkisi verebilir.

Mahkemenin birden fazla atadığı ek tasfiye memurları arasından aksi öngörülmemişse ortaklığı bağlamak için imzaya yetkili iki tasfiye memuru ortaklık ünvanı altına imza atar. Aksi esas sözleşme ve genel kurul kararıyla öngörülmüş ve münferiden hareket etmesi isteniyorsa atamayı yapan mahkeme tarafından kullanılması gerekir.¹⁵⁷

¹⁵⁵ Gerekçe TK m. 547.,

¹⁵⁶ Mahkemenin dış temsilde yapılacak işlemler için tasfiye memurlarına yetkili olduğunu gösteren belge vermesinin zorunluluğu için bkz. Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi, s. 1997.

¹⁵⁷ Şener, Ek Tasfiye, s. 158.

F. Ek Tasfiye Memurlarının Görevden Alınması

Tasfiye memurlarının görev ve yükümlülüklerine ilişkin TK 542 hükümleri ek tasfiye memurları için de geçerlidir. Bu maddeye göre ek tasfiye memurları ek tasfiye işlerini yaparak gerekli tüm önlemleri almak zorundadır. Kanunda öngörülen yükümlülükler ek tasfiye memurlarınca yerine getirilmediği takdirde TK 537/2 tasfiye memurlarının haklı nedenle feshini düzenleyen madde kıyasen uygulanır.

Ayrıca ek tasfiye memurlarının ölümü, istifası, iflası, azil, ehliyet kaybı, gibi sebepler de ek tasfiye memurunun görevini sona erdirir. Ek tasfiye memurunun görevinin sona ermesiyle birlikte ek tasfiye talebinde bulunan kişiler mahkeme tarafından yeni bir ek tasfiye memuru atanmasını talep edebilir. Görevleri sona eren tasfiye memurları ise olağan ücrete hak kazanır. Başka bir ifadeyle Şirketin ek tasfiye sürecinin başlamasıyla sicilden terkinine kadar geçen sürede tasfiye memurları esas sözleşme veya atama kararında aksine bir düzenleme olmadıkça olağan ücrete hak kazanırlar. Olağan ücreti atama kararını gerçekleştiren mahkeme belirler.¹⁵⁸

Ek tasfiyenin sona ermesiyle birlikte defter ve ek tasfiyeye ilişkin belgeler 6102 sayılı TK 82. Madde gereğince saklanmak zorundadır. Ek tasfiye prosedürü emredici nitelikte olduğundan sözleşme hükümleri ve genel kurul kararlarıyla bu prosedür değiştirilemez.¹⁵⁹

Ek tasfiye tamamlandıktan sonra, mahkemeye yeni bir kapanış bildirimi yapılır. Bu bildirimin ardından mahkeme ek tasfiyenin son erdiğini ve tasfiye memurlarının görevlerinin son bulduğunu ticaret siciline bildirir. Bu bildirimin ardından tasfiye memurları ve şirket ticaret sicilinden terkin edilir.¹⁶⁰

158 Kervankıran, Ek Tasfiye, s.302.; Şener, Ek Tasfiye, s.135.; Coşgun Karaman, Ek Tasfiye ve İhya, s. 286-287.

159 Şirketin ek tasfiye sürecine girmesi durumunda daha önce düzenlenen defter ve belgelerin saklama süresinde uzamaya sebep olmadığı yönünde bkz. Coşgun, Anonim Şirketlerin Tasfiyesi, s. 288.

160 Kendigelen, Gerekçe, s.656.; Tasfiye memurlarının görevi münferit tedbirleri ve yetkileri uygulamakla sınırlı ise mahkemenin tescil yaptırmayabileceği, bu durumda mahkemenin tasfiye memuruna dış ilişkide yetkili olduğunu gösteren bir belge vermesi gerektiği hususunda bkz. Pulaşlı, Şerh, s. 1997.

G. Ek Tasfiyenin Etkisi, Hükümü Ve Sonuçları

Ek tasfiyenin amacı yasada belirtilen hallerin varlığı halinde eksik tasfiyeye ilişkin işlemlerin tamamlanarak şirket varlığının tamamen sona erdirilmesidir. Başka bir deyişle ek tasfiye süreci şirketin tasfiye sürecinin başına dönmesine neden olmadığı gibi alacaklılara çağrı usulü ve pay dağıtımı için bir yıl beklemeye gerek yoktur. Şirket sicilden terkin edilmeden önceki durumuna döneceğinden çift unsur doktrinine göre eksik kalan işlemlerin tamamlanması için şirket varlığını sürdürebileceği öngörülmüştür. Zira şirketin ticaret sicilinden silinmiş olsa bile şirketin kişiliğini ve ehliyetini koruyacağı öngörülmüştür.

Ek tasfiye aşamasında şirket tacir sıfatını korumaya devam eder. Başka bir ifadeyle şirket ek tasfiye halinde “ tasfiye ibaresiyle” şirket ünvanını birlikte kullanacağından tasfiye edilecek malvarlığı kalmayıncaya kadar varlığını devam ettirir. Şirketin ünvanı malvarlığı değeri olarak gösterilip devredilmişse TSY 89. Maddeye göre; ek tasfiyenin tescili üzerine şirket, tüzel kişiliğini yeniden kazanır ve organlar kendiliğinden çalışmaya başlar. Bu durumun ayrıca tesciline gerek olmadığı uygulamada yer almıştır. Ancak Şener¹⁶¹ şirket malvarlığı olarak devredilmişse şirket ünvanını korumayacağını savunmuş ve buna göre esas sözleşme değiştirilerek başka bir unvan seçilmesini, ek tasfiyenin bu unvan adı altında devam ettirilmesini savunmuştur. Ancak bu durum uygulamada seçilen yeni ünvanın ek tasfiye açısından tasfiyenin makul sürede tamamlanmamasına ve alacaklıların ve pay sahiplerinin kalan malvarlığını iktisap etmelerinde engel oluşturabileceği kanaatindeyim.

Diğer taraftan tasfiye halindeki şirketlerde organlar varlıklarını korumaya devam ettiğinden TK 535. Md. hükmü ek tasfiye de de uygulanmaktadır. Ek tasfiyede yönetim kurulu ve genel kurulun kullanacağı yetkiler tasfiye sürecinde yapılmayan işler ile kısıtlıdır. Başka bir deyişle yönetim kurulunun ortaklık malvarlığı üzerinde etkisi olmayıp sadece tasfiye dışı işlemler ile ortaklığı temsile her zaman yetkilidir.

Ek tasfiye sürecinde şirket zorunlu organlarından genel kurulun yetkileri ise normal tasfiye sürecindekiyle değişmemektedir. Yalnızca ek tasfiye memurları tarafından toplantıya çağrılarak tasfiye amacının gerektirdiği ölçülerde karar alabilirler.

161 Şener, Ek Tasfiye, s. 164-166; “ Y. 11 HD, 01.11.2010, 12153E. 10997K. ...genel kurulun zorunlu organ olarak varlığını devam ettirmesiyle kullanacağı yetkiler ek tasfiye ile sınırlandırıldığına ilişkin...bkz.”

Ek tasfiye süreciyle birlikte tasfiye memurlarına ilişkin sınırlamalarda bir değişiklik olmamakla birlikte tasfiye memurları tasfiye amacını aşan işlemler yapamaz.¹⁶² Başka bir ifadeyle tasfiye memurları ek tasfiye işlemleri için atandığından kanun hükmüne göre getirilen kısıtlamalar dışına çıkamazlar. Fakat ek tasfiyeye ilişkin dava sırasında var olmayan ancak ek tasfiye sürecinde ortaya çıkan tamamlanması gereken işler de ek tasfiye memurlarınca yapılır. Aksi bir durumda şirketin sicilden silinmesi durumunda yeniden ek tasfiye gündeme gelebilir.

Ek tasfiye memurları ek tasfiye süreci ile bağdaşmayan hususlarda herhangi bir işlem yapmamalı ve karar almamalıdır. Aksi halde haklı nedenle fesih kurumu uygulanarak yeni bir ek tasfiye memuru atanma yoluna gidilecektir. Eğer ek tasfiye için şirket esas sözleşmesinde değişiklik yapılması gerekiyorsa genel kurul tarafından gerçekleştirilir ancak bu değişiklikle ek tasfiye memurlarının yetki ve görevleri sınırlandırılmaz.¹⁶³

Ek tasfiyenin amacı eksik işlemlerin bitirilerek şirket ortaklığına son vermek olduğundan ek tasfiye süreci normal tasfiye sürecinin tamamlamaya yöneliktir. Yalnızca normal tasfiye prosedüründe uygulanan ilk envanter ve bilanço hazırlanması, alacaklılara çağrı yapılması, bloke yılının beklenmesi gibi işlemler tekrar uygulanmayacaktır.

Ek tasfiye memurlarının tasfiye amacıyla sınırlı olan işlemleri dışında yaptıkları işlemlere karşı sorumluluk davası açılabilir. Amacıyla sınırlanan örneklere şirket alacağı için dava açıp icra takibinde bulunmak örnek verilebilir.

162 Ek tasfiye memurlarının nitelikleri ile ilgili bkz. Şener, İhya, s. 124 vd.; Y. 11 HD. 07.07.2014. T., 2014/6312 E. 2014/12952 K. “... ek tasfiye için dava açılana kadar, tasfiye memuru ölmüş veya fiil ehliyeti kısıtlanmış ise yerel mahkemece gerçek kişinin ölümü veya fiil ehliyetinin kısıtlanması ile birlikte taraf ehliyetinin sona ereceği,, tasfiye memurunun dava tarihinden önce öldüğü gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiş ise de davanın kabulü ile yeni bir tasfiye memuru atanacağından yerel mahkeme kararı bozulmuştur. Coşgun, Anonim Şirketlerin Tasfiyesi, s. 285.

163 Ek tasfiyenin şirketin sonradan tespit edilen aktif malvarlığı değerlerinin tasfiyesi için yapılabileceği, amacın söz konusu işlemlerin yapılması suretiyle şirketin tamamen sona ermesini sağlamak olduğu, bu kapsamda ek tasfiyede klasik tasfiye işlemlerinin yapılması suretiyle şirketin tamamen sona ermesini sağlamak olduğu, bu kapsamda ek tasfiye işlemlerinin yapılmasına devam edileceği, tasfiye memurlarının temsil yetkisinin sınırlanmaması gerektiği konusunda bkz. Şener, İhya, s. 186,229 vd.

Ek tasfiye memurları öncelikli olarak alacakları tahsil edip malları paraya çevirerek normal tasfiye sürecinde alacaklarını alamamış olan kişileri tatmin ettikten sonra tasfiye bakiyesi kalmışsa bu bakiye pay sahipleri arasında paylaştırılır. Alacaklıların alacağı öncelikli olup bundan önce pay sahiplerine tahsil edilmiş miktar dağıtılamaz. Eğer ek tasfiye memuru alacaklıları tatmin etmeden pay sahiplerine dağıtım yaparsa tasfiye memurunun sorumluluğuna gidilerek dava açılabilir.¹⁶⁴ Başka bir ifadeyle normal tasfiye sürecindeki dağıtım esasları TK 543/1 'e göre yapılır.

Tasfiye memurlarının ek tasfiye süreci başladıktan sonra pay sahiplerine pay iadesi ve tasfiye bakiyesinin dağıtılması açısından şirketin tüm borçlarının ödendiğini tespit etmiş olmaları gerekir. Şirket borçlarına ilişkin daha önce yapılan ödemelerin iadesi tasfiye memurları tarafından istenir. İade edilme prosedürü ise; haksız tasfiye payının iadesi ve sermaye payının geri istenmesi kurallarına uygun bir şekilde gerçekleştirilir.

Ek tasfiye normal süreden daha fazla sürüyorsa ara finansal tablolar düzenlenir ve şirkete ilişkin kapanış bildirimini yapabilmesi için kesin bilanço genel kurul onayına sunulur. Genel kurulun toplanamaması halinde ya da kesin bilanço gereksiz olarak onaylamaması üzerine ek tasfiye memuru kesin bilanço mahkeme tarafından onaylanmasını talep edebilir. Ancak finansal tablolarda şirketin borca batık olması halinde durum şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesine bildirir. Mahkeme borca batıklık durumunda iflasa karar verebilir. Bu durumda şirketin tasfiyesi İİK 179 md. vd hükümlerine göre yapılır. Ancak borca batık olma durumu yoksa kesin bilançonun genel kurul tarafından onaylanmasıyla birlikte ek tasfiye memurları tarafından şirket ünvanının ticaret sicilinden silinmesi talep edilir. Ek tasfiyeye ilişkin şirkete ait yapılan işlemler ve defterler TK 82 çerçevesinde 10 yıl boyunca saklanır. Normal tasfiye sürecinde saklanması gereken defterlere ilişkin süre 10 yıl iken ek tasfiyeye kadar geçen sürenin 10 yıldan düşülmesi düşünülebilir. Ancak Şener¹⁶⁵ ek tasfiyenin yeni bir işlem olduğu gerekçesiyle ek tasfiyeye ilişkin belgeler ve defterler de dahil olmak üzere 10 yıl boyunca saklanması gerektiğini öngörmüştür.

¹⁶⁴ Karahan, Ek Tasfiye, s. 270 vd.

¹⁶⁵ Şener, Anonim Ortaklıkta Ek Tasfiye, Ankara 2015, s. 57 v.d.,

II. TASFİYEDEN DÖNME (İHYA)

A. Genel Olarak

Tasfiyeden dönme TK m. 548 vd düzenlenmiştir. Buna göre anonim şirket belirli bir süre için kurulmuşsa şirket sürenin dolmasıyla veya genel kurul kararıyla sona ermişse şirket malvarlığının dağıtımına pay sahipleri arasında başlanılmış olmadıkça genel kurul kararıyla şirketin devamlılığına karar verilebilir. İşte bu devamlılığın şartları kar elde etme ve devamlılık amacı olmasıdır. Tasfiyeden dönme (İHYA) 6762 sayılı TK'da yer almayan, mevzuattaki ihtiyaçların doktrindeki ve yargılamadaki benimsenen uygulamalardan doğmuştur.¹⁶⁶

Genel kurul şirketin devamı yönündeki kararını yani ihyayı sermayenin en az yüzde altmış oyu ile alabilmektedir. İhya kararında başkaca önlemler alınacağı gibi esas sözleşmede ihyaya ilişkin oyların nisabı ağırlaştırılabilir. Tasfiyeden dönmeye ilişkin genel kurul ihya kararını tasfiye memuru tescil ve ilan ettirir. İhya sebepleri kanun maddesinde tahdidi olarak sınırlanmıştır. Bu sınırlama dışındaki sebeplerin varlığı halinde tasfiyeden dönülmeyecektir. Bu bir emredici hüküm mahiyetinde olup kanun ve mevzuat hükümleri aksi bir düşüncenin varlığına cevaz vermemektedir.

Tasfiyeden dönme ya da ihya kararında sadece iki şartın varlığı aranmaktadır. Bunlar 'şirket süresinin dolması' ve 'genel kurul kararıyla sona erme'dir. Ancak literatürde bazı yazarlara göre olması lazım gelen hukuk açısından değerlendirildiğinde tasfiyeden dönmeye ilişkin konu kapsamını geniş tutmaktadır. Tasfiyeden dönmeye ilişkin iki sebep dışındaki sona erme halleri örneğin işletme konusunun gerçekleşmesi, işletme konusunun gerçekleşmesinin imkansızlaşması, sözleşmede öngörülen sona erme şartlarının gerçekleşmesi vb sebeplerin varlığı halinde ihya kararı verilmemektedir. Aksi halde verilen kararlar yokluk, butlan veya iptal yaptırımına tabidir.¹⁶⁷ Şöyle ki; işletme konusunun gerçekleşmesi, işletme konusunun gerçekleşmesinin imkansızlaşması sözleşmede öngörülen sona erme şartlarının gerçekleşmesi gibi vb. durumlarda şirket fiilen varlığını devam ettirip hak ve borçlar altına girebiliyorsa şirket ve alacaklılar menfaati göz önünde bulundurularak tasfiyeden dönülebildiğini savunmuşlardır.

¹⁶⁶ ETK ve TK m. 529 ve Gerekçe

¹⁶⁷ Moroğlu, Fesih Kararının Geri Alınması s. 571.; Arslanlı Anonim Şirketlerin infisalı ve Tasfiyesi s. 159.; Kendigelen, Yeni Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, yenilikler ve İlk Tespitler, s.450; Karahan, Anonim Şirketlerde İhya ve Tasfiyeden Dönme, s. 291.

B. Tasfiyeden Dönme Zamanı

İhya kurumu ETK ‘ da düzenlenmemiştir. Uygulamada Doktrin ve içtihatlarla düzenlenmiş olan ihya 6102 Sayılı TK da ihtiyaç sebebiyle uygulama alanı bulmuştur. Kanun koyucu TK 548 md. hükmü gereği ihya kararının genel kurul tarafından alınabilmesi için şirket malvarlığının pay sahiplerine dağıtılmaya başlanmamış olması gerektiğini savunmuştur. Malvarlığının dağıtılmasından önce üçüncü kişiler için bir tehlike mevcut değildir. Ancak dağıtımın başlamasıyla birlikte üçüncü kişilerin hak ve alacakları tehlikeye düşebilir. Başka bir ifadeyle ihya kararı sermayenin korunmasına yönelik önlemler alacağından üçüncü kişilerin hak ve menfaatlerinin korunacağı öngörülür. İhya kararının tıpkı anonim şirketlerdeki ‘sermayenin Korunması’ ilkesi ile de uyumlu olduğu belirtilmiştir.¹⁶⁸Sermayenin korunması ilkesi şirkete getirilecek malvarlıklarının tam olması ve şirketin kurulmasından sonra iade anlamına gelebilecek işlemlerden kaçınılması gerektiğini savunmaktadır. İhya kararı da şirketin kurulmasına ilişkin bir işlem olduğundan iade edilecek malvarlıklarının üçüncü kişilerin menfaatlerinin etkilenmemesi gerektiği öngörülmüştür.

Eğer şirket malvarlığının dağıtımına başlanmışsa artık ihya kararı verilemeyecektir. İhya kararı için küçük veya büyük miktarda dağıtıma başlanmasının önemi olmayıp, pay sahiplerine ödenen ufak bir miktar dahi olsa ihya kararı alınamaz.¹⁶⁹ Ayrıca ödenen payların iadesi ise ihyadan dönmesi geçerli hale getirmez.

Doktrindeki yazarlar şirket malvarlığının korunması halinde ödenen payların aynen iadesiyle birlikte ihyadan dönme kararının alınabileceğini savunmuşlardır.¹⁷⁰Zira ihyadan dönme kararının önemi şirket malvarlığının korunması olup aynen iade kapsamında payların eksiksiz ödenmesinin sermayenin korunması ilkesini zedelediklerini savunmuşlardır.

168 Kendigelen, Yeni Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, yenilikler ve İlk Tespitler, s. 451.;

169 Gerekçe, TK m.548.

170 İhyanın amaç değişikliği olduğu, tasfiye amacından çıkılarak kar paylaşma amacına ulaştığı yönünde bkz. Şener, Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku, s. 656.; Tekinalp(Poroy/Çamoğlu), Ortaklıklar Hukuku, s. 845; Karahan, Anonim ve Limited Şirketlerde İhya ve Tasfiyeden Dönme, s. 281-284; Arslanlı, Şirketler IV-V, s. 158-160; Yasaman, Tasfiyeden Dönme s. 40

İhya kararının verilebilmesi için, genel kurul tarafından bir karar alınmalıdır. İhya kararı için kanunda özel bir nisap belirlenmiştir. Buna göre genel kurul sermayenin en az % 60 olumlu oyu ile ihya kararı almaktadır. *Kervankıran*¹⁷¹ kanundaki karar nisabının eleştiriye açık olduğunu, şirketin sona ermesinde sermayenin en az % 75 olumlu oyu aranırken hangi gerekçeyle sermayenin en az % 60 olumlu oyunun aranması gerektiği açıklığa kavuşturulmadığını belirtmiştir. Zira genel kurul hangi nisapla sona ermeye karar verdiyse ihya nisabında da kanunda belirtilen oran aranması gerekmekte olduğunu ileri sürmüştür.

TK 548. Md hükmü ve gerekçesinde belirtildiği üzere sermayenin en az % 60 olumlu oy oranı altında bir nisap, TK 340. Md emredici hükümlere aykırılık teşkil edecektir. Esas sözleşme ile daha ağır bir nisap kararlaştırılabileceği gibi emredici hükümlere aykırı olmamak şartıyla farklı tedbirler de alınabilmektedir.

İhya kararı esas sözleşme ile yasaklanamayacağı gibi, ihya kararının oybirliği ile alınabilmesi esas sözleşme ile kararlaştırılabilir. Başka bir ifadeyle esas sözleşmede belirtilen sermayenin tümünün olumlu oyları ile ihya kararı alınabilir.

Genel kurulun ihya için çağrıldığı toplantı olağan ve olağanüstü olarak yapılabilir. İhya esas sözleşme değişikliği içermeyip sadece şirket amacıyla değişikliğe yol açmaktadır. Zira amaçtan kasıt ihya kararı verilen şirket için artık kar elde etme amacıdır.¹⁷² Başka bir ifadeyle şirket belirli bir süre için kurulmuş ancak sürenin sonunda faaliyetlerine devam ediyorsa esas sözleşmede öngörülen sürenin dolmasıyla şirket sona erer. Bu durumda ihya kararının alınması için esas sözleşme değişikliği gerekmektedir.

İhya kararı için genel kurulu toplantıya çağırma yetkisi yönetim kurulu veya tasfiye memurları yetkilidir. TK 548 hükmünde denetçilerin de genel kurulu toplantıya çağırma yetkili olduğu belirtilmiş ise de denetçiler şirkete organı vasfı taşımadığından bu hüküm eleştirilmiştir.¹⁷³

171 Anonim Şirketlerin Tasfiyesi, Kerkankıran, s. 315 vd., Karahan, Anonim ve Limited Şirketlerde İhya ve Tasfiyeden Dönme, s. 291, Moroğlu, Fesih Kararının Geri Alınması, s.571.

172 TK m. 548 Gerekçe.;Genel kurul kararıyla sona erme sebeplerinde ihya kararı esas sözleşme değişikliği gerektirmeyip şirket belirli süre için kurulmuş ve bu sürenin sonunda sona ermişse esas sözleşme değişikliği gerekebileceği yönünde bkz .Şener, İhya, s.

173 Kendigelen, Yeni Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, yenilikler ve İlk Tespitler,s. 451 vd.

Şirketin genel kurul kararıyla sona ermesi durumlarında imtiyazlı paylar dikkate alınır. Ancak şirket süresinin sona ermesiyle birlikte imtiyazlı paylar dikkate alınmayacaktır. Ancak esas sözleşme değişikliği ile şirketin süre ile ilgili düzenleme yapılmışsa bundan sonra verilecek ihya kararında imtiyazlı paylar dikkate alınacaktır. Başka bir ifadeyle yasal mevzuat gereği oy hakkı imtiyazlı paylarda geçerli olmayıp buna ilişkin esas sözleşme değişikliğine gidilemez.¹⁷⁴

C. Tasfiyeden Dönme Çeşitleri

1. Birleşme Yoluyla Tasfiyeden Dönme

Şirketin başka bir şirket ile birleşmesine tasfiye halindeki şirketin devrolunan şirket olması şartıyla birleşmesine izin verilmiştir. Başka bir ifadeyle ihya kararı verilen şirket faaliyetlerine devrolunan şirket bünyesinde devam etmektedir. Tasfiye sürecinde birleşmeye katılmak tasfiye sürecinin devam etmeyeceği anlamına gelmektedir. Başka bir ifadeyle iflas veya mahkeme kararına sona erme halleri dışındaki sebeplerle şirketin birleşmeye katılmış olması gerekir.¹⁷⁵

Şirkete ait ihya kararı alınabilmesi için şirket varlığının dağıtımına başlanmamış olması gerekmektedir. Bu yaptırım birleşme yoluyla ihya kararı içinde geçerlidir.¹⁷⁶ Ancak birleşme yoluyla ihya kararında oy nisapları açısından farklılık bulunmaktadır. Genel kurul ihya için sermayenin % 60 olumlu oyu ile karar alması gerekirken, birleşme kararı sermayenin çoğunluğunun temsili şartıyla mevcut oyların $\frac{3}{4}$ alınabilir. Birleşme kararıyla hem birleşme sözleşmesi onaylanır hem de şirketin ticaret sicilinden silinmesi genel kurul kararıyla sağlanır. Birleşen şirkete ait ağırlaştırılmış tasfiye yeter sayıları birleşme sözleşmesine uygulanmaz. Başka bir ifadeyle tasfiye halindeki şirketin birleşen şirket ile ihyaya ilişkin nisap değil birleşmeye ilişkin düşük nisap uygulanır.¹⁷⁷

174 Şirketin tasfiyeye girmesiyle beraber esas sözleşmede tanınan imtiyazlar devam edeceğine ilişkin imtiyazlı hallerin genişletilemeyeceğine dair bkz. Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi, s.53.

175 Tekinalp, Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, s.690.; Devrolunan şirket olması şartıyla ihya kararının alınması yönündeki eleştiriler için bkz Bahtiyar, Ortaklıklar Hukuku, s. 498,

176 Y. 11 HD 06.07.2000, 2000/3170, 2000/6471K. (Sinerji Mevzuat E.T. 15.03.2019)

177 Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi, s. 164 vd.

2. Genel Kurul Kararıyla Tasfiyeden Dönme(Açık İhya)

Genel kurulun ihya kararını alabilmesi için şirketin sona ermesi gerekmektedir. Bu sebepler esas sözleşme değişikliği gerektirmediğinden şirket belirli süre için kurulmuş olması veya genel kurulun sona ermeye karar vermesidir.

Genel kurul ihya kararını nitelikli çoğunlukla alır. Sona ermeye yönelik pay sahiplerinin % 75 oyu aranırken ihya kararında % 60 nisap yeterlidir.¹⁷⁸ Pek tabi olarak esas sözleşme de ağırlaştırılmış nisap da öngörülebilir. Ancak nisap oranı esas sözleşmeyle ağırlaştırılabilirken, ihya kararı bir esas sözleşme değişikliği kararı olmadığından esas sözleşmede değişiklik yapılmasına gerek yoktur. Ancak bu toplantıda ihya kararının mevzuata uygun alınması önemlidir. Başka bir ifadeyle şirketin malvarlığına başlanmamış olması, iflas veya mahkeme yoluyla ihya kararı alınmamış olması gerekir. Yasa koyucu ihyanın neticelerine ilişkin bir düzenleme yasada öngörmemiştir. Anonim şirketlere ilişkin düzenlemeler emredici nitelikte olduğundan buna aykırı olarak genel kurulca alınan ihyaya ilişkin karar batıldır. Zira malvarlığından dağıtılmış miktar iade edilmiş olsa dahi geçerlilik kazanmayacaktır.

Kanundaki emredici niteliklere aykırı alınan veya başka bir ifadeyle batıl olan ihya kararının tescili şirketin tasfiye sürecinden çıkmasına sebep olmaz. Yalnızca tescilin iyileştirici etkisi¹⁷⁹ geçerli olmayıp batıl olan ihya kararına karşı yokluk, butlan veya iptal yaptırımıyla karşı karşıyadır. Yalnızca bu süreçte batıl ihya kararına ilişkin yapılmış tescil varsa bu şirket tüzel kişiliğini bağlar. İhyanın butlanı herkes tarafından ileri sürülebileceği gibi herhangi bir zaman aşımı ve hak düşürücü süreye tabi değildir. Örnek vermek gerekirse malvarlığının dağıtımına başlandıktan sonra ihya kararı alınması, ihya kararı için yeterli nisabın sağlanamamış olması batıl olup geçersizlik yaptırımına tabidir. Ayrıca, kanuna, esas sözleşmeye ve dürüstlük kurallarına aykırılık durumunda alınan ihya kararı da iptal edilebilir.

178 Ağırlaştırılmış nisap yanında başka önlemlerin alınacağı hususunda bkz. Çeker, s.398, Sona erme sebepleri dışında ihya için öngörülen nisabın düşürülmesi hakkında bkz. Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi, s.2004.; Bilgili/Demirkapı, Şirketler Hukuku, s. 586.

179 Tescilin iyileştirici etkisinin gündeme gelmeyeceği yönünde bkz. Karahan, Anonim Şirketlerde İhya ve Tasfiyeden Dönme, s.289-290.; Şener, Anonim Ortaklıkta Ek Tasfiye, s. 657.; Bilge, Anonim Şirketlerin Sona Ermesi ve Tasfiyesi, s.293.; Kendigelen, Gerekçeli – Karşılaştırmalı Yeni Türk Ticaret Kanunu ile Türk Ticaret Kanunun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun., s. 658.

3.İflasın Kaldırılması Halinde Tasfiyeden Dönme(Örtülü İhya)

Anonim şirketlerin sona erme sebeplerinden biri iflas olup irade dışı sona erme sebebidir. İİK hükümleri ve 6102 Sayılı TK hükümlerince iflas kaldırılmış veya konkardatonun uygulanmasıyla iflas sona ermişse, şirket iflasın açılmasıyla sona erse bile hukuki varlığı devam etmektedir. Ancak iflas erteleme kararında şirket sona ermeyecektir. Şirket iflas ertelemeye birlikte belli kısıtlılıklarla birlikte faaliyetlerine devam edecektir. 6762 Sayılı TK da iflasın kaldırılması kararı sonunda müflis olan anonim şirketin varlığına devam edip etmeyeceği tartışmalı iken 6102 sayılı TK ile bu tartışma son bulmuştur.¹⁸⁰

Başka bir ifadeyle 6102 Sayılı TK konkardato ve iflasın kaldırılmasını iki farklı durum olarak düzenlemişken, İİK 182. M. ye göre borçlu tarafından tüm alacaklıların taleplerini geri aldıklarına ilişkin beyanname verilmesi, tüm alacaklıların itfa olduğu hakkında bir vesika sunulması ve akdolunan konkardatonun tasdiki sebeplerinden birinin varlığı gösteriyor ki konkardato iflasın kaldırılmasının bir türü olarak düzenlenmiştir.¹⁸¹

Borçlu tarafından tüm alacaklıların taleplerini geri aldıklarına ilişkin beyanname verilmesi, tüm alacaklıların itfa olduğu hakkında bir vesika sunulmasına ilişkin iflasın kaldırılması talebi şirket tüzel kişiliği tarafından yapılır. Akdolunan konkardatonun tasdiki durumunda ise iflasın kaldırılması talebi iflas idaresi tarafından yapılır.¹⁸²Borçlu anonim şirket için iflasın kaldırılması talebinde bulunmaya yönetim kurulu üyeleri şirketi temsilen mahkemeye müracaat edip iflasın kaldırılması talebinde bulunur.

Mahkeme kararı üzerine iflasın kaldırıldığı ilan olunur. Ancak bu ilan yeterli olmayıp ticaret siciline tescil ve ilan şarttır.

180 Gerekçe, TK M. 548.;Pulaşlı,Şirketler Hukuku Şerhi, s.2003.; İflasın kaldırılması hususunda bkz. Kuru/Arslan/Yılmaz, İcra ve İflas Hukuku, 28. Baskı, Ankara 2014, s. 602 vd.

181 İİK M. 182. ve Gerekçe.

182 İflas halinde tasfiye işleri TK m. 534 gereği iflas idaresi tarafından yürütüldüğü için iflasın kaldırılmasına ilişkin mahkeme kararının tasfiye memurları tarafından tescil ettirilmesine ilişkin eleştiri için bkz. Kendigelen, Yeni Türk Ticaret Kanunu, Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler, s.451; İflasın kapanmasına ilişkin mahkemece verilen kararın iflas kaldırma kararı olmadığı yönünde bkz İİK m. 254/3.

Mahkeme kararından sonra iflas halinde olan şirketin tasfiye işlemleri iflas idaresi tarafından yapılır. İflası karar veren mahkeme asliye ticaret mahkemesi olduğu için iflasın kaldırılmasına ilişkin mahkeme kararını da tasfiye memuru sicile tescil ve ilan ettiremeyecektir. Çünkü iflas kararı verildiği tarihten itibaren şirketin tasfiye haline girdiği kabul edilecek olup, iflasına karar verilen şirketin iflas muameleleri sona erinceye kadar iflas masasının kanuni temsilcisi iflas idaresi olacaktır.¹⁸³

Ancak iflas muamelelerinin son bulmasıyla birlikte iflasın kaldırılmasına ilişkin kararı tasfiye memuru tescil ve ilan ettirmektedir. Tescil bildirici nitelikte olmayıp kurucu niteliktedir. İflasın kaldırılmasına ilişkin tescil kararına pay bedelleri ve tasfiye paylarının dağıtılmadığına ilişkin belge de eklenir. Çünkü ihya ile birlikte anonim şirket hak ve fiil ehliyetine sahip olmaya devam edecektir. Ancak iflasın kaldırılmasıyla şirketin faaliyetlerine kendiliğinden devam edecek olması doktrinde tartışmalara sebep olmuştur.¹⁸⁴ Zannımca kanun metni açıktır. Zira iflas kaldırılmışsa veya iflas konkordato uygulamasıyla sona erer hükmünce şirketin faaliyetlerine devam etmesi için bir genel kurul kararı gerekli değildir. Başka bir ifadeyle şirket kendiliğinden faaliyetlerine devam edecektir. Artık iflasın kaldırılmasına ilişkin ilişkin geçen sürede sermayede eksilme olması durumunda ise kanunda öngörülen tedbirler alınacaktır.

183 Tasfiye memurlarının iflasın kaldırılması kararını tescil ettireceğine yönelik bkz. Bahtiyar, Ortaklıklar Hukuku, 10. Bası, İstanbul 2015, s. 374.; Pulaşlı, Şirketler Hukuku Şerhi, s. 1937. Eriş, Şerh III, S. 3129.

184 Arslanlı, şirketler IV-V, s. 181; Ansay, İnfisah, s. 201 vd İflasın kaldırılması veya konkordatonun tasdiki halinde şirketin kendiliğinden eski hale dönmeyeceği, bu durumun temini için genel kurulun şirketin devam edeceği yönünde karar alması gerektiği... yönünde bkz.” Kendigelen şirketin sona erme sebeplerinde genel kurul kararı alınması gerekirken iflasın kaldırılmasına yönelik ihya kararı için genel kurul kararı olmadan şirketin faaliyetlerine doğrudan devam edeceği yönündeki eleştiri için bkz. s. 452.;İmregün ise “ iflas sebebiyle tasfiyeye giren şirketin iflas kaldırmayla tasfiyeden çıkmayacağı, iflasın tamamlanmasının sermayenin tamamlanması olmadığı, malvarlığı için düzenlenen bilançonun sermayenin 2/3 ünü yitirmişse genel kurul toplantıya çağrılarak yetinme veya tamamlama kararı alınması gerektiğini bu kararlar alınmazsa şirketin infisah edeceği yönünde bkz s.69.; Pulaşlı ise görüşünü İİK m. 182 hükmüne dayandırdığına ilişkin bkz. Şerh, s. 1937.

D. Bankaların Tasfiyeden Dönme Süreci

Bankaların ihya süreci ise 6102 Sayılı TK dan farklı olarak Bank. K. M. 20 ve Ban.İr.Tas. Yön. m.5-6-7 de düzenlenmiştir. Bankaların tasfiye ve ihyaları BDDK'nın iznine tabi olup izni takip eden 3 ay içinde tasfiye işlemlerine başlayacak yetkili organlarca karar alınmaktadır. Kararın ardından tasfiye işlemlerinin başlamasını birer hafta ara ile 3 defa ilan ve mevduat katılım fonu sahipleri ile alacaklıları veya bu durumda sayılabilecek kişi ve kurumlara tebliğ etmek, ellerinde bulunan aynı ve nakdi her türlü mevduat veya katılım fonu ile emanet ve cari hesap bakiyelerini ve sair borçlarını vadelerini beklemeksizin son ilan tarihinden itibaren 2 ay içinde iade ve bu süre içinde sahibi başvurmayan aynı ve nakdi her türlü mevduat, katılım fonu, emanet ve alacakları 2 aylık sürenin bitiminden itibaren 15 gün içinde kuruma tevdi etmek zorundadır. Bu yükümlülüğe kısmen veya tamamen ya da zamanında uymaması halinde, kurul gerekli gördüğü takdirde verdiği tasfiye iznini kaldırabilecektir. Kurulun verdiği izni kaldırması, iradi tasfiye sürecine giren bankanın bu süreçten çıkması sonucunu doğurur. Aynı süreç ihya süreci olarak uygulama alanı bulmaktadır.

E. Tasfiyeden Dönme Kararının Tescili

İhya genel kurul kararı ya da mahkemenin iflasın kaldırıldığına ilişkin karar ile verilmişse bu karar ticaret siciline tescil ve ilan ettirilmelidir. Tescil ve ilan şirket merkezinin bulunduğu yerdeki ticaret siciline tasfiye memurları tarafından yaptırılır.¹⁸⁵ Ancak iflasın kaldırılması veya iflas konkordatonun uygulamasıyla sona eren hallerde tescil tasfiye memuru tarafından değil iflas idaresi tarafından yapılır.

İhyaya ilişkin tescil kurucu olup, tasfiye sürecinden ihyaya ilişkin tescil sürecine kadar geçen sürede tasfiye memurlarının veya iflas idaresinin yetkileri devam eder ancak tescille birlikte görevleri sona erer.¹⁷¹ Esas sözleşme değişikliği gerektirmeyen ihya halinde sicil müdürlüğü tasfiye memuru tarafından yapılan bildirimi yeterli görürse tescil eder.

185 Akdağ Güney, Anonim Şirketlerde Kuruluş, (Tescilin Etkisi), s. 50-53; Kendigelen, Gerekçe, s. 358; Karahan, Anonim ve Limited Şirketlerde İhya ve Tasfiyeden Dönme, s. 291-292.

186 Kendigelen, Gerekçe, s. 658.; İhya kararının tescilden önce 3. şahıslara karşı hüküm ifade etmeyeceğine yönelik iç ve dış değerlendirme için bkz. Akdağ Güney, Necla, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Anonim Şirket Esas Sözleşmesinin ve Sözleşme Değişikliğinin Tescili ve Tescilin Etkileri, REGESTA, 2011, s.1, 39-58.

Ticaret siciline tescil için yapılan bildirimde; genel kurul kararıyla ihya varsa bu kararın noter onaylı örneği, pay bedelleri ile tasfiye paylarının henüz dağıtımına başlanmadığına ilişkin belgenin eklenmesi gerekmektedir. Duruma göre tasfiye memurları pay bedellerinin dağıtılmadığına ilişkin bağımsız denetim kuruluşlarından alınmış belgeleri de eklemesi gerekmektedir.

Ticaret Sicil Müdür tescil için aranan kanuni şartların varlığını incelemek zorundadır. Sunulan belgelerin inandırıcılığı olmaması ve pay bedellerinin dağıtılmadığına ilişkin yeterli emare bulunmadığı durumda Ticaret Sicil Müdürlüğü başvuruyu reddeder. Eğer sunulan belgelerin inandırıcılığı konusunda tereddüt oluşmuşsa ilgililerin talebi üzerine ihya kararı geçici olarak tescil edilebilir. Ancak 3 ay içinde tereddütler giderilmez ve mahkemeye başvurulmazsa geçici tescil resen sicilden terkin edilir.¹⁸⁷

Tasfiye memurlarının yanlış ve eksik belge vermesi, tescil için makul sürede başvuru yapmaması durumunda tasfiye memurları yönetim kurulu tarafından ikaz edilir. Aksi halde 6102 S. TK.m. 553 gereği tasfiye memurlarının sorumluluğuna ilişkin hükümler uygulanır.

F. Tasfiyeden Dönmenin Hüküm ve Sonuçları

İhya kararının ticaret siciline tescili ile şirket sona ermeden önceki haline dönmektedir. Zira ihya kararıyla yeni bir hukuki durum yaratılmaktadır. Bu yeni durumdan maksat yetkileri pasif tasfiye gayesi ile sınırlanmış şirket, tasfiye şirketi olmaktan çıkarak ticari faaliyetlerine devam etmeye başlar. Ticari faaliyetlerin icrasıyla birlikte şirket kar sağlamak amacıyla aktif hale gelecektir.¹⁸⁸

187 TSY m. 88.; TTK m. 548 ve Gerekeçe.; Kendigelen, Gerekeçe, s. 658.

188 Karahan, Anonim ve Limited Şirketlerde İhya ve Tasfiyeden Dönme, s. 292.

Tescil ile birlikte tasfiye sürecinde devam eden şirket organları tasfiyeden önce hak ve yetkilerini aynen kazanırlar. Ancak tasfiye süreci ile ihyanın tescili arasında geçen sürede yönetim kurulunun görev süresi dolmuş ve yeni yönetim kurulu genel kurul tarafından seçilmemişse ihyanın tescili ile birlikte yeni yönetim kurulu seçilmelidir.

Tasfiye memurunun ihyanın tesciliyle birlikte yapmış olduğu işlemler hukuki varlığını sürdürür. Ancak ihya kararının tescilinden sonra şirket aktif hale geleceğinden tasfiye memurlarının görev ve temsil yetkisi sona erer. Tasfiye memuru yapmış olduğu işlemlere karşı hesap vermeli ve genel kurul tarafından ibra edilmelidir.

Tasfiye memurlarının ibrasından sonra yönetim kurulu tarafından açılış bilançosu düzenlenip, genel kurulun onayına sunulur. Onaydan sonra şirket kar amacı gerçekleştirmeye yönelik iş ve işlemlerine devam eder.

Sonuç ve Değerlendirme

Anonim şirketler tek kişi ile kurulabilen tüzel kişiliğe haiz, sermayesi belirli ve paylara bölünmüş olan, borçlarından dolayı yalnız malvarlıklarıyla sorumlu olan ticaret şirketleridir. Anonim şirketlerin sona erme süreci genel ve özel sebeplerin varlığıyla ortaya çıkmaktadır. Genel veya özel sebepler; anonim şirketin tüzel kişiliğini ortadan kaldırmasıyla birlikte hukuki varlığına da sona erdirmektedir. Şirket sona erme kararıyla birlikte tasfiye sürecine girer.

Genel sebepler kanunda öngörülen sebeplerdir. Buna göre esas sözleşmeyle öngörülen sona erme sebepleri veya anonim şirketin belirli bir süre faaliyette kalacağı öngörülmüşse sürenin dolmasıyla anonim şirket sona erer. Ancak sürenin sona ermesine rağmen şirketin faaliyetlerine devam ediyorsa belirsiz süreli anonim şirket olarak hukuki varlığı ve tüzel kişiliği devam eder.

Anonim şirketin işletme konusu gerçekleşmiş veya işletme konusunun gerçekleşmesi imkansız hale gelmişse şirket tüzel kişiliği ve şirketin hukuki varlığı sona ermektedir. Şirketin işletme konusunun tamamen değiştirilmesi, imtiyazlı pay oluşturulması, nama yazılı pay devrinin sınırlandırılmasına ilişkin sözleşme değişikliği pay sahiplerinin veya temsilcileri için yasada öngörülen nisaplara bağlanmıştır. Aksi halde genel sona erme sebepleri ortaya çıkar.

Tasfiye memurunun atanması şirketin sona erme kararıyla ortaya çıkmaktadır. Zira şirket sona ereceğinden sona erme ve tasfiye ile ilgili işlemlerin yapılması gerekmektedir. Bu sebeple kanun koyucu sona erecek ve tasfiye olacak şirkete ait işlemler için tasfiye memuru atanmasını öngörmüştür. Kanun koyucu tasfiye memurunun esas sözleşmeyle, genel kurul kararıyla, kanunla ve mahkeme kararıyla atanabileceğini madde metninde belirtmiştir.

Tasfiye memurlarının görev süresi ve sayıları için yasada herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Yani tasfiye memuru tek kişi olarak atanabileceği gibi birden fazla kişi olarak da atanabilmektedir. Tasfiye memurlarının sayıları şirket kapsamına göre belirlenecektir.

Tasfiye memurlarının görev süreleri esas sözleşmede belirtilmiş olabilir. Kanunen tasfiye memuru olarak atanan yönetim kurulu üyeleri için azami 3 yıl görev süresi bulunmaktadır. Yönetim kurulunun görev süresi sona erdiğinde tasfiye memurluğu görevi de sona erecektir. Ancak tasfiye memurluğu görevi sona ermiş olsa bile yönetim kurulu üyeliği devam etmektedir.

Tasfiye memurları, tasfiye halindeki bir şirkette yönetim kurulu gibi işlemler yapmaktadırlar. Yönetim kurulunun hak ve yükümlülüklerine ilişkin hükümler tasfiye memurlarına kıyasen uygulanır. Ancak bazı farklılıklar gündeme gelmektedir. Örneğin tasfiye memuru yönetim kurulu gibi tasfiye sonunda elde edilen kazançta katılamaz. Ancak tasfiye sonunda uygun bir ücrete hak kazanabilirler.

Şirketin temsil edilmesinde yönetim kurulu üyelerinin aksine tasfiye memurları için azami bir süre belirlenmediğinden tasfiye sürecinin sona ermesiyle birlikte tasfiye memurunun görev süresi bitmektedir. Ancak tasfiye memurlarının görev süresi mahkeme kararıyla, esas sözleşmeyle ve genel kurul kararıyla kararlaştırılabilir. Kanunen yönetim kurulu üyelerinin tasfiye memuru olarak atanmasında görev süresi üç yıl olacaktır.

Şirketin temsil edilmesinde atanan tasfiye memurlarının hiçbirinin Türkiye’de yerleşim yerinin bulunmaması ve hiçbirinin Türk vatandaşı olmaması halinde, pay sahiplerinden, alacaklılardan birinin veya Ticaret Bakanlığının istemiyle mahkeme şartlara uygun bir tasfiye memuru atamaktadır. Tasfiye memurlarının sayısına ilişkin herhangi bir sınırlama yapılmadığından mahkemenin atanan tasfiye memurlarına dokunmadan yeni bir tasfiye memuru daha atamasında bir sakınca bulunmamaktadır.

Atanma şekli önemsizdir tasfiye sürecinde uygun olan zamanda tasfiye memurları görevlerinden istifa edebilirler. Tasfiye memurlarının uygun olmayan bir zamanda istifa etmesi oluşacak zararlardan şirkete karşı sorumlu olmasına sebep olmaktadır.

Temsil olunan kişi temsilcisini görevden alma hakkından vazgeçemeyeceği gibi tasfiye memurları da uygun olmayan bir zamanda istifa edemez veya istifa hakkından önceden vazgeçemez. Tasfiye memurlarının istifa etmeleri sözleşmeyle ortadan kaldırılamaz.

Tasfiye memurunun temsil ve vekalet akdine ilişkin görevinin sona erdiğinin tescil ve ilan ile üçüncü kişilere bildirilmemesi temsil olunanı bağlar. Görevinin sona erdiğini bilmeyen tasfiye memuru için üçüncü kişilerle yaptığı işlem sicilin olumlu fonksiyonundan yararlanamadığı durumlarda şirketi bağlayacaktır.

Ticaret siciline tescil edilmiş her hususta yapılan değişiklik tescile tabidir. Tasfiye memurunun atanması, ek tasfiye veya ihya kararının alınması tescil ve ilan ile olmaktadır. Bu konuda herhangi bir kısıtlama bulunmamaktadır.

Tescil kurucu nitelik taşımayıp bildirici niteliktedir. Gerek mahkeme kararı gerek iflas gerek diğer sebeplerin varlığı sona ermeyi ortaya çıkarmışsa sona eren şirket kanundaki istisnalar hariç tasfiye sürecine girer. Tasfiye sonuna kadar şirket pay sahiplerinin ilişkileriyle birlikte tüzel kişiliğini korur ve ticaret ünvanına ‘tasfiye halinde’ ibaresi eklenir. Tasfiye halinde anonim şirketin ehliyeti değişmemekle birlikte organların yetkileri sınırlandırılmaktadır.

İflas halinde tasfiyenin bildirimi ise iflas idaresi tarafından yapılacağı öngörülmüştür. İflas idaresi yetkileri dışındaki temsil yetkilerini şirket organları kullanmaya devam eder.

Tasfiye memuru; ilk olarak envanter ve bilançoyu hazırlar, genel kurulun bilançoyu onaylamasından sonra alacaklılara alacaklarını bildirmeleri için çağrıda bulunur şirketin süregelen işlerini tamamlaması, pay bedellerinin ödenmeyen kısımlarının tahsil edilmesi, aktiflerin paraya çevrilmesi ve şirket borçlarının ödenmesi, tasfiyeden geriye kalan malvarlığını dağıtmaları ve kesin bilançoyu hazırlamaları, şirkete ait ticaret ünvanının sicilden silinmesi tasfiye memurları tarafından sicilden silinmeyi talep etme yükümlülükleri arasındadır.

Ancak tasfiye sürecinin tamamlanmasının ardından ek tasfiye bitmiş olmasına rağmen başkaca alınması gereken zorunlu tasfiye önlemlerinin varlığı halinde ek tasfiye yöntemine başvurulmaktadır.

Ticaret Sicilinden terkin edilen Anonim Şirketin yeniden tescil istemiyle ek tasfiyenin yapılabilmesi için; hukuken korunmaya değer bir menfaat bulunmalı, yeniden tescil isteminin amacına ulaşması ve bir alacağın veya aktifin varlığı kanaat doğuracak bir şekilde belge ortaya çıkmalıdır.

Ancak borçlar ödenip, kalan varlık dağıtıldıktan sonra yeni bir malvarlığının ortaya çıkması ek tasfiyeye neden olmaz. Tasfiye memurlarının ticaret siciline şirket ünvanının sicilden silinebilmesi için geriye tasfiyeye tabi aktif ve pasiflerin kalmamış olması gerekir. Eğer ortaya çıkan malvarlığı söz konusu ise tasfiye memurları normal tasfiyeye devam ederler.

Ek tasfiye normal süreden daha fazla sürüyorsa ara finansal tablolar düzenlenir ve şirkete ilişkin kapanış bildirimini yapabilmesi için kesin bilanço genel kurul onayına sunulur. Genel kurulun toplanamaması halinde ya da kesin bilanço gereksiz olarak onaylamaması üzerine ek tasfiye memuru kesin bilanço mahkeme tarafından onaylanmasını talep edebilir.

Ek tasfiye tamamlandıktan sonra, mahkemeye yeni bir kapanış bildirimi yapılır. Bu bildirimin ardından mahkeme ek tasfiyenin son erdiğini ve tasfiye memurlarının görevlerinin son bulduğunu ticaret siciline bildirir. Bu bildirimin ardından tasfiye memurları ve şirket ticaret sicilinden terkin edilir.

Anonim şirket belirli bir süre için kurulmuşsa ve şirket sürenin dolmasıyla veya genel kurul kararıyla sona ermişse şirket malvarlığının dağıtımına pay sahipleri arasında başlanılmış olmadıkça genel kurul kararıyla kar elde etme ve devamlılık amacı gerçekleştirmek için şirketin devamlılığına karar verilebilir.

Genel kurulun ihya için çağrıldığı toplantı olağan ve olağanüstü olarak yapılabilir. İhya esas sözleşme değişikliği içermeyip sadece şirket amacında değişikliğe yol açmaktadır

Şirkete ait ihya kararı alınabilmesi için şirket varlığının dağıtımına başlanmamış olması gerekmektedir. Bu yaptırım birleşme yoluyla ihya kararı içinde geçerlidir. Genel kurul ihya için sermayenin % 60 olumlu oyu ile karar alması gerekirken, birleşme kararı sermayenin çoğunluğunun temsili şartıyla mevcut oyların $\frac{3}{4}$ alınabilir. Başka bir ifadeyle tasfiye halindeki şirketin birleşen şirket ile ihyaya ilişkin nisap değil birleşmeye ilişkin düşük nisap uygulanır.

Genel kurulun ihya kararını alabilmesi için şirketin sona ermesi gerekmektedir. Bu sebepler esas sözleşme değişikliği gerektirmediğinden şirket belirli süre için kurulmuş olması veya genel kurulun sona ermeye karar vermesidir.

Genel kurul ihya kararını nitelikli çoğunlukla alır. Sona ermeye yönelik pay sahiplerinin % 75 oyu aranırken ihya kararında % 60 nisap yeterlidir. Pek tabi olarak esas sözleşme de ağırlaştırılmış nisap da öngörülebilir. Ancak nisap oranı esas sözleşmeyle ağırlaştırılabilirken, ihya kararı bir esas sözleşme değişikliği kararı olmadığından esas sözleşmede değişiklik yapılmasına gerek yoktur. Ancak bu toplantıda ihya kararının mevzuata uygun alınması önemlidir.

Yasa koyucu ihyanın neticelerine ilişkin bir düzenleme yasada öngörmemiştir. Anonim şirketlere ilişkin düzenlemeler emredici nitelikte olduğundan buna aykırı olarak genel kurulca alınan ihyaya ilişkin karar batıldır. Zira malvarlığından dağıtılmış miktar iade edilmiş olsa dahi geçerlilik kazanmayacaktır.

Kanundaki emredici niteliklere aykırı alınan veya başka bir ifadeyle batıl olan ihya kararının tescili şirketin tasfiye sürecinden çıkmasına sebep olmaz. Yalnızca tescilin iyileştirici etkisi geçerli olmayıp batıl olan ihya kararına karşı yokluk, butlan veya iptal yaptırımıyla karşı karşıyadır. Yalnızca bu süreçte batıl ihya kararına ilişkin yapılmış tescil varsa bu şirket tüzel kişiliğini bağlar. İhyanın butlanı herkes tarafından ileri sürülebileceği gibi herhangi bir zaman aşımı ve hak düşürücü süreye tabi değildir. Örnek vermek gerekirse malvarlığının dağıtımına başlandıktan sonra ihya kararı alınması, ihya kararı için yeterli nisabın sağlanamamış olması batıl olup geçersizlik yaptırımına tabidir. Ayrıca, kanuna, esas sözleşmeye ve dürüstlük kurallarına aykırılık durumunda alınan ihya kararı da iptal edilebilir.

Anonim şirketlerin sona erme sebeplerinden biri iflas olup irade dışı sona erme sebebidir. İİK hükümleri ve 6102 Sayılı TK hükümlerince iflas kaldırılmış veya konkardatonun uygulanmasıyla iflas sona ermişse, şirket iflasın açılmasıyla sona erse bile hukuki varlığı devam etmektedir. Ancak iflas erteleme kararında şirket sona ermeyecektir. Şirket iflas ertelemeye birlikte belli kısıtlılıklarla birlikte faaliyetlerine devam edecektir

Başka bir ifadeyle 6102 Sayılı TK konkardato ve iflasın kaldırılmasını iki farklı durum olarak düzenlemişken, İİK 182. M. ye göre borçlu tarafından tüm alacaklıların taleplerini geri aldıklarına ilişkin beyanname verilmesi, tüm alacaklıların itfa olduğu hakkında bir vesika sunulması ve akdölünankonkardatonun tasdiki sebeplerinden birinin varlığı gösteriyorki konkardato iflasın kaldırılmasının bir türü olarak düzenlenmiştir.

Borçlu tarafından tüm alacaklıların taleplerini geri aldıklarına ilişkin beyanname verilmesi, tüm alacaklıların itfa olduğu hakkında bir vesika sunulmasına ilişkin iflasın kaldırılması talebi şirket tüzel kişiliği tarafından yapılır. Akdolunan konkardatonun tasdiki durumunda ise iflasın kaldırılması talebi iflas idaresi tarafından yapılır. Borçlu anonim şirket için iflasın kaldırılması talebinde bulunmaya yönetim kuruluüyeleri şirketi temsilen mahkemeye müracaat edip iflasın kaldırılması talebinde bulunur.

Mahkeme kararı üzerine iflasın kaldırıldığı ilan olunur. Ancak bu ilan yeterli olmayıp ticaret siciline tescil ve ilan şarttır.

Mahkeme kararından sonra iflas halinde olan şirketin tasfiye işlemleri iflas idaresi tarafından yapılır. İflasa karar veren mahkeme asliye ticaret mahkemesi olduğu için iflasın kaldırılmasına ilişkin mahkeme kararını da tasfiye memuru sicile tescil ve ilan ettiremeyecektir. Çünkü iflas kararı verildiği tarihten itibaren şirketin tasfiye haline girdiği kabul edilecek olup, iflasına karar verilen şirketin iflas muameleleri sona erinceye kadar iflas masasının kanuni temsilcisi iflas idaresi olacaktır.

Ancak iflas muamelelerinin son bulmasıyla birlikte iflasın kaldırılmasına ilişkin kararı tasfiye memuru tescil ve ilan ettirmektedir. Tescil bildirici nitelikte olmayıp kurucu niteliktedir. İflasın kaldırılmasına ilişkin tescil kararına pay bedelleri ve tasfiye paylarının dağıtılmadığına ilişkin belge de eklenir. Çünkü ihya ile birlikte anonim şirket hak ve fiil ehliyetine sahip olmaya devam edecektir. Başka bir ifadeyle şirket kendiliğinden faaliyetlerine devam edecektir. Artık iflasın kaldırılmasına ilişkin ilişkin geçen sürede sermayede eksilme olması durumunda ise kanunda öngörülen tedbirler alınacaktır.

İhya genel kurul kararı ya da mahkemenin iflasın kaldırıldığına ilişkin karar ile verilmişse bu karar ticaret siciline tescil ve ilan ettirilmelidir. Tescil ve ilan şirket merkezinin bulunduğu yerdeki ticaret siciline tasfiye memurları tarafından yaptırılır. Ancak iflasın kaldırılması veya iflas konkardatonun uygulamasıyla sona eren hallerde tescil tasfiye memuru tarafından değil iflas idaresi tarafından yapılır.

İhyaya ilişkin tescil kurucu olup, tasfiye sürecinden ihyaya ilişkin tescil sürecine kadar geçen sürede tasfiye memurlarının veya iflas idaresinin yetkileri devam eder ancak tescille birlikte görevleri sona erer. Esas sözleşme değişikliği gerektirmeyen ihya halinde sicil müdürlüğü tasfiye memuru tarafından yapılan bildirimi yeterli görürse tescil eder.

Ticaret siciline tescil için yapılan bildirimde; genel kurul kararıyla ihya varsa bu kararın noter onaylı örneği, pay bedelleri ile tasfiye paylarının henüz dağıtımına başlanmadığına ilişkin belgenin eklenmesi gerekmektedir. Duruma göre tasfiye memurları pay bedellerinin dağıtılmadığına ilişkin bağımsız denetim kuruluşlarından alınmış belgeleri de eklemesi gerekmektedir.

Tasfiye memurlarının yanlış ve eksik belge vermesi, tescil için makul sürede başvuru yapmaması durumunda tasfiye memurları yönetim kurulu tarafından ikaz edilir. Aksi halde 6102 S. TK. m. 553 gereği tasfiye memurlarının sorumluluğuna ilişkin hükümler uygulanır.

Ticaret Sicil Müdür tescil için aranan kanuni şartların varlığını incelemek zorundadır. Sunulan belgelerin inandırıcılığı olmaması ve pay bedellerinin dağıtılmadığına ilişkin yeterli emare bulunmadığı durumda Ticaret Sicil Müdürlüğü başvuruyu reddeder.

İhya kararının ticaret siciline tescili ile şirket sona ermeden önceki haline dönmektedir. Zira ihya kararıyla yeni bir hukuki durum yaratılmaktadır. Bu yeni durumdan maksat yetkileri pasif tasfiye gayesi ile sınırlanmış şirket, tasfiye şirketi olmaktan çıkarak ticari faaliyetlerine devam etmeye başlar. Ticari faaliyetlerin icrasıyla birlikte şirket kar sağlamak amacıyla aktif hale gelecektir.

ÖZGEÇMİŞ

28.04.1990 tarihinde Çanakkale'nin Ezine İlçesinde doğdum. İl ve Orta Öğrenimin ardından 2004 yılında Çanakkale Milli Piyango Anadolu Lisesi Almanca Bölümünü kazanıp 2008 yılında mezun oldum. 2009 yılında İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesini Burslu kazandım. Eğitim hayatım devam ederken 2013 yılında Stafford House School Of English' de İngilizce Dil Eğitimi almış bulunmaktayım. 2014 yılında fakülteden mezun olduktan sonra kurumsal bir Factoring Firmasında Avukatlık Staj Eğitimimi tamamladım. 3 Sene Özel Şirket vekilliği yapmış bulunmaktayım. Upper Intermediate seviyesinde İngilizce, B2 düzeyince Almanca bilgim ve A1 seviyesinde Korece konuşma, anlama, yazma bilgisine sahibim. Hobi olarak boş zamanlarımda tenis ve satranç oynamaktayım.

CV

I was born on 28.04.1990 in Ezine District of Çanakkale. I graduated from Çanakkale Milli Piyango Anatolian High School in 2004 and graduated in 2008. In 2009, I won Istanbul Aydın University Law School Scholarship. While studying in 2013, I received English Language Training at Stafford House School of English. After I graduated from the faculty in 2014, I completed my internship training in a corporate factoring company. I have been a private company representative for 3 years. I have English at Upper Intermediate level, German at level B2 and Korean at A1 level. As a hobby, I play tennis and chess in my free time.

BIOGRAFIE

Ich wurde am 28.04.1990 im Stadtteil Ezine in Çanakkale geboren. Ich habe 2004 an der Çanakkale Milli Piyango Anatolian High School und 2008 abgeschlossen. 2009 gewann ich das Stipendium der Istanbul Aydın University. Während meines Studiums im Jahr 2013 erhielt ich ein englisches Sprachtraining an der Stafford House School of English. Nach meinem Abschluss an der Fakultät im Jahr 2014 absolvierte ich eine Praktikumsausbildung in einer Factoring-Firma. Ich bin seit 3 Jahren Privatvertreter. Ich habe Englisch in der oberen Mittelstufe, Deutsch in der Stufe B2 und Koreanisch in der Stufe A1. Als Hobby spiele ich in meiner Freizeit Tennis und Schach.

KAYNAKÇA

Akdağ Güney, Necla:

-6102 Sayılı Türk Ticaret Kanuna Göre Anonim Şirke Yönetim Kurulu, İstanbul 2012.

-Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, 2. Baskı, İstanbul 2010.

-Anonim Şirketlerde Kuruluş, İstanbul 2014.

-6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Anonim Şirket Esas Sözleşmesinin ve Sözleşme Değişikliğinin Tescili ve Tescilin Etkileri, REGESTA, 2011

Akgün, Ali İhsan: Türkiye Finansal Raporlama Standartlar'ında Şerefiye ve Gerçeğe Uygun Değer İlişkisi, C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt 12, Sayı 2, 2011

Alper, Gizem: Türk Özel Hukukunda Ultra Vires İlkesi, İstanbul 2013.

Altay, Sümer: Türk İflas Hukuku, 2. Cilt, Ocak 2004.

Ansay, Tuğrul: Yargıtay Uygulamasında Anonim Şirketler Hukuku, Ankara 1981.

Ansay, Tuğrul:Anonim Şirketler Hukuku Dersleri, Ankara 1970.

Arkan, Sabih: Ticari İşletme Hukuku, 20. Bası, Ankara 2015.

Arslan, İbrahim:

-Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluğu ve Şirket Adına Açılacak Sorumluluk Davasında Şirketin Temsili Sorunu, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu XVI, Ankara 14 Mayıs 1999.

-Anonim Şirketlerde Yönetim Yetkisini Sınırlandırılması, Konya 1994.

-Anonim Şirketler, IV. Kısım Anonim Şirketin Hesapları- V. Kısım Anonim Şirketlerin İnfisahı ve Tasfiyesi, İstanbul 1961.

Atalay, Oğuz: Anonim Şirketlerin İflası, İzmir 1996.

Aytulun, Metin/Toroslu Vefa M.:İçtihatlı ve Uygulamalı Anonim Şirketlerde Tasfiye, İstanbul, 2014.

Arslanlı, Halil:

-Anonim Şirketler, C. I, Umumi Hükümler, İstanbul 1960(aş 1)(Arslanlı I).

-Anonim Şirketler, IV- Anonim Şirketin İnfisahı ve Tasfiyesi, İstanbul 1961(Arslanlı I).

Bahtiyar, Mehmet: Ortaklıklar Hukuku, 9. Bası, İstanbul 2015.

Barlas,İrfan: Anonim ve Limited Ortaklıklarda Kanuni Temsilcilerin Vergisel Sorumluluğu, İstanbul 2006.

Bilge, M. Emin: Anonim Şirketlerin Sona Ermesi ve Tasfiyesi, EÜFHD, C. XVI, S. 3-4, 2012,

Bilgili, Fatih/Demirkapı, Ertan: Şirketler Hukuku, Bursa 2013.

Candan, Turgut: Kanuni Temsilcinin Vergisel Sorumluluğu, Ankara 1994.

Çamoğlu, Ersin:

- Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, 3. Baskı İstanbul 2010 (YK Sorumluluk).
- Sorumluluk Hukukunun Evrensel İlkeleri Işığında Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, Prof. Dr. Şener Akyol'a Armağan, İstanbul 2011.

Çevik, O. Nuri: Anonim Şirketler, Ankara 1988.

Doğanay, İsmail: Türk Ticaret Kanunu Şerhi, C. II, 4. Bası, İstanbul 2004.

Domaniç, Hayri:

- Türk Ticaret Kanunu Şerhi, C. II, Anonim Şirketler ve Uygulaması, İstanbul 1988(TTK Şerhi)
- Türk Ticaret Hukukuna Göre Anonim Şirketlerin Kuruluşundan Doğan Hukuki Mesuliyet, İstanbul 1964.

Erdem,ERCÜMENT: Tasfiye, İnternet Makalesi 2012. E.T., 15.03.2019.

Erdem, Nuri: Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi, İstanbul 2012.

Eriş, Gönen:

- Açıklamalı, İçtihatlı Uygulamalı Anonim Şirketler Hukuku, Ankara 1995
- Açıklamalı İçtihatlı Ticari İşletme ve Şirketler, C. II, 3. Baskı Ankara 2004

- Ticari İşletme ve Şirketler, 2. Baskı C. I,II,III 3. Bası Ankara 2001

Hatemi, Hüseyin/Aybay, Aydın: Eşya Hukuku, İstanbul 2010

Hatemi/Serozan/Arpacı: Borçlar Hukuku, Özel Bölüm, İstanbul 1992.

Haberlein, Robert: Die Kompetenzausscheidung bei der Aktiengesellschaft in Liquidation unter Mitberücksichtigung der kollektivgesellschaftsnachschweizerischem Recht, Diss Zurich 1969

Helvacı, Mehmet: Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Üyesinin Hukuki Sorumluluğu, İstanbul 2001

İmregün, Oğuz: Anonim Ortaklıklar, 4. Bası, İstanbul 1989.

İzmirli, Yedigir: Türk Ticaret Kanununa Göre Tasfiye Memurlarının Görev Yetki ve Sorumlulukları, Ankara 2001.

Karahan, Sami:

- Şirketler Hukuku, 1. Baskı, Konya 2012.

-Anonim Şirketlerde Tasfiye, Konya 1998. İstanbul Barosu Dergisi.

-Anonim ve Limited Şirketlerde İhya ve Tasfiyeden Dönme, Fahiman Tekil'in Anısına Armağan, İstanbul 2003.

-Anonim ve Limited Şirketlerde Ek Tasfiye, Prof. Dr. Ömer Teoman'a 55. Yaş Günü Armağanı, İstanbul 2002.

Karasu, Rauf: Anonim Şirketlerde Emredici Hükümler İlkesi, Ankara 2015.

Karayağın, Yaşar:

-Muhasebe Hukuku, Ankara 1988.

-Bilanço Hukuku, Ankara 1979.

Kaya, Arslan: Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı, Ankara 2001.

Kendigelen, Abuzer:

-Ticari İşletme Hukuku Kasım 2015 İstanbul

-Yeni Türk Ticaret Kanunu, Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler, 2. Bası İstanbul 2012.

- Gerekçeli-Karşılaştırmalı Yeni Türk Ticaret Kanunu İle Türk Ticaret Kanunu'nun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun, İstanbul 2011

Kervankıran, Emrullah: Anonim Şirketlerin Tasfiyesi Ankara Ekim 2015.

Kılıçoğlu, Mustafa: Sorumluluk Hukuku, C.1, Ankara 2002.

Kırca, İsmail: Anonim Şirket Yönetim Kurulu Kararlarında Takdir Yetkisi-Özen Borcu, Baditer XXII/3(Haziran 2004)(Özen Borcu)

Kocayusufpaşaoğlu, Necip: Borçlar Hukuku Gene, C.1,5.Bası, İstanbul 2010.

Kuru, Baki: İflas ve Konkardato Hukuku, Ankara 1992.

Menekşe, Ayhan M.: Türk Hukukunda Tedrici Tasfiye, Ankara 1983.

Moroğlu, Erdoğan:

-Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Değerlendirme ve Öneriler, İstanbul 2007.

-İçtihatlı Türk Ticaret Kanunu ve İlgili Mevzuat, 7. Bası, İstanbul 2001

-Fesih,İnfisah ve Tasfiye, Makaleler I, 3. Bası, İstanbul 2006

-Anonim ve Limited Ortaklıklarda Fesih Kararının Geri Alınması, Prof. Dr. Ömer Teoman'a 55. Yaş Günü Armağanı, İstanbul 2002.

Muşul, Timuçin: İflasın Ertelenmesi, 2. Baskı, İstanbul 2010.

Nomer, Füsun: Anonim Ortaklıkta Eşit Davranma İlkesi, Prof. Dr. Oğuz İmregün'e Armağan, İstanbul 1998.

Oğuzman,Kemal/Öz, Turgut: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. II, 11. Baskı, İstanbul 2014.

Okçuoğlu, Yavuz: Ana sözleşmelerinde Belirtilen Sürenin Bitmesine Rağmen Faaliyetine Devam Eden Anonim Şirketin Hukuki Durumu, Prof. Dr. Ernest Hirsch'in Hatırasına Armağan, Ankara 1986.

Özbalcı, Yılmaz: Amme Alacaklarının Tahsili Usulü Hakkında Kanun Yorum ve Açıklamaları, Ocak 2002.

Pekcanıtez, Hakan: Anonim Şirketlerin İflası, Ankara 1991.

Poroy, Tekinalp, Ünal/Çamoğlu, Ersin: Ortaklıklar Hukuku I, 13. Bası, İstanbul 2014.

Poroy, Reha/Tekinalp, Ünal/Tekinalp, Gülören: Ortaklıklar Hukukunda Organların Sorumluluğu, İÜHFM, C. XLV-XLVII, Doğumunun yüzüncü yılında Atatürk'e Armağan, İstanbul 1982.

Pulaşlı, Hasan:

-Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Ankara 2013.

-Şirketler Hukuku Şerhi, Cilt II, Ankara 2014

-6102 Sayılı Kanuna Göre Şirketler Hukuku Şerhi 2011.

Reisoğlu, Safa: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, İstanbul 2006.

Saban, Nihai: Vergi Hukuku, 6. Bası, İstanbul 2014.

Serozan, Rona: Medeni Hukuk, Genel Bölüm/ Kişiler Hukuku, İstanbul, 2011.

Sinerji Mevzuat Uygulamaları: E.T 15.03.2019.

Soykan, İsmail Cem: Anonim Ortaklarda Organ Yokluğu, İstanbul 2012.

Steiger, Fritzvon:

-DasRecht der Aktiengesellschaft in der Schweiz, 4 Aufl., Zürich 1970.

-Rechstfragenbetr. DieAktiengesellschaft in Liq., SAG 22.

Steiger, Wernervon:NeueszurErnennungvonBeistanden an VermögenohneVerwaltung, in SchwAG 18.

Şahin, Ayşe: Anonim Ortaklığın Haklı Nedenle Feshi, İstanbul 2013.

Şener, Oruç Hami:

-Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku, İstanbul 2012.

-Anonim Ortaklıkta Ek Tasfiye, Ankara 2015.

Tekil,Fahiman:

-Anonim Şirketler Hukuku, İstanbul 1998

-Şirketler Hukuku, C. II, Anonim Şirketler, İstanbul 1976.

Tekinalp, Ünal/Poroy, Reha/ Çamoğlu, Ersin:

- Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, İstanbul 2013.

-Ortaklıklar Hukuku I, 13. Bası, İstanbul 2014.

-Ortaklıklar ve Kooperatifler Hukuku, 11. Bası, İstanbul 2009.

Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Alttop: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 7. Bası, İstanbul 1993.

Türk, Hikmet Sami: Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Geneli, Ticaret Şirketlerine İlişkin Genel Hükümler ve Anonim Ortaklığa ilişkin Hükümlerinden Bazıları Hakkında Düşünceler, Prof.Dr. Fırat Öztan'a Armağan, Ankara 2010.

Ulusoy, Yılmaz: Mukayeseli Sermaye Şirketleri, Ankara 1974.

Ulusoy, Erol:Anonim Şirketlerde Şirketle İşlem Yapma Yasağı ve Çifte Temsil, 1. Bası, Temmuz 2005.

Üçışık, Güzin/Çelik,Aydın: Anonim Ortaklıklar Hukuku, C.I, Ankara 2013.

Ülgen, Hüseyin/Helvacı, Mehmet/ Kendigelen Abuzer/Kaya, Arslan/ Nomer Ertan, Fusun: Ticari İşletme Hukuku, 4. Baskı, İstanbul 2015.

Ürel, Gürol: Kurumlar Vergisi Kanunu Uygulaması, Ankara 2014.

Yasaman, Hamdi: Anonim Ortaklıkların Haklı Nedenle Feshi, İstanbul 2009.

Yavuz, Cevdet: Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümler, 2014 İstanbul.

Yıldız, Şükrü: Anonim Ortaklıkta Pay Sahipleri Açısından Eşit İşlem İlkesi, Ankara 2004.

Yıldırım, Ali Haydar: Anonim Ortaklık Tasfiye Memurlarının Temsil Yetkilerini Kullanmaları, Prof. Dr. Ünal Namlıoğlu'naArmağan, DEÜHFD 2007, C.I